

NOTES HISTÒRIQUES DE L'ORDE

La devoció dels reis d'Aragó davant la figura del cavaller Sant Jordi fou exaltada en un poema ambit per Bligiu Angles¹, un scleriu com ja a l'època del rei aragonès Pere I (1284-1308). El feu, successivament capella prop d'Oca, per l'ajut que rebien els reis d'Aragó d'aquestes obres. D'alleshores ençà mai no deixaren els monarques d'assestar l'obligació de veneració de Sant Jordi. Des de Cerdanya, encara com després venent, l'Orde de Cavallers jordins i l'Orde i successor sempre els servells d'aquests cavallers per extensió les seccions de les Illes i del Regne musulmà de València (en dedicà la primera capella sota l'advocació del sant, després de conquerir la vila musulmana valenciana); En Llull el mateix juntament fundà una confraria, estableguda al Regne de Mèrcia², o segurament en temps de Ferran el Catòlic.

Dels anys set cent el Comandant qui va veure molt aviat buona solució dels cavallers de Sant Jordi, la devoció profunda pel rei o potser d'altres interessos, menys clars, fou que determinà posteriorament l'acaparació successiva dels francesos. De fet, el monarca més brillant de l'Orde quanquid amb els darrers temps de govern d'Els Pere, Roger el V, i enfonsat el que restava de l'Orde fins l'extirre que portà a Martí I a demanar la unió a la poderosa dinastia de Barcelona.

Caldrà, doncs, considerar l'evolució històrica de la milícia Orde de Sant Jordi d'Alfama entre dues èpoques: una primera, estenduda entre els anys 1201 i 1372, és a dir, des del seu primer moment de la nova cristià, fins l'aprovació de la regla jordiana per part del papa Bonifaci VIII, d'una vida certament anònima i, altra característica en aquest període (1372-1402), d'una actitud probablement pacífica envers els dominis del rei Pere. A partir de la qual s'abre una segona època, que es pot parlar amb propietat d'aquells darrers anys, en què l'Orde d'Alfama fou un voluntari i voluntàriament païsible exercit, que s'alligà al de Sant Martí, i que, en tot cas, que s'alligà al de Sant Martí, i que, en tot cas,

EUGENI DIAZ MANTECA

*El llibre de privilegis de l'Orde de Sant Jordi d'Alfama,
de l'Arxiu del Regne de València*

«ESTUDIS CASTELLONENCS»

N.º 3, 1986, pp. 95-154

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

1. NOTES HISTÒRIQUES DE L'ORDE

La devoció dels reis d'Aragó envers la figura del cavaller Sant Jordi fou estudiada en un acurat treball per Higini Anglès¹, on aclareix com ja a l'època del rei aragonés Pere I (1094-1104) li fou aixecada una capella prop d'Osca, per l'ajut que obtingué del sant al setge d'aqueixa ciutat. D'aleshores ençà mai no deixaren els monarques d'afavorir i conrear la memòria de Sant Jordi. Pere el Catòlic, creà com després veurem, l'Orde de Cavalleria jordià (1201); el seu fill i successor emprà els serveis d'aquests cavallers per enllestar les conquestes de les Illes i del Regne musulmà de València (on dedicà la primera capella sota l'advocació del sant, després de consagrar la vella mesquita valenciana); fins i tot el mateix Jaume II fundà una confraria, establerta al Regne de Múrcia², o aquella més antiga de Terol³, etc.

Però, amb tot fou el Cerimoniós qui es va mostrar més ferm valedor dels cavallers de Sant Jordi. La devoció professada pel rei o potser d'altres interessos menys clars, feu que intentara revificar l'esmorteïda activitat dels frares. De fet, el moment més brillant de l'Orde coincidí amb els darrers anys de govern d'En Pere. Mort el rei, s'enfonsà el que restava de l'Orde fins l'extrem que portà a Martí I a demanar la unió a la poderosa senyoria de Montesa.

Caldria, doncs, considerar l'evolució històrica de la militar Orde de Sant Jordi d'Alfama sota dues etapes: una primera, compresa entre els anys 1201 i 1372, és a dir, des del mateix moment de la seva creació, fins l'aprovació de la regla jordiana per part del pontífex Gregori XI, d'una vida certament anodina. L'altra, abraçaria un curt període (1373-darreries del s. XIV), prou brillant, sota l'empenta, que fou definitiva, del rei En Pere. A Partir de la unió efectuada l'any 1400 de Sant Jordi a Montesa, ja no es pot parlar amb propietat d'aquella. L'absorció total duta endavant per la poderosa Montesa fou tan concluent que esborrà gairebé fins el mateix record dels cavallers d'Alfama, romanent tan sols el nom, que s'afegí al de Santa Maria de Montesa.

1. ANGLES, Higini, «L'Ordre de Sant Jordi durante els segles XII-XIV i la devoció dels reis d'Aragó al sant cavaller», *Miscel·lània Fontseré*, Barcelona, 1961, pàgs. 41-65.

2. A. C. A. Reg. 235, fols. 23 i ss. (Citat per ANGLES, H. op. cit. pàgs. 45-46).

3. ANGLES, Higini, op. cit. pàg. 47.

1.1. Primera etapa: la creació de l'Orde de Sant Jordi

Estabilitzada la reconquesta cristiana de les terres catalanes al just límit de l'extrem meridional del Principat amb els dominis del reietó musulmà de València (sempre que quan comença el segle XIII la Tinença de Benifassà ja hi era a mans catalanes)⁴, hi restà una zona totalment despoblada, compresa entre els actuals municipis de Perelló i Hospitalet de l'Infant. Aquest territori de l'àmbit de la Serra de Balaguer, d'una climatologia gens fàcil, d'esquerpes costes conformades des de la inflexió produïda pel desenvolupament del delta de l'Ebre fins la punta del Riu de Llastres, era l'indret més o menys adient per fer estada els berberiscs, que amb la seva activitat piràtica assolaven aquestes terres litorals catalanes.

Hipòlit Samper, arxiver, cronista de Montesa i potser també el primer erudit que s'ocupà en donar-nos una relació prou detallada de la història de l'esmentada Orde de Sant Jordi, veu en aquest motiu la gènesi dels nous cavallers que deurien millorar la inseguretat de la zona: «sirviessen juntamente de albar al santo de freno formidable a los bárbaros agarenos, que, con los repetidos estragos que hazían en los pasajeros cristianos, tenian ate-morizadas aquellas comarcas y costas»⁵.

Per estimular la neixent Orde, possiblement aprovada amb la sola autorització del bisbe de Tortosa abans de l'any 1201, el rei En Pere feia donació a Joan d'Almenara com a cap visible dels cavallers jordians, de tot el desert d'Alfama, amb béns i pertenències i amb la condició que s'edifiqués una casa, franca i lliure, destinada com a lloc de residència dels frares. Aquest document, que es pot considerar com l'acta de neixement de l'*orde del benaventurat cavaller Sant Jordi*, duu data 24 de setembre de l'any 1201⁶.

A l'esmentat diploma es fixe l'amollonament dels nous dominis que el rei assigna a Joan d'Almenara i Martí Vidal: *Terminatur itaque locus ipse ab Amulla per torrentem sursum usque ad montem Latum et per eundem montem sic transit per fontem Titam et dividit cum terminis Fulole et de monte in montem usque ad Gardiam de Coxis, sicut aquae vergunt versus mare et sicut transit per altam serram et exit ad Collem Balaguerii usque ad Iustellum in littore maris*. El lliurament es feia com heretat pròpia lliure, només amb l'obligació de respectar els emprius tortosins, *et salvo iure et honore sive reverentia ecclesiae Dertusensis*. Els nous pobladors gaudirien de semblants llibertats, privilegis, etc., als atorgats pel comte-príncep Ramon Berenguer IV als habitants de Tortosa (després renovades pel rei N'Alfons).

Els cavallers bastiren molt aviat un castell, a la costa, vora la cala de Sant Jordi al susdit desert d'Alfama, a l'indret anomenat després la Plana de Sant Jordi: «eligieron habitation en una de las calas o puntas que hacen al mar los montes de el coll de Balaguer nombrada comunmente Alfama, en donde mas cercanos al enemigo pudiesen rechazar sus impetus y hostilidades»⁷. Segons un inventari datat el 18 de juliol de l'any 1576 i fet per Miquel d'Aràndiga, de l'Orde de Montesa, Samper fa una descripció del castell jordienc, potser l'única que ens resta d'aquella vella arquitectura militar: «En este monte pues o peñón, a quien bate el mar de continuo fabricaron un fuerte castillo de piedra picada, de

4. Al mes d'abril de l'any 1195, el rei N'Alfons concedeix a Pons, bisbe de Tortosa el castell de Benifassà, amb els seus termes (A. H. N. Codex 1126-B, fols. 1 r. - 1 v.). Al mateix còdex, fols. 1 r. - 2 r. hi ha altre document (23 desembre 1208), amb el qual el rei En Pere donava a Guillem de Cervera el castell de Benifassà, amb tots els seus drets i pertenències.

5. SAMPER, Hipòlit, *Montesa ilustrada*, València, 1669, T. I., pàg. 200.

6. Arxiu del Regne de València, Secc. de Clero, Llibre núm. 1.538 «Privilegios de la Orden de San Jorge», fols. 1 r. - 3 v. Publicat per SAMPER, H. op. cit. pàgs. 200-202.

7. SAMPER, Hipòlit, op. cit. pàgs. 202-203.

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

quattro lienzos de pared iguales constando cada uno de 96 palmos de largo (que hazian en circuitu 384) veinte y quatro de grueso y 56 de alto. Dentro de estos muros havia un homenaje tan bien quadrado que bolava 20 palmos mas que el muro, en donde habitavan continuas centinelas, que con particular cuidado avisavan de los peligros. En el circuitu del referido homenaje estava colocada la habitación decente para una casa de religion tan principal; un patio capaz, el calastro alegre, a su mano derecha el dormitorio; a la otra la iglesia de 64 palmos de largo y 32 de ancho, con cinco ventanas a tramontana y poniente y tres claraboyas a levante, una sacristia mediana y las demas oficinas como capitulo, refitorio, cocina y otras de que abundaba aquella real casa, estavan fabricadas con singular artificio, como lo atestiguan oy dia sus ruinas y antiguos paredones»⁸.

Una vegada amollonat el terme d'Alfama, el rei En Pere, amb carta concedida el mes d'agost de l'any 1202, manava que ningú pugués entrar dins el senyoriu territorial de Sant Jordi per tallar arbres i pasturar els seus ramats, sota la pena de mil sous i la indignació reial. Aquesta disposició seria confirmada pel Cermoniós, afegint d'altres concessions, estant a Tortosa el dia 7 d'abril de 1371⁹.

Per dotar-la convenientment, el monarca al mes de maig de 1205 donà a l'Orde el lloc de Bujaraloz, situat a la comarca de Los Monegros, dins l'actual província de Saragossa, per ser poblada de bell nou, concedint als nous pobladors franquícia de qualsevol servitud reial, sols amb la comesa que el prevere de l'esmentada vila pregués a Déu assiduament, tan pel rei com per la seva família¹⁰.

Darrerament, el dia 28 de maig de 1213, molt poc de temps abans de la seva mort a la dissotada desfeta de Muret, el rei Catòlic concedí altra franquícia a tots els col·lectors d'almoina de l'hospital d'Alfama a les terres compreses entre el riu Cinca i Salses¹¹. Fou aquest el darrer acte del fundador, al menys pel que fa a la documentació coneguda fins ara. Tant sols restaria afegir alguna petita donació feta per particulars, com hi era el cas de Pere de Vesella, el qual atorgà un pocs sous de renda (23 d'octubre 1212) a «Sancto Giorgio de Alfama»¹². Aquest tipus d'almoina estava dins la línia d'altres que es produiran després¹³.

En aquest primer període de la seva història, l'Orde de Sant Jordi d'Alfama mancà d'una regla pròpia; al menys desconeixem la seva existència. Fou aprovada pel bisbe de Tortosa, perquè encara hauria d'arribar l'any 1215, en temps del papa Innocent III, quan al concili lateranenc es reservaria a la santa Seu l'aprovació i confirmació de les religions¹⁴.

8. SAMPER, Hipòlit, op. cit. pàg. 203.

9. A. R. V. Secció Clero, Llibre 1.538, fols. 5 r. - 6 v.

10. «...locum illum qui nuncupatur Borrialaroç, cum omnibus terminis et pertinenciis suis et cum omnibus viriis ubicumque ei pertinent vel pertinere debent et cum vinea illa quam per Falcone tenebat a me in Pina et cum omnibus montibus et pascuis prefato loco pertinentibus vel pertinere debentibus huiusmodi donum in hunc modum facio quod predicti Hospitalis, fratres habent et tenentur locum illum populare et meliorare pro eorum posse et quandocumque presbiterum eos posse tenere et statuere in eodem loco contigerit ille prebiter tenetur pro me et pro meis cotidianam oracionem et preces Domino efundere» (A. R. V. Secció Clero, Llibre 1.538, fol. 11 v. També a l'A. H. N. Secc. OO.MM. Montesa. Docs. Reials R-13, còpia del segle XVIII).

11. A. R. V. Secc. Clero, Llibre 1.538, fol. 9 v.

12. MIRET I SANS, Joaquim, *Les cases de templers y Hospitalers a Catalunya*, Barcelona, 1910, pàg. 330.

13. Miret dóna notícies d'una deixa de Na Maria, muller d'un tal Savassona, atorgada l'any 1218 «on disposta ésser soterrada al cementiri dels templers de Tortosa i fa dexes a les obres de les esglésies de Sant Jaume i Sant Nicolau y de Sant Joan del Camp, a la casa del Hospital d'Alfama...» (Cfr. *Les cases de templers...*, pàg. 182).

14. VILLARROZA, Joseph, *Real Maestrazgo de Montesa*, València, 1787, t. I, pàg. 79.

1.2 *L'Orde des de l'època del Conqueridor fins la mort de Jaume II.*

Fins el moment de la conquesta valenciana, és a dir, a partir de la campanya de Borriana (abril-juliol de 1233), són poques les noves que es tenen de l'activitat dels cavallers de Sant Jordi¹⁵. Fort i Cogull senyala la possibilitat que l'Orde concurrira a la conquesta de les Illes l'any 1229 i suposa que «D'aquest fet arrenquen els béns que la milícia de Sant Jordi tenia a l'illa»¹⁶. Aquests béns es referirien a la coneguda masoveria de Sant Jordi, propietat de l'Orde.

Però, serà amb el començament de la sistemàtica conquesta valenciana, iniciada pel que sabem fins ara, amb la presa de la vila de Borriana pel rei, quan l'Orde de Sant Jordi rep la primera donació documentada a terres valencianes. Efectivament, el rei En Jaume, essent al setge de Borriana el dia 5 de juny de 1233 dóna al comanador de Sant Jordi l'alqueria de Carabona, situada al terme d'aquesta important vila de La Plana, per a quan es conquistés la plaça: ...*propriam hereditatem liberam et francham vobis dilecto nostro fratri G. comendatoris et per vos domui Sancti Georgii et fratribus eiusdem, presentibus el futuris in perpetuum alqueriam que dicitur Carabona, que est in termino Burriane, ita quod statim cum Dominus dederit in nostro posse villam de Burriana...*¹⁷.

Aquesta alqueria de Carabona, anomenada pels musulmans Alberg, havia estat concedida per Jaume I, al mes de novembre de l'any 1219, als germans Leonart i Joan d'Ager¹⁸. Segons el P. Maria, Carabona degué d'ésser el nucli més poblat dins les alqueries borrianenques i el que tindria una extensió major: «Confirma este juicio la extraordinaria independencia que durante muchos años vivió respecto de aquella villa; estaba exenta de todo arbitrio municipal y se regía por fuero propio...»¹⁹. Situada cap a la part meridional del terme de Borriana, comprenia els llogarets d'Alcaramit, Altaula, Binanufeil, Binalchayteni, Alcosaiba, Benixoula i Coria, segons consta a la donació feta pel rei als germans Ager²⁰.

Era aleshores mestre de l'Orde Joan d'Almenara, que sembla accompanyà el rei a la conquesta del territori valencià fins el moment de la seva mort²¹. El succeí N'Arnau de Castellvell, el qual es documenta ja com a mestre des d'abril de 1246²². Castellvell col·laborà amb Jaume I quan s'aixecaren els moros valencians, com aital feu l'altre mestre, Ramon de Guàrdia, que es troava al setge i rendició de Montesa, el 29 de setembre de 1277, o companyant a l'infant Alfons a l'expedició a Mallorques l'any 1285²³. Precisament el rei Alfons restituïa a la religió l'alqueria dita de Sant Jordi, en terres mallorquines, que havia

15. A l'A. H. N., Secc. OO.MM., Carp. 512, doc. núm. 5-P, s'acura un document segons el qual el prior de Sant Jordi d'Alfama fa donació a Guillem de Cardona i als seus d'unes terres franques i lliures de qualsevol servitud al terme d'Alcanzis (Alcañiz ?), en un paratge anomenat *Turrem de Feuzin*. Potser siga aquesta la primera referència documentada que ens resta d'aquests anys inicial del regnat d'En Jaume (el document porta la data del 2 de desembre de 1225).

16. FORT I COGULL, Eufèmia, *Sant Jordi d'Alfama: l'orde militar català*, Episodis de la Història, núm. 152, pàg. 32.

17. HUICI, Ambrosi; CABANES, D., *Documentos de Jaime I de Aragón*, València, 1976, I, pàgs. 312-1.312, Doc. núm. 181. També A. R. V. Real 611, fols. 53 v. i 54 r.

18. A. R. V. Real 611, fol. 53 r.

19. MARÍA, Ramón de *El «Repartiment» de Burriana y Villarreal*, València, 1935, pàgs. 10 i 11.

20. Vid. nota 18.

21. Sembla que degué morir a darreries de l'any 1245 o primeries del següent.

22. FORT I COGULL, E., op. cit. pàg. 32.

23. FORT I COGULL, E., op. cit. pàg. 32.

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

estat segrestada pel rei Jaume de Mallorca²⁴. El propi hereu del rei En Pere, N'Alfons, feu donació d'una gran alqueria a l'illa, anomenada Rahalbarben²⁵, completant així les possessions insulars de l'Orde.

La relació mestres-monarquia continuà amb la figura de Jaume el Just: aquest rei el dia 22 d'agost de 1303 manava al batlle de València, Bernat de Llivia, que no impedeix a l mestre Jaume de Tàrrega i els seus cavallers adquirir honors i possessions de persones franceses, sempre i quan no foren de reialenc, a més a més de no exigir cap servei per tals compres²⁶. Aquest privilegi d'adquirir possessions exemptes de serveis, tingué una continuació quan el dia 26 de març de 1307 el rei concedeix a l'Orde franquícia i exempció sobre les alqueries de Carabona i Benaquite, pròpies de Sant Jordi, per qualsevol tipus de contribució, tant al comanador com als pobladors d'aquests nuclis²⁷.

També gaudiren d'altres privilegis concedits pel monarca:

- 1308, juliol, 4 - València. Jaume II eximeix al comanador de l'Orde de Sant Jordi d'Alfama del pagament de la terça part del delme de Carabona, que era reclamat pels hereus de Roderic Colrat, pel temps que aquest tingué la batllia²⁸.
- 1308, juliol, 4 - València. Jaume II ordena al batlle general de València o al seu lloctinent en Borriana que no exigiesque a l'Orde de Sant Jordi la terça part del delme de l'alqueria de Carabona²⁹.
- 1308, juliol, 30 - València. Jaume II concedeix a la milícia l'exempció de pagament del terç-delme de l'alqueria de Benaquite dins el terme municipal de Borriana³⁰.

Quan, a principis de l'any 1308, Jaume II comença els preparatius per a la campanya d'Almeria, front al rei de Granada, comptarà amb Pere Guasch, el qual aleshores era comanador de Mallorca (després regirà els destins de l'Orde). Ja a l'any 1309, acompanyarà el rei a la seva expedició, tot i que els esforços van ésser totalment inútils, puix malgrat guanyar-se la batalla, mai no pogueren els cristians retre la ciutat d'Almeria³¹.

Als darrers anys del regnat d'En Jaume, concretament al mes de maig de 1324, l'Orde traslladà l'església prioral de Sant Jordi de la ciutat de València, edificada prop del riu Túria, a la demarcació parroquial de Sant Andreu. Samper, del qual recollim aquesta notícia, diu que Pere Zavall, rector de l'església parroquial de Sant Andreu en 20 de maig de 1324 dóna facultat a Pere Guasch, mestre de Sant Jordi d'Alfama perquè responguera cadascun any el prior de l'església del sant i tenir les oblacions i d'altres drets parroquials que pertanyien al susdit rector, concedint que el mestre tinguera sepultura per ell i els seus súbdits³². En seguir la mateixa relació dels mestres que dóna el propi Samper, es dedueix

24. VILLARROYA, J., op. cit. pàg. 93.

25. VILLARROYA, J., op. cit. pàg. 93.

26. A. C. A. Reg. 201, fol. 27 r. Citat per JAVIERRE MUR, Aurea, *Privilegios reales de la Orden de Montesa en la Edad Media*, Madrid, 1945, pàg. 171.

27. A. C. A. Gratiarum 1306, fol. 153 r. Citat per MARÍA, R., op. cit. pàg. 11. També JAVIERRE MUR, A., op. cit. pàg. 171.

28. A. C. A. Reg. 205, fol. 179. Citat per JAVIERRE, A., op. cit. pàg. 181.

29. A. C. A. Reg. 205, fol. 180. Citat per JAVIERRE, A., op. cit. pàg. 173.

30. A. C. A. Reg. 204, fol. 86. Citat per JAVIERRE, A., op. cit. pàg. 173. També SAMPER, H., op. cit. pàg. 237.

31. FORT I COGULL, E., op. cit. pàg. 33. Veieu també MARTINEZ FERRANDO, J. E.; SOBREQUES, Santiago; BAGUE, E., *Els descendents de Pere el Gran*, edit. V. Vives, Barcelona, 1980 (2.ª edició), pàg. 118.

32. SAMPER, H., op. cit. II, pàgs. 797-799.

com el docte arxiver erra en aquest punt: Pere Guasch començà a exercir la dignitat mestral a partir del dia 18 d'agost de 1327, precisament des del moment en el qual el capítol de l'Orde deposà a l'anterior mestre, Jaume de Tàrrega, qui va observar irregularitat en la seua administració: «Sembla que va regir l'orde amb prou desgovern, de tal manera que per aquest motiu fou inhabilitat en el seu càrrec i fins i tot empresonat durant molts anys.»³³. Per tal raó cal pensar que quan es traslladà l'església prioral i amb ell s'escau el començament de les discòrdies entre la parròquia de Sant Andreu i el Col·legi de Sant Jordi, era mestre de l'Orde Jaume de Tàrrega i no pas Pere Guasch.

El 31 d'agost de 1327, es produïx una donació, amb tota seguretat la més important feta per un particular a l'Orde: Montserrat de Riquer, senyor del castell d'Alaric, dóna la meitat d'aquest castell, amb drets i pertenències, unes terres i dos mil sous de Barcelona, amb la sola obligació de tenir un prevere de l'Orde a Riquer, per servir la capellania de Sant Jordi i celebrar diàriament els oficis divins per l'ànima de Montserrat i la seva descendència³⁴. Aquesta i d'altres donacions posteriors, com veurem, serien l'origen de l'antic priorat santjordià de Riquer³⁵.

Així, el 18 de juny de 1331, el bisbe de Vic aproava la fundació d'una capella, hospital o monestir de l'Orde de Sant Jordi al castell de Riquer, concedint fins dos mil sous per adquirir censos assignats al manteniment del capellà, el qual podia rebre àdhuc les oblacions de pa, cera, etc.³⁶. Finalment, Montserrat Riquer i la seva esposa Na Geralda, el dia 13 d'agost de 1336 donen al comanador de Sant Jordi, Pere Moliner, en franc i lliure alou un hort junt als murs de Riquer, més un altre troç de terra a la partida dita Muntlor *cum omnibus iuribus, luicionis et fatica*³⁷.

Amb aquest fet conclou el primer període, la primera etapa en la història de l'Orde de Sant Jordi. Només un breu repàs d'aquests anys ens duu necessàriament a una conclusió: l'existència de l'Orde fou talment anodina, desdibuixant-se poc a poquet els principis que inspiraren la seva fundació per part del rei Catòlic. I les raons d'aquest esvaient caldrà cercar-les en dos fets històrics decisius: el control de les illes a partir de 1230 i del Regne de València des de 1238, que significaren l'atur força sensible de l'activitat dels pirates a les costes catalanes (tampoc és que desaparegueren totalment les incursions serraïnes, però és ben cert que restaren molt minvades i esporàdiques). I no cal oblidar com aquesta fou la principal causa del neixement de l'Orde. Per altra banda la dinàmica conqueridora restà parada l'any 1245-46, deixant la ratlla de frontera a la línia Biar-Bussot; l'avanc es produirà l'any 1303, però ja com a resultat del tractat de Campillo, signat entre el rei castellà i el comte-rei Jaume el Just, i no ho fou pas per fets bèl·lics de conquesta. Es perdia llavors l'altra raó d'ésser dels santjordians.

Però, l'Orde seguiria la seva desllavassada vida.

1.3. L'empenta del Cermoniós: la segona etapa

No resulta gens fàcil copsar el veritable interès del rei En Pere per l'Orde de Sant

33. FORT I COGULL, E., op. cit. pàg. 33.

34. A. H. N. Secc. OO.MM. Carp. 535, Docs. núms. 897 i 898.

35. «L'antic priorat santjordià de Riquer era a Carbasí, una petita demarcació parroquial agregada a Argensola, a la comarca de l'Anoia, en un extrem veí de Montmàneu i de la Panadella. Les notices d'aquesta capella venen documentades fins a les darreries del segle XVII; el 1685 encara conservava una categoria prioral al menys nominal» (Cfr. FORT I COGULL, E., op. cit. pàg. 34).

36. A. H. N. Secc. OO.MM., Carp. 537, Doc. núm. 939.

37. A. H. N. Secc. OO.MM., Carp. 539, Docs. núms. 982 i 983.

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

Jordi. Al menys no ho és la definitiva raó de la seva empenta que tragué, tot i que per un breu espai de temps, de l'ostracisme aquesta milícia. Seria l'afany de control d'aquest il·lustrat monarca, demostrat en tantes ocasions front els Ordes militars? (38). Perquè no hem d'oblidar com intentà una i altra vegada dominar l'Hospital i Montesa per diferents mitjans, de vegades amb l'opinió contrària dels cavallers i àdhuc de les normes establertes a les butlles fundacionals d'aquells³⁸. Samper, d'una forma certament ingenua diu que el rei recelejava de l'activitat dels cavallers, la qual vida desitjava que canviara totalment; per aquesta raó demanà a Gregori XI l'aprovació papal de l'Orde i l'adopció de la regla de Sant Agostí³⁹.

Més que d'un creixement natural de l'activitat de Sant Jordi d'Alfama, pel període que ens ocupa, caldria parlar d'una inflació artificiosa d'aquesta, com a resultat del desig del rei de fer-la possible. Tant fou així que als pocs anys de la mort del Cermoniós l'Orde hagué de retre's a l'evidència: o bé es fusionava amb Montesa o desapareixia. I optà per la primera solució, tot i que en definitiva no fou altra cosa que l'evaporació material, xuclada pel poderós domini montesià. Però, com veurem, això fou ja a darreries del s. XIV.

Pel que tenim documentat, l'actuació dels cavallers de Sant Jordi es materialitzà en l'ajut prestat al rei a la campanya de Sardenya. Malgrat que la «Crònica» d'En Pere no parla del fet, quan el 15 de juny s'embarcà envers l'illa, Albert Cescorts, mestre de l'Orde amb d'altres cavallers accompanyà el rei⁴⁰ i sembla que jugà un bon paper «al setge de la vila de l'Alguer que fou presa el 9 de novembre, així com en les successives campanyes contra el jutge d'Arborea i Mateu d'Oria»⁴¹. Fruit d'aquest ajut fou la donació feta pel rei el dia 14 de maig de 1355 d'una casa i un hort a l'Alguer, per fer-los servir com hostatge de l'Orde: *Damus cum presenti carta nostra et titulo donaciones pure et irrevocabili que dicitur inter vivos, concedimus in feudum vobis dicto comendatori (?) ac successoribus vestris in dicto Hospitali in loco videlicet de Algerio suisque terminis quoddam hospicium et quendam ortum aptos et sufficientes pro vestri dicti comendatoris seu unius fratris dicti ordinis habitatione idonea et eius et suorumque familiarium fruizione. Damus etiam ex alia parte infeudamus vobis dicto commendatori et successoribus vestris in dicto hospitali titulo donacionis prelocute in dicto loco suisque terminis tot (sic) possessiones sive bona sedencia veluti vineas, cannatos, saltus et terras cultas vel incultas, que annis singulis valere debeant seu possint ac reddere in redditibus annuatim ducentas libras monete alfonsinorum minotorum...*⁴². El rei manà que aquesta donació fos revisada pel governador de l'illa, Bernat de Cruïlles, a més a més de dos homes anomenats per aquest, retenint el dret, domini, lloisme i fatiga per trenta dies, així com el servei de dos cavalls, que deuen prestar en qualsevol moment per un període de tres mesos dins de Sardenya, amb dos homes i les corresponents armes.

Entretant l'Orde alternà la col·laboració amb la monarquia en dos camps: la lluita a Sardenya i la guerra contra Castella. Segons Fort i Cogull, ambdues accions foren poc o gens recompensades per Pere IV: «Sembla que el rei Cermoniós no va compensar com

38. Vegeu si més no el treball de JAVIERRE, A., «Pedro IV el Ceremonioso y la Orden de Montesa», *Martínez Ferrando, archivero*, Madrid, 1968, pàgs. 197-216.

39. SAMPER, H., op. cit. pàgs. 203-204.

40. La «Crònica» del rei refereix amb detall l'expedició a Sardenya, des de la partida del dia 15 de juny de 1354 al port de Roses, fins la resta de la campanya. Cfr. *Les quatre grans cròniques*, edic. de Ferrán Soldevilla, pàgs. 1.115 i ss. També ho fa ZURITA, Gerónimo, *Annales de Aragón*, Llibre VIII, Cap. LV.

41. FORT I COGULL, E., op. cit. pàg. 34.

42. A. C. A. Reg. 1025, fol. 106 v. Publicat per MARÍA LUISA D'ARIENZO, «San saturno di Cagliari e l'Ordine militare di san Giorgio de Alfama», *Anuario de Estudios Medievales*, 11, Barcelona, 1981, pàgs. 843-844.

calia els sacrificis de tota mena que l'Orde santjordià havia fet al seu servei, perquè l'any 1361 el mestre Cescorts calgué que arrendés algunes propietats de l'Orde i que en censés d'altres per tal de pagar les despeses que encara no havia pogut liquidar, ocasionades per les campanyes de Sardenya i contra Castella.»⁴³.

Ens manca documentació per assabentar-nos de l'actuació de l'Orde durant aquests anys de la revolta sarda, el tèrbol període que no s'apavaigà fins l'any 1420, amb la venda dels drets sobre la judicatura dels Arborea a la monarquia catalano-aragonesa per part del darrer hereu i vescomte de Narbona⁴⁴. Però, la col·laboració d'Albert Cescorts amb els seus homes fou recompensada pel rei el dia 20 de novembre de 1362, des de Barcelona, al concedir al mestre l'edifici eclesiàstic de Sant Sadurní de Càller i Santa Maria d'Uta, tots dos dins el territori del comte de Quirra⁴⁵. Aquestes cases hi eren desertes com a conseqüència d'una defectuosa administració dels seus propietaris, l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem. Aquesta donació restava subjecta a la ratificació del papat i s'assenyala al document com el beneficiari devia transferir llur domicili a la nova casa: *vos vero dictus frater Ombertus dictas domos inhabitetis vel per vestrum locum tenentem inhabilitari faciatis et te neatis in condirecto.* Amb la mateixa data Pere IV mana al governador de Càller, Albert Satrilla, que respecte la donació feta a fra Albert Cescorts: *dicimus et mandamus quatenus concessionem nostram huiusmodi inviolabiliter observando eundem magistrum vel quem voluerit loco sui inducatis in possessionem de dicta domo et inductum manueteneatis in ea*⁴⁶. A aquesta ordre li seguí d'altra amb la mateixa data adreçada a Berenguer Carroç, comte de Quirra perquè respectés la concessió feta al mestre de Sant Jordi d'ambdues cases⁴⁷.

Malgrat la documentació, que deuria respondre a una realitat evident, aquella d'unes donacions efectives, cal dir que mai no passaren d'ésser quelcom nominal, sense cap base real. Primerament, perquè restava l'aprovació del papa i aleshores no s'havia produït encara; després perquè des de 1365 la mensa bisbal de Càller rescatava *pro domo sua* una bona part dels censos i rèdis de l'església de Sant Sadurní⁴⁸. Tanmateix sembla que la donació feta l'any 1355 d'una casa, un hort i d'altres béns⁴⁹ no fou respectada: el 20 de novembre de 1363 ordena el rei al governador de Capo di Logudoro assignar al territori alguerés el lloc on deuria fer-se efectiva l'esmentada concessió, aleshores encara pendent⁵⁰. Tampoc en aquesta ocasió es complí l'acord, puix l'any 1368 (20 d'abril), per segona vegada feia palés el monarca al governador illenc el seu desig de fer efectiva la donació realitzada tretze anys enrere⁵¹. Però, els avalots esmentats a l'illa feren del tot impossible el compliment de la voluntat reial. Tal i com havia passat amb les cases de Sant Sadurní i Santa Maria d'Uta, l'Orde mai no entrà en possessió de la resta de béns atorgats.

Mentre, a la península, el 26 de març de 1366 l'infant Joan demanava al consell

43. FORT I COGULL, E., op. cit. pàg. 35.

44. D'ARIENZO, M. L., op. cit. pàg. 837.

45. A. C. A. Reg. 1.036, fol. 134 r., Edit. per D'ARIENZO, M. L., op. cit. pàg. 845.

46. A. C. A. Reg. 1.036, fol. 134 v., Edit. per D'ARIENZO, M. L., op. cit. pàgs. 845-6.

47. A. C. A. Reg. 1.036, fol. 135 v., Edit. per D'ARIENZO, M. L., op. cit. pàgs. 846.

48. «I cavalieri sangiorgiani con molta probabilità non entrarono mai in possesso delle *domus* di San Saturno e di Santa Maria ne attraverso le fonti risulta che il pontefice avesse ratificato la concessione del re Pietro IV. Già dal 1365 infatti la mensa arcivescovile di Cagliari riscuoteva parte dei censi e redditi della chiesa di san Saturno e nel 1440 incorporò fra i suoi beni l'intero priorato con le dispendenze; l'arcivescovo di Cagliari acquistò così il titolo di priore di San Saturno» (Cfr. D'ARIENZO, M. L., op. cit. pàg. 836).

49. Vid. nota 42.

50. A. C. A. Reg. 1.036, fol. 136 r., Edit. D'ARIENZO, M. L., op. cit. pàgs. 846-847.

51. A. C. A. Reg. 1.036, fol. 55 v., Edit. D'ARIENZO, M. L., op. cit. pàgs. 848.

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

municipal de Castelló de la Plana que l'Hospital anomenat de Sant Antoni es dediqués a església i casa-hostatge de l'Orde de Sant Jordi. Però, els jurats de la vila notificaren a l'infant la negativa del municipi, perquè l'hospital es dedicava a acollir malalts menesterosos i per bastir-lo s'havien venut diversos censals pertanyents a l'antic Hospital de la vila⁵².

1.4. Cap a la reforma de l'Orde

La reforma de l'Orde s'hauria de fer l'any 1372, però amb anterioritat li concedí el rei els següents privilegis:

- 1370, setembre, 9. — Franquícia general pels béns que tenia Sant Jordi a la vila de Murvedre, tal i com gaudien les Ordes militars de Sant Joan de l'Hospital i Calatrava⁵³.
- 1371, abril, 7. — A sol·licitud de fra Guillem Castell, mestre de Sant Jordi, el rei essent a Tortosa confirma el privilegi concedit a l'Orde pel fundador Pere II⁵⁴.
- 1371, juliol, 10. — Aprovació de la fundació i capitols de la confradria dels cent ballesters, dita de «La Ploma», creada en honor de Sant Jordi i establerta a l'església prioral que l'Orde tenia a València⁵⁵.

Però, molt aviadament el Cerimoniós gestionà de la Santa Seu l'aprovació de l'Orde i l'assignació d'una regla sota la qual es regularitzara l'actuació jordiana, segons els preceptes del Concili lateranenc de l'any 1215. El dia 15 de maig de 1372, Gregori XI, comissio-nava el bisbe de Lleida perquè amb autoritat papal aprovara la militar Orde de Sant Jordi d'Alfama, donant-li la regla de Sant Agostí, com de forma semblant es regia l'Orde de Sant Joan de l'Hospital⁵⁶. Com a conseqüència, a la capella reial del Palau de Barcelona, el dia 8 de setembre de 1373, Pere IV armava cavaller al mestre d'Alfama i el comissari apostòlic i bisbe de Lleida li donava l'hàbit blanc amb la creu vermella de Sant Jordi, admetent-lo a la professió, segons costum dels Hospitalers⁵⁷.

Aquesta avinentesa fou aprofitada per assignar a l'Orde de Sant Jordi les rendes reials dels llocs d'Aranda (partit judicial d'Ateca, a l'actual província de Saragossa, situat a l'esquerra del riu del mateix nom i al sud del Moncayo) i Montes, així com ambdós castells per fer hostatge els cavallers: *ideo tenore presentis carte nostre firmiter valiture damus et assignamus vobis dicto magistro pro sustentacione vestra et dicto ordini dictos redditus regios ipsorum locorum de Aranda et de Montibus*⁵⁸. Uns anys per altres, les esmentades rendes d'Aranda ascendien a vuit mil cinc cents sous de Jaca, menys una sèrie de càrrecs a descomptar, que deixaven neta la quantitat a tres mil sous de Barcelona. Les del lloc de Montes no passaven de seixanta lliures jaqueses. També exigia el rei l'homenatge de fidelitat i vassallatge, manant a Roderic de Muro, alcait del castell de Montes i als homes d'Aranda que entreguessin els susdits castells amb eines i aparells bèl·lics. Uns anys després, el 6 de novembre de 1376, completava el rei aquesta donació, concedint a Sant Jordi la mitat de l'heretat d'Exerequia, així com d'altres béns a la vila d'Aranda, que amb anterioritat pertanyien a Pere Ortiz de Narbona⁵⁹.

52. BALBAS CRUZ, J. Antonio, *El libro de la provincia de Castellón*, Castelló, 1892, pàg. 484.

53. JAVIERRE MUR, A., *Privilegios reales...*, R-418, pàg. 249.

54. JAVIERRE MUR, A., *Privilegios reales...*, R-420, pàg. 249.

55. JAVIERRE MUR, A., *Privilegios reales...*, R-421, pàgs. 249-250.

56. A. H. N. Secció OO.MM., Ms. 733-C, pàgs. 157-164, Edit. per SAMPER, H., op. it. pàgs. 204-210.

57. SAMPER, H., op. cit. pàg. 210; VILLARROZA, J., op. cit. pàg. 80.

58. A. R. V. Secció Clero, Llibre 1.538, fols. 19 v. - 20 v.

59. JAVIERRE MUR, A., *Privilegios reales...*, pàg. 252.

Les concessions del Cermoniós foren continuades aquests anys: autorització per adquirir en deu mil sous unes cases i solars per ampliació de la casa de l'Orde a València, donada el 16 d'agost de 1378⁶⁰. D'altra per vendre certs béns assignats a Murvedre, amb la condició de contribuir els compradors —cas de no ser nobles— en totes exempcions i servituds a les quals hi eren obligats els veïns de la vila (3 de setembre de 1378)⁶¹. El 9 de setembre d'aquest any, concedeix franquícia general als seus dominis, confirmant de bes-treta tots els privilegis i donacions atorgats tant per ell com pels seus avantpassats. Així mateix eximeix a les persones de l'Orde que empren la insignia de la creu, de pagar drets en les causes que segueixen front els tribunals⁶². Finalment, el 21 de maig de 1380 autoritza l'Orde per donar a cens o vendre certs béns que li foren assignats a la vila de Murvedre d'aquells confiscats als rebels locals (el dia 3 de juny de l'any 1365 el rei signa uns documents «in obsidione Muriveteris»⁶³.)

Entretant el dia 4 de maig de 1384 el Cermoniós venia en lliure alou els drets que tenia a la vila d'Aranda a Na Toda de Luna: *vendidimus per purum et liberum atque franchum alodium nobili Tode de Luna et suis perpetuo franco et quitia ab omnibus assignacionibus, obligacionibus, donacionibus et aliis oneribus quibuscumque ut in instrumento vendicionis eiusdem dato et acto in loco d-Almenar, III die madii, proxime retrolapsis et clauso per fidelem scriptorem...*⁶⁴. Calia, puix, compensar l'Orde de Sant Jordi amb noves mercés. I aquestes arribarien ben aviat: el 16 de juliol del mateix any dóna les rendes i drets reials de Vallobar, el municipi aragonés situat a la dreta del riu Cinca⁶⁵: *damus concedium et etiam assignamus presentium serie omnes et singulis redditus, exitus, proventibus, emolumenta et alia universa et singula iura nobis pertinentes et pertinencia ac pertinere debentes et debentia in loco de Vallobar in regno sistenti Aragonum supradicto*⁶⁶.

El 7 de novembre, el mestre de l'Orde, Guillem Castell, a la plaça de Vallobar, junt amb les autoritats locals, prenia possessió de les rendes donades⁶⁷. Era l'esmena per la pèrdua de les rendes d'Aranda, ampliada un dia després, 17 de juliol, amb la donació de dos mil sous anuals sobre les rendes reials de Murvedre⁶⁸. Simultàniament, com que el rei havia sostret el castell d'Aranda, aleshores emprat com a lloc d'hostatge pels cavallers de Sant Jordi, decidí compensar de bell nou l'Orde, donant-li el castell d'Amposta, amb semblants condicions a les que tenia a Aranda: *concedimus cum presenti quod vos et ordo vester predictus teneatis et etiam habeatis pro habitatione seu statico vestri et fratrum*

60. JAVIERRE MUR, A., *Privilegios reales...*, pàgs. 252-253.

61. JAVIERRE MUR, A., *Privilegios reales...*, op. cit. pàg. 253.

62. JAVIERRE MUR, A., *Privilegios reales...*, op. cit. pàg. 254.

63. JAVIERRE MUR, A., *Privilegios reales...*, op. cit. pàgs. 254-255.

64. A. R. V. Secc. Clero, Llibre 1.538, fol. 18 r. Aquesta venda feta pel rei a la noble Na Toda de Luna s'havia realitzat com esmena de la vila de Borja, recuperada per Pere IV: «Nunc autem quia predicta castrum et locum d-Aranda cum suis iuribus universis vendidimus per purum liberum atque franchum alodium nobili Tode de Luna et suis perpetuo franco et quitia ab omnibus assignacionibus... in esmendam et satisfaccionem loci deu castri de Borgia que ad nos et ad nostrum reduximus dominium ut in instrumento vendicionis eiusdem dato et acto in loco de Almenar» (A. R. V. Secc. Clero, Llibre 1.538, fol. 16 r.).

65. «VALLOBAR: Poble i municipi (1335 h. en 1970) d'Aragó (Osca) a la dreta del Cinca, a la seva confluència amb l'Alcanadre, al límit amb la comarca del Baix Cinca. La comanda de Vallobar pertanyent als templers fou atorgada el 1317 als hospitalers i agregada a la comanda de Xalamera, el 1461 s'hi creà l'abadia de Vallobar» (G. E. C., pàg. 257).

66. A. R. V. Secc. Clero, Llibre 1.538, fol. 18 r.

67. A. R. V. Secc. Clero, Llibre 1.538, fol. 17 v.

68. A. R. V. Secc. Clero, Llibre 1.538, fols. 16 r. - 17 r.

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

*ordinis memorati castrum vocatum d-Emposta infra vicariam civitatis Dertuse consitens illis videlicet modo et forma quibus dictum castrum d-Aranda antea tenebatis*⁶⁹. Per fer executar el manament, el 13 d'octubre s'adreçava a Ramon de Barberà, procurador reial a Tortosa, perquè a partir d'aleshores fes efectiu el pagament del sou de castellà al mestre de Sant Jordi⁷⁰. L'endemà, el rei comunicava als «portariis» seus i de l'infant Joan la cessió a Sant Jordi del castell d'Amposta i els rèdis de Vallobar, manant-los alhora donaren possessió d'aquests al mestre de l'Orde⁷¹.

Es tractava de la darrera gràcia atorgada pel rei En Pere, en aquest intent de reviscolar l'esmorteïda activitat de l'Orde de Sant Jordi. Com quedava l'Orde després de la mort del Cerimoniós?

L'avaluació de les rendes que hi restaven resultava problemàtica: per exemple, què fou de les possessions mallorquines? Hi restava a darreries del segle XIV quelcom de les rendes i béns a l'illa? Altres tant caldria dir dels dominis a Sardenya. Ja ho hem vist abans; seguint l'opinió mantinguda per la doctora Arienzo, cal assenyalar com l'Orde mai no entrà en possessió de les rendes cedides pel monarca a l'illa. Restaria, doncs, l'Orde amb les minvades propietats valencianes, les rendes de Vallobar, l'hostatge al castell d'Amposta i poc més. Adhuc el mateix castell d'Alfama era aleshores una veritable ruïna.

1.5. La unió amb l'Orde de Montesa

Caldria cercar en aquesta precària situació el posterior desenvolupament dels esdeveniments, que conduirien a la definitiva unió amb la poderosa Montesa. Els anys que segueixen la mort d'En Pere són de total decadència, com hi testimonia Samper a la seva obra tantes vegades esmentada, puix tanta era la minva de persones i béns de l'Orde; s'havia perdut paulatinament l'objectiu que inspirà la seva creació, ja no hi eren capaços tant sols de defensar la costa: «por los excesivos gastos que se les ofrecian —als reis— en las continuadas y repetidas guerras que tuvieron con Castilla y con los moros, viendo que el fin para que fue instituida no tenia efecto, por ser ya tan pocos los caballeros que havia en la Orden que no solo no podian defender los caminos de los insultos y robos que hazian los moros.»⁷²

S'ha especulat amb el fet de considerar la unió amb Montesa com una mena de por d'aquesta per «témer una massa esponerosa proliferació santjordiana, amb desmèrit del propi orde montesià»⁷³, teoria amb la qual no puc coincidir. Mantinc la posició d'una pirosa actitud del rei Martí envers l'Orde de Sant Jordi, que agonitzava fins amenaçar amb una mort natural, tot i que pausadament. Resulta interessant llegir el preàmbul de l'escrit dirigit per Martí I als seus embaixadors tramesos al papat amb missió de recabar del pontífex la unió: *considerants, encara com lo orde del benaventurat cavaller Sant Jordi en nos tres regnes és en alguna manera afranquit e en rendes diminuit, per que lo dit Orde poria ésser anichilat la qual cosa seria no poch greu a nos e encara vergonyosa com jatsie porte son insigne...*⁷⁴ Encara resulta més concloent l'opinió de Villarroya, respecte de la gairebé total desparició de les rendes santjordianes, mentre acusava d'una forma vetllada la mala

69. A. R. V. Secc. Clero, Llibre 1.538, fol. 15 r.

70. A. R. V. Secc. Clero, Llibre 1.538, fols. 15 v. - 16 r.

71. JAVIERRE MUR, A., *Privilegios reales...*, op. cit. pàg. 259. La Dra. Javierre, però, erra quan diu que el rei ha cedit a l'Orde de Montesa el castell d'Amposta.

72. SAMPER, H., op. cit. pàg. 212.

73. FORT I COGULL, E., op. cit. pàg. 39.

74. A. C. A. Reg. 2.290, fol. XLVII v.

administració duta pels cavallers: «todos estos bienes y muchísimos más fueron de la Orden de cavalleria de San Jorge de Alfama y poquisimos o casi ningunos quedaron, quando se agregó a la Santa Maria de Montesa. Mucho puede el tiempo, pero mucho contribuye la inacción y desidia de los que estan obligados a mirar por la conservación de los bienes. De todos los de esta religion solo nos queda la memoria que se conserva en los prioratos de Sant Jorge de Alfama y San Jorge de Valencia: y assi no es de admirar el diferente semblante que tenia la Orden en el año 1373 en que fue aprobada, del triste que representaba en el de 1400, que fue el de su agregación.»⁷⁵

Per aquestes raons, trobo lògica l'actitud d'En Francesc Ripollés el darrer mestre de Sant Jordi, quan el 13 d'octubre de 1399 renunciava a la prelacia mestral, davant el rei i el mateix pontífex admetia la seva renúncia, segons el poder dictat pel mestre i tramés a Avinyó per Joan de Romaní⁷⁶.

Amb anterioritat el rei trametia a Avinyó una embaixada amb el projecte d'unió d'ambdues ordes, segons el següent detall⁷⁷:

- a) Totes les rendes, drets i privilegis de Sant Jordi s'unirien a Montesa.
- b) El mestre de Montesa es titolarà també de Sant Jordi.
- c) Es modificarà l'hàbit montesià, afegint-li la creu vermella de Sant Jordi.
- d) A les cases de Barcelona i València es deuran acurar els penons reials.
- e) Una décima part dels botins siguen per l'Orde.
- f) El mestre serà senyaler reial.
- g) L'Orde podra armar una o dues gal·leres contra els enemics sens llicència reial.
- h) En tots els bisbats hi puguen anar baciners per recaptar almoina per sostener les gal·leres.
- i) Als llocs on se celebrarà mercat, tinga l'Orde un hom franc.
- j) El papa deuria atorgar a l'orde els privilegis de que gaudeixin el Cistell i Calatrava.
- k) El mestre tindrà jurisdicció a sobre els clergues del Maestrat.
- l) Autorització al mestre per tenir bacins d'almoina en cascuna església.

Amb lleugeres modificacions aquesta proposta sortirà endavant, salvades també les diferències sorgides entre el mestre de Montesa, fra Berenguer March i la Santa Seu, puix el Papa acusava a March d'apostasia per haver emprat la creu vermella de Sant Jordi a la coronació del rei, celebrada a Saragossa el 13 d'abril de 1399, sense tenir l'aprovació papal⁷⁸. Aquesta actuació del mestre molestà Benet XIII, el qual dictà una butlla «con tan horribles e indecorosas clausulas que parecio a S. M. y a la Orden se suplicase a su santidad las mandase mudar y linear, porque eran en descredito de todos»⁷⁹. Escrigué el rei al Papa, pregant-li modifiqués l'esmentada butlla, *tandem in eis multa invenimus, quae non*

75. VILLARROZA, J., op. cit. pàgs. 94-95.

76. «Religiosis viri domini Francisci Ripples, magistri domus de Alfame, ordinis Militie sancti Georgii in principatu Cathalonie, constitutu ut de eius sufficienti mandato ibidem fidem fecit per quoddam publicum instrumentum sub anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo nonagesimo nono, tie tertia decima, mensis octobris, actum et receptum in civitate Cesarauguste, per discretum virum dominum Matheum de Monteson, notarium publicum auctoritate illustrissimi principi et domini domini regis Aragonum affectans dominus Joannes Romaní ut asuerit provuratorio nomine quo supra ex certis, iustis et rationabilibus causis animum dicti sui principalis moventibus velle dictum magistratus domus de Alfama ordinis militiae Sancti Georgii supradicta, pure libere et simpliciter renunciare...» (A. H. N. Secc. OO.MM., Ms. 571-C, pàg. 356.)

77. A. C. A. Reg. 2.290, fols. XLVII v. i ss.

78. «Et signanter illa que de horribili et damnato apostasia criminis in huius modi litteris sunt notata» (A. H. N. Secc. OO.MM., Ms. 571-C, pàg. 258).

79. SAMPER, H., op. cit. pàg. 222.

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

minus in detrimentum nostri honoris et nominis quam in denigrationem famae atque fidei dictorum magistri, militum atque fratrum eorumdem ordinis et Milicie Beate Marie de Montesia videbantur notore redundare⁸⁰ trametent a Avinyó els delegats Gerard Almany de Cervelló i l'abat de Ripoll, per disculpar davant el pontífex al mestre i frares de l'Orde⁸¹.

Berenguer March, el mestre de Montesa, s'adreçà al cardenal Jofre de Boil, aleshores a la cort papal avinyonesa, agraint-li les seves atencions i veritables esforços fets per la unió, lamentant-se del tracte rebut per part de Benet. Tanmateix li pregava una intercessió front el Papa, que informant de les coses la sanctetat de nostre senyor lo papa, vos placia instar a vostres parts, entreposar en tal manera que la sua sanctetat vulla reformar e en millor commutar les dites letres de guisa que la infamia e culpa que a nosaltres es estada posada sia del tot tolta e abolida, car james jo ni mon Orde no havem gosat usar de les dites letres de la dita incorporació e unitat tro que aquelles sien mellorades e reformades per tal com no és feyta especial menció en aquelles que nosaltres puxam lexar l-àbit de Calatrava que portam e pendre la creu de Sant Gregori per hàbit, la qual cosa es necessària que especialmente sia expresada e contenguda en les dites letres⁸².

Benet XIII, que aleshores passava per un dels períodes més crítics de la seva estada a Avinyó, rectificà dispensant el 23 de gener de 1400 a tots els que empraren indegudament la creu de Sant Jordi, disposant l'endemà la butlla segons la qual restaven unides ambdós ordes militars⁸³. Aquesta decisió fou certificada a l'Orde pel cardenal de Tarazona, Ferran Pérez Calviño, el dia 30 d'agost del mateix any⁸⁴. I amb aquest acte, tot seguit de la presa de possessió dels béns i rendes santjordians per part del mestre de Montesa, es tancava un capítol força interessant de la història dels ordes militars a casa nostra.

A partir d'aquest moment s'anà esvaïnt poc a poquet fins i tot el record de l'Orde de Sant Jordi d'Alfama i ben expressiva resulta la frase amb la qual tanca Samper un capítol del seu acurat estudi: «solo de esta insigne religion quedan memorias oy en dos prioratos el uno de San George de Alfama y el otro de San George de Valencia. Ambos son aora rurales.»⁸⁵.

2. EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE SANT JORDI

2.1. Característiques

No queda gens clar on s'acuraria la documentació original d'aquest Orde abans de la seva incorporació a Montesa. Seria lògic pensar que el dipòsit arxivístic deuria d'estar al castell d'Alfama, considerat, al menys teòricament, com a casa matriu. Ara bé, la ruïna prematura del castell situat vora la cala de Sant Jordi ens obliga a sospitar que els documents es treurien amb certa rapidesa per dipositar-los a la casa prioral de València. I molt probablement hi romandrien fins la unió d'ambdós ordes efectuada l'any 1400.

Després, a partir del segle XVI, quan es fa el gran trasllat des de l'arxiu de Cervera al castell de Montesa, on es regularitzarà i reclassificarà el fons documental, degueren passar els diplomes i manuscrits santjordians a formar part del gran arxiu montesià⁸⁶. Els docu-

80. Transcriu el document SAMPER, H., op. cit. pàgs. 222-223.

81. A. C. A. Reg. 2.290, fol. 24 v. Citat per JAVIERRE, A., *Privilegios reales...*, pàg. 18.

82. El document a SAMPER, H., op. cit. pàg. 225.

83. A. R. V. Secció Clero, Llibre 1.528, fols. 31 r. - 32 r.

84. A. R. V. Secció Clero, Llibre 1.528, fols. 21 r. - 22 r.

85. SAMPER, H., op. cit., pàgs. 230-231.

86. JAVIERRE MUR, A., *Privilegios reales*, op. cit. pàg.

ments solts conservats fins els nostres dies són pocs; tot plegat no sobrepassen les dues dotzenes, i són inclosos a les sèries de privilegis reials i documents particulars d'ordes militars de l'Arxiu Històric Nacional, on arribaren a darreries del segle passat provinents de la casa del Temple de València⁸⁷. Però, no tots els fons de Montesa es portaren a l'A.H.N. Restà a l'Arxiu del Regne de València una bona part de la documentació d'aquests ordens militars, fonamentalment papers solts i manuscrits, passant a la Secció de Clero⁸⁸.

Forma part d'aquesta documentació el manuscrit motiu del present treball, que figura amb la següent signatura: «Privilegios i donaciones de la Orden de San Jorge». Secció de Clero. Llibre núm. 1.538. Es tracta d'un cartulari, en paper, amb l'unicorni com a marca d'aigua, de 46 fulles, tamany foli, contant amb les modificacions fetes els segles XVII i XVIII, quan s'afegí 26 fulles noves per posar-hi la transcripció de dos documents (duplicats, per cert) i l'índex de tot el manuscrit. La numeració fou posada el segle XVIII, amb xifres àrabs situades a l'angle superior dret de cada fulla⁸⁹.

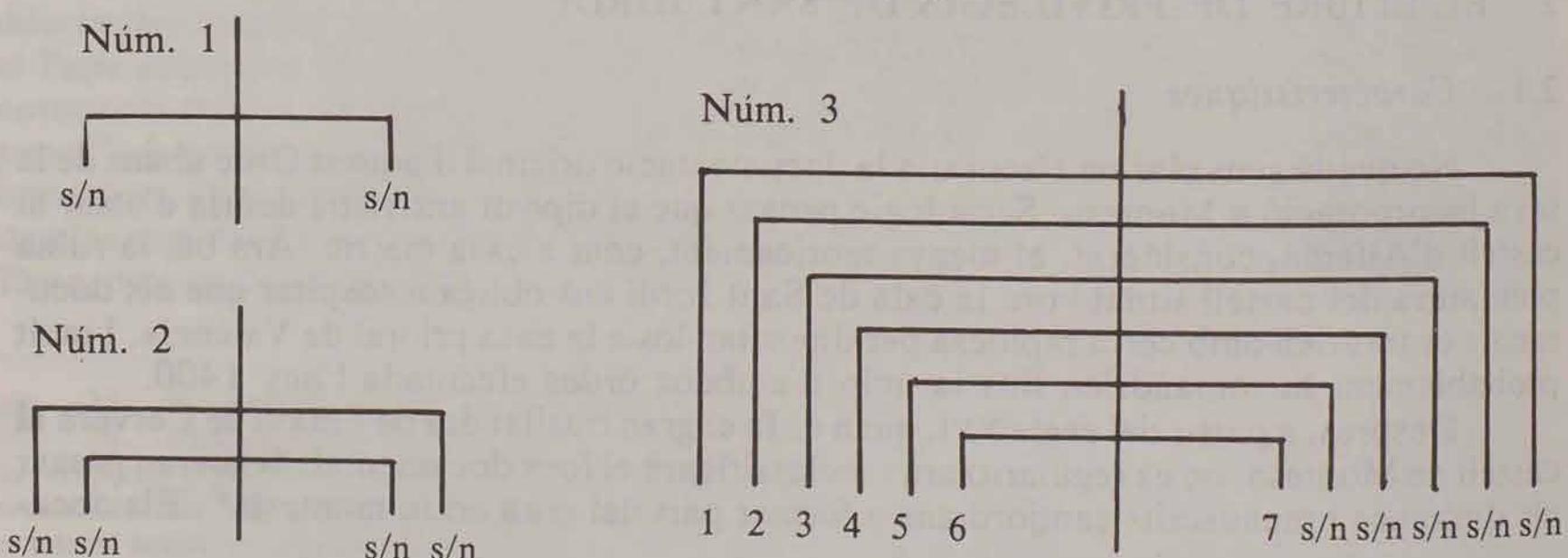
El relligament del manuscrit es feu al segle XVIII, en pergamí, amb guardes de paper i una tanca feta amb unes tires de pell que encara s'hi conserven. A les tapes es llig el títol: «1201-1427. Privilegios i donaciones de la Orden de San Jorge. Del Archivo General de la Orden de Montesa. Armario I. Cajón Privilegios Reales.»

Consta de deu quadernets, cosits amb fil de cànem, amb un nombre de fulles que oscil·la entre 2 i 12, segons el següent detall:

Quad.	núm.	1	2	fulles	Quad.	núm.	6	3	fulles
»	»	2	4	»	»	»	7	12	»
»	»	3	12	»	»	»	8	10	»
»	»	4	1	»	»	»	9	8	»
»	»	5	8	»	»	»	10	2	»

La representació gràfica és com segueix:

Relació de quaderns

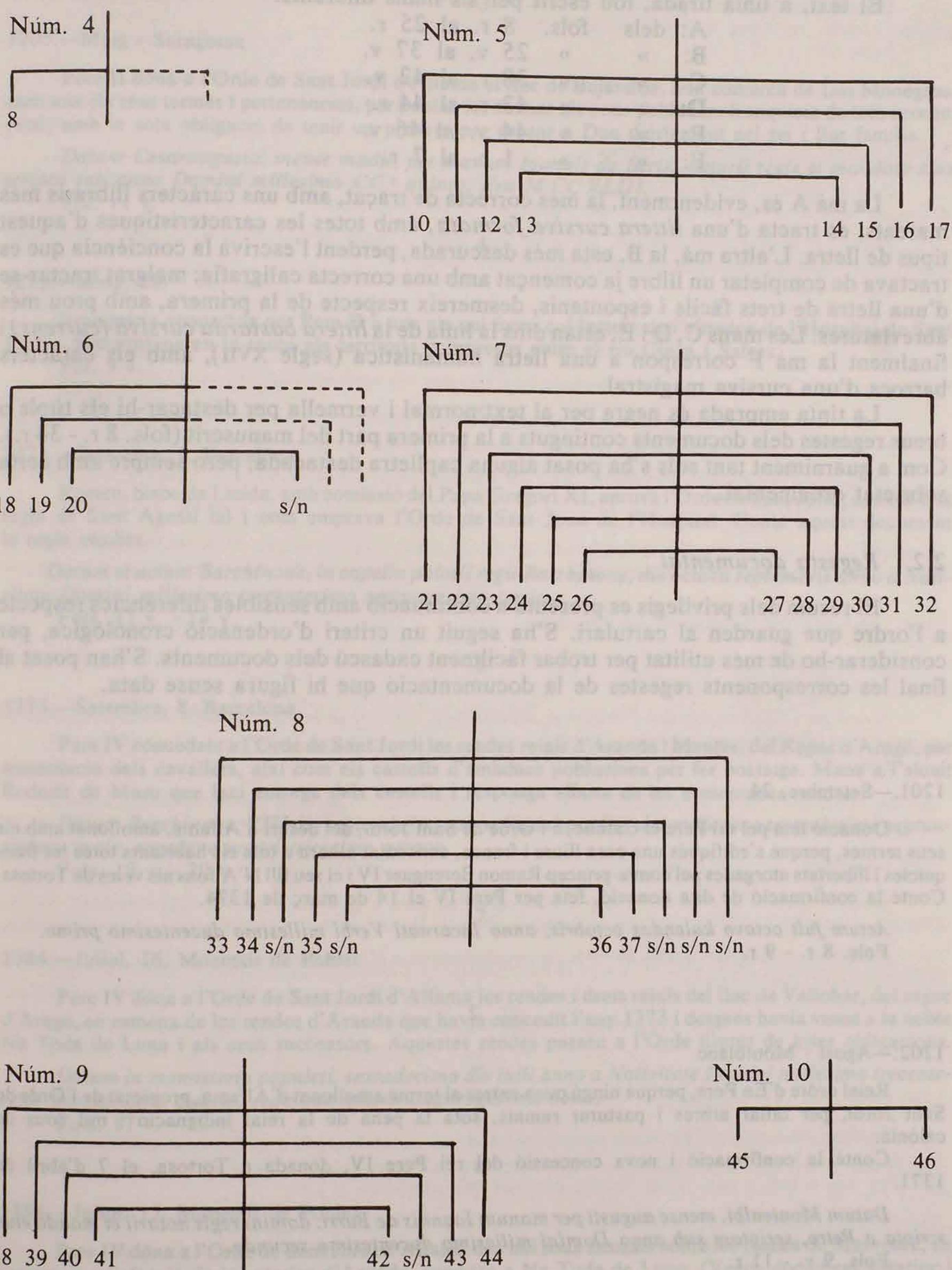

87. A. H. N. Secc. OO.MM. Montesa, Carps. 479-501 i 512-566.

88. Els documents de Montesa de l'A. R. V. han estat recopilats per VICENT GARCÍA i EDO, en un acurat treball, encara inèdit.

89. La numeració original té les següents anomalies: a) Falten els folis 9 r. i 9 v., b) Es repeteixen els folis. 36 r. i 36 v., c). Després del foli 37 v. hi ha dos més sense numerar.

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

El text, a línia tirada, fou escrit per sis mans diferents:

- A: dels fols. 8 r. al 25 r.
- B: » » 25 v. al 37 v.
- C: » » 38 r. al 42 v.
- D: » » 43 r. al 44 r.
- E: » » 44 v. al 46 v.
- F: » » 1 r. al 7 r.

La mà A és, evidentment, la més correcta de traçat, amb uns caràcters llibraris més marcats; es tracta d'una *littera cursiva formata*, amb totes les característiques d'aquest tipus de lletra. L'altra mà, la B, està més descurada, perdent l'escrivà la conciència que es tractava de completar un llibre ja començat amb una correcta caligrafia; malgrat tractar-se d'una lletra de trets fàcils i espontanis, desmereix respecte de la primera, amb prou més abreviatures. Les mans C, D i E, estan dins la línia de la *littera bastarda cursiva (currens)* i finalment la mà F correspon a una lletra humanística (segle XVII), amb els caràcters barrocs d'una cursiva magistral.

La tinta emprada és negra per al text normal i vermella per destacar-hi els títols o breus regestes dels documents continguts a la primera part del manuscrit (fols. 8 r. - 34 r.). Com a guarniment tant sols s'ha posat alguna caplletra destacada, però sempre amb certa sobrietat ornamental.

2.2. Regesta documental

El resum dels privilegis es presenta a continuació amb sensibles diferències respecte a l'ordre que guarden al cartulari. S'ha seguit un criteri d'ordenació cronològica, per considerar-ho de més utilitat per trobar fàcilment cadascú dels documents. S'han posat al final les corresponents regestes de la documentació que hi figura sense data.

1

1201.—Setembre, 24

Donació feta pel rei Pere el Catòlic, a l'Orde de Sant Jordi, del desert d'Alfama, amollonat amb els seus termes, perquè s'edifiqués una casa lliure i franca, concedint alhora a tots els habitants totes les franquícies i llibertats atorgades pel comte-príncep Ramon Berenguer IV i el seu fill N'Alfons als veïns de Tortosa. Conté la confirmació de dita donació, feta per Pere IV el 14 de març de 1374.

Actum fuit octavo kalendas octobris, anno Incarnati Verbi millesimo ducentesimo primo.
Fols. 8 r. - 9 r.

2

1202.—Agost - Montblanc

Reial ordre d'En Pere, perquè ningú puga entrar al terme amollonat d'Alfama, propietat de l'Orde de Sant Jordi, per tallar arbres i pasturar ramats, sota la pena de la reial indignació i mil sous de calònica.

Conté la confirmació i nova concessió del rei Pere IV, donada a Tortosa, el 7 d'abril de 1371.

Datum Montealbi, mense augusti per manum Ioannis de Burri, domini regis notarii et mando eius scripta a Petro, scriptore sub anno Domini millesimo ducentesimo secundo.
Fols. 9 v. - 11 r.

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

3

1205.—Maig - Saragossa

Pere II dóna a l'Orde de Sant Jordi d'Alfama el lloc de Bujaraloz, a la comarca de Los Monegros, amb tots els seus termes i pertenències, per poblar-lo, donant als nous pobladors franquícia de tota servitud reial, amb la sola obligació de tenir un prevere per pregar a Deu diàriament pel rei i llur família.

Datum Cesaraugusta, mense madii, per manum Ioannis de Berix, notarii regis et mandato eius scripta sub anno Domini millesimo CC.º quinto, Era M CC XLIII.

Fol. 11 v.

4

1213.—Maig, 28

Franquícia concedida per Pere II a tots els qui foren col·lectors de l'almoina de l'Hospital de Sant Jordi i desenvoluparen la tasca als territoris compresos entre el riu Cinca i Salses.

Fol. 9 v.

5

1373.—Setembre, 8. Barcelona

Romeu, bisbe de Lleida, amb comissió del Papa Gregori XI, aprova l'Orde de Sant Jordi, donant-li la regla de Sant Agostí tal i com emprava l'Orde de Sant Joan de l'Hospital. Conté aquest document la regla susdita.

Datum et actum Barchinone, in capella palatii regii Barchinone, die octava septembris anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo tertio.

Fols. 11 v. - 14 v.

6

1373.—Setembre, 8. Barcelona

Pere IV concedeix a l'Orde de Sant Jordi les rendes reials d'Aranda i Montes, del Regne d'Aragó, per sustentació dels cavallers, així com els castells d'ambdues poblacions per fer hostatge. Mana a l'alcait Roderic de Muro que faci entrega dels castells i responga alhora de les esmentades rendes.

Datum Barchinone, VIII die septembris, anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo tertio, regnique nostri tricesimo octavo.

Fols. 19 v. - 20 v.

7

1384.—Juliol, 16. Monestir de Poblet

Pere IV dóna a l'Orde de Sant Jordi d'Alfama les rendes i drets reials del lloc de Vallobar, del regne d'Aragó, en esmena de les rendes d'Aranda que havia concedit l'any 1373 i després havia venut a la noble Na Toda de Luna i als seus successors. Aquestes rendes passen a l'Orde lliures de totes obligacions.

Datum in monasterio populeti, sextadecima die iulii anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo quarto, regnique nostro quadragesimo nono.

Fols. 17 v. - 19 v.

8

1384.—Juliol, 17. Monestir de Poblet

Pere IV dóna a l'Orde de Sant Jordi d'Alfama dos mil sous annuals sobre les rendes de Murvedre, en esmena i satisfacció de les rendes d'Aranda, venudes a Na Toda de Luna. (Vegeu document anterior.)

EUGENI DÍAZ MANTECA

Datum in monasteri Populeti, XVII iulii anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo quarto, regnique nostri quadragesimo nono.

Fols. 16 r. - 17 r.

9

1384.—Juliol, 17. Monestir de Poblet

Pere IV dóna a l'Orde de Sant Jordi d'Alfama el castell d'Amposta, en esmena de les rendes i castell d'Aranda, que el rei havia transferit per venda a Na Toda de Luna.

Datum in monasterio Populeti, XVII die iulii anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo quarto, regnique nostri quadragesimo nono.

Fols. 14 v. - 15 v.

10

1384.—Octubre, 13. Vilafranca del Penedés.

Pere IV mana a Ramon de Barberà, procurador reial a Tortosa, que havent cedit el castell d'Amposta a l'Orde de Sant Jordi, responga del sou que pagava al castellà per donar-lo en l'esdevenir al mestre.

Datum in Villafranca penitensis, XIII die octobris anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo quarto.

Fols. 15 v. - 16 r.

11

1384.—Octubre, 24. Vilafranca del Penedés

Executòria de l'entrega dels dos mil sous anuals que sobre les rendes de Murvedre havia donat Pere IV a l'Orde de Sant Jordi d'Alfama.

Scrita en Villafranca del Penedes a XXIII dies del mes d-octubre anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo quarto.

Fols. 17 r. - 17 v.

12

1399.—Octubre, 15. Saragossa

Marti I aprova la concessió apostòlica segons la qual a qualsevol guerra que assistiren els reis d'Aragó, el mestre de l'Orde portaria la bandera de Sant Jordi, concedint certes gràcies a qui la portara.

Datum Cesarauguste quintadecima die octobris anno a Nativitate Domini M.^o CCC.^o nonagesimo nono, regnique nostri quarto.

Fol. 25 r. - 26 r.

13

1399.—Octubre, 15. Saragossa

Privilegi donat pel rei En Martí perquè les banderes i penons reials s'acuren a les cases de Montesa, d'on deuran sortir en temps de guerra. Concedeix tanmateix que en cada guerra cedesquin tots a l'Orde el sou d'un dia, a més a més de la dècima part del que pertocara al rei.

Datum Cesarauguste, quintadecima die octobris anno a Nativitate Domini M.^o CCC.^o LXXXIX nono, regnique nostri quarto.

Fols. 26 v. - 27 v.

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

14

1399.—Octubre, 15. Saragossa

Llicència donada per Martí I a Montesa per armar una o dues gal·leres contra els enemics de la fe, podent-ho fer a qualsevol part dels regnes, cedint la cinquena part que pertanguera per regalia al rei dels acaptes.

Dada en Çaragoça, a XV dies d-octubre del any de la Nativitat de Nostre Senyor M CCC noranta nou e del nostre regnat quart.

Fols. 27 v. - 29 r.

15

1399.—Octubre, 15. Saragossa

Confirmació feta per Martí I a l'Orde de Montesa i de Sant Jordi del privilegi atorgat el 28 de maig de 1213 pel rei En Pere als col·lectors de les almoines per l'Hospital d'Alfama.

Datum Cesarauguste quintadecima die octobris anno a Nativitate Domini M.º CCC.º LXXX.º nono, regnique nostri quartu.

Fols. 29 v. - 30 v.

16

1400.—Gener, 24. Avinyó

Butlla de Benet XIII, segons la qual uneix l'Orde de Sant Jordi d'Alfama a la de Santa Maria de Montesa, amb totes les rendes, drets i demés pertenències, amb l'obligació de dur l'escapulari «benitillo».

Datum Avinione, VIIII kalendas febroarii pontificatus nostri anno sexto.

Fols. 31 r. - 32 r.

17

1400.—Agost, 30. Avinyó

Ferrà Pérez Calviño, cardenal de Tarazona, certifica la butlla d'unió de l'Orde de Sant Jordi amb Montesa.

Datum Avinione sub anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo, indiccione octava, die vero XXX mensis augusti pontificatus prefati domini nostri domini Benedicti ape XIII anno sexto.

Fols. 21 r. - 22 v.

18

1400.—Setembre, 15. Avinyó

Butlla de Benet XIII a la qual concedeix a l'Orde de Santa Maria de Montesa i Sant Jordi d'Alfama els privilegis pontificis que gaudeixen Calatrava i el Cistell.

Datum Avinione, XVIII kalendas octobris pontificatus nostri anno sexto.

Fols. 33 v. - 34 r.

19

1400.—Setembre, 15. Avinyó

Testificació del cardenal de Tarazona, Ferrà Pérez Calviño, de la butlla descrita al document anterior.

Datum Avinione, sub anno a Nativitate Domini millesimo quadringentessimo, indiccione VIII, die vero XV mensis septembbris pontificatus prefati domini nostri Benedicti pape XIII anno sexto.

Fols. 22 v. - 23 r.

20

1400.—Setembre, 15. Avinyó

Butlla de Benet XIII perquè l'Orde de Montesa i Sant Jordi d'Alfama puga fer armar una o dues galeres contra sarraïns i que dels acaptes no tinga que donar cap part al rei ni a d'altre.

Datum Avinione, XVII kalendas octobris pontificatus nostri anno sexto.

Fols. 32 r. - 32 v.

21

1400.—Setembre, 15. Avinyó

Testificació del cardenal Ferran Pérez Calviño de la butlla descrita al document anterior.

Datum Avinione, sub anno a Nativitate Domini millesimo quadringentessimo indiccione octava, die vero XV mensis septembris pontificatus prefati domini nostri domini Bendicti pape XIII anno sexto.

Fol. 24 r.

22

1400.—Setembre, 15. Avinyó

Butlla de Benet XIII concedint un any i quaranta dies d'indulgència als almoiners per la conservació de les esmentades galeres.

Datum Avinione, XVII kalendas octobris pontificatus nostri anno sexto.

Fols. 32 v. - 33 v.

23

1400.—Setembre, 15. Avinyó

Butlla de Benet XIII concedint a l'Orde de Montesa i Sant Jordi d'Alfama que a les guerres justes on anassen els reis d'Aragó, puga portar un cavaller l'estandard o penó de Sant Jordi.

Datum Avinione, XVII kalendas octobris pontificatus nostri anno sexto.

Fols. 34 r. - 34 v.

24

1400.—Setembre, 15. Avinyó

Testificació del cardenal Ferran Pérez Calviño de la butlla anterior.

Datum Avinione, sub anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo indiccione VIII die vero XV mensis septembris pontificatus prefati domini nostri Benedicti, pape XIII anno sexto.

25

1400.—Setembre, 18. Avinyó

Testificació del cardenal Ferran Pérez Calviño del document núm. 23.

Datum Avinione, sub anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo indiccione VIII.ª die vero XVIII septembris pontificatus prefati domini nostri domini Benedicti pape XIII anno sexto.

Fols. 24 v. - 25 r.

26

1420.—Abril, 2. Tortosa

Alfons el Magnànim concedeix protecció a l'Hospital de Sant Jordi d'Alfama i als seus habitants amb famílies i béns, així com d'altres franquícies.

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

Datum Dertuse, secunda die aprilis anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo vice-
simo, regnique nostri quinto.

Fols. 44 v. - 36 v.

27

1420.—Juliol, 18. Barcelona

Alfons el Magnànim mana als súbdits promoure l'almoina per l'obra de l'Hospital de Sant Jordi d'Alfama.

Dada en Barcelona a XVIII dies de juliol en l-any de la Nativitat de Nostre Senyor M CCCC XXVII.

Fols. 43 r. - 44 r.

28

s/d.—(Circa 1373 ?)

Ordinacions manades fer per Pere IV per l'establiment d'una casa de l'Orde de Sant Jordi a València o Barcelona.

Fols. 38 r. - 42 v.

29

s/d.—(Posterior a 1373)

Capítols de la confraria de Sant Jordi que deu fer-se a la casa del sant a València.

Fols. 35 r. - 37 v.

TRANSCRIPCIÓ

[Fol. 1 r.]

In Dei nomine. Pateat universis quod nos, Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsica, comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Viso et recognito in sui prima figura subscripto privilegio per illustrissimum dominum Petrum, recolenda memoria, regem Aragonum et comitem Barchinone, proavum nostrum indulto ordini et fratribus Sancti Georgii de Alfama, cum carta sua pergamenea continentia subsequentis:

Quoniam quae geruntur in nostri temporibus simul fugiunt, cum fuga temporum, litterarum solent apicibus commendari. Ad honorem igitur individuae Trinitatis et salutem totius christianitatis. Ego Petrus, Dei gratia rex Aragonum et comes Barchinone, de assensu et consilio dominae matris mea Sanctia, per eandem gratiam regina Aragonum, comitissa Barchinonae et marchionissa Provintia et Raymundi de Montecateno et aliorum multorum proborum virorum, bono animo dono et concedo in perpetuum tibi Joanni de Almenara et socio tuo Martino Vitalis, subdiacono, et omnibus fratribus vestris et successoribus in ordini constitutis locum illum desertum in terra mea qui vocatur Alfama, cum terminis suis inferius assignatis, quatinus ibi Hospitale, domum scilicet ordinis et orationis et misericordia in honorem Dei et Sancti Georgii construatis et deinceps in barbororum rabies quae huc usque viguit propulsetur. Quod enim et quanta mala ibi exercuit non solum vicinae sed extranea nationes neverunt. Terminetur itaque locus ipse ab Ampulla per torrentem sursum, usque ad montem [Fol. 1 v.] Latum et per eundem montem, sicut transit per fontem Ritam et dividit cum terminis Fulola et de Monte in monte usque ad Guardiam de Coxil, sicut aqua vergunt versus mare et sicut transit per altam serram et exit ad Collem Balagarii usque ad Vistellum in littore maris. Sicut ab istis terminis et affrontationibus includitur et terminatur ipse locus cum ingressibus et egressibus suis et directis et

pertinentiis cum castello de Balaguer, cum terris et lapidibus et lagunis et montibus et planis, nemoribus et ligneaminibus, cum pratis et pascuis et venationibus, cum aquis dulcibus et salsis mari etiam ad piscandum et navigandum, cum omne quod ibi est et esse debet et ut melius dici, scribi vel intelligi potest ad vestrum, vestrorumque salvamentum et bonum intellectum, sic eum locum dono et concedo vobis et omnibus fratribus et successoribus vestris in ordine constitutis per me et omnes meos per saecula cuncta in hereditate propria, libera et ingenua sicut domui religionis convenit salvis adempramentis habitatorum Dertusae in pascuis et venationibus et esparto et mari ad piscandum et navigandum et in ligneaminibus et salvo iure et honore sive reverencia ecclesia dertusensis. Populatores vero qui per vos ibi fuerint sint securi et franchi et liberi et ingenui per totam terram meam sicut populatores et habitatores Dertusa illas libertates quas Raymundus Berengarii bona memoria, Dei gratia comes Barchinone et princeps Aragonum dedit et concessit habitatoribus Dertusa et quas dedit et affermavit pater meus Ildefonsus rex Aragonum ipsi habitatoribus. Concedo et dono in perpetuum per me et per meos habitatoribus illius loci domus vestra constructa et aedificata /Fol. 2 r./ in honore Dei et Beati Georgii martiris sit franca et libera et ingenua per saecula cuncta, sicut domus religionis est et esse debet in omnibus rebus, salvo iure et reverencia in omnibus ecclesiae Dertusensis. Siquis huius donationis violator extiterit et contra illam venire contempserit, vel in vobis sive in rebus vestris aliquam vim, vel fortiam fecerit mobilibus et immobilibus, regiam se noverit incurrisse offensam et nostra lesorem existere maiestatis.

Actum fuit octavo calendas octobris anno incarnati verbi millesimo ducentessimo primo. Signum [senyal] Petri, regis Aragonum et Comitis Barchinona, Marchionissa Provintiae. Signum [Senyal] Boneti, domina regina notarii [senyal] fratris Joannis capellani regis Aragonum. Sig [senyal] num Eiximeni Corneliis. sig [senyal] num Petri Sesse. Sig [senyal] num Assaliti de Gudal. Sig [senyal] num Petri, maiorisdomus. Sig [senyal] num Ferrandi de Figuerolis. Sig [senyal] num Joannis de Beax domini regis notarii. Sig [senyal] num Petri de Blandis, notarii domini regis. Sig [senyal] num Raymundi de Gurbs, magistri militiae Templi, qui hac laudo et firmo in perpetuum. Sig [senyal] num Raymundi de Montecateno, qui omnia etiam superius scripta confirmo et laudo in perpetuum, salva Fulola cum terminis suis. Sig [senyal] num Galbors uxoris eius quae hac laudo et corroboro. Sig [senyal] num Gilberti. Sig [senyal] num hominis Dei. Sig [senyal] num Joannis de Podio. Sig [senyal] num Guillermi de Podio. Sig [senyal] num Guillermi Aymerici. Sig [senyal] num Arnaldi Garidelli. Sig [senyal] num Guillermi Jordani. Sig [senyal] num Petri /Fol. 2 v./ Jordani. Sig [senyal] num Guillermi de Solanis. Sig [senyal] num Joannis Piconi. Sig [senyal] num Benechs Garridelli. Sig [senyal] num Guillermi Rabaça. Sig [senyal] num Gerald de Mantella. Sig [senyal] num Guillermi de spelunca. Sig [senyal] num Perote Sancti Poncii. Sig [senyal] num Sabassona. Sig [senyal] num Guillermi de Aguilon. Sig [senyal] num Gerald de Argenzola. Guillermi Levita qui hac scrpsit cum litteris adiectis in octava linea, cum Castello de Balaguer et in decima quarta et quas dedit et affirmavit pater meus Ildephonsus rex Aragonum ipsis habitatoribus, die et anno prefixo. Sig [senyal] num.

Ad humilen supplicationem nobis factam per vos religiosum et dilectum nostrum fratrem Guillermum Castelli, magistrum dicti ordinis noviter confirmati per Dominum Papam, tenore praesentis praemissum privilegium et omnia et singula in eo contenta iuxta sui seriem et tenorem laudamus, approbamus et ratificamus et nostra confirmationis praesidio roboramus et prout melius et utilius dici et intelligi potest ad bonum et sanum intellectum vestri dictorum magistri et ordinis ac vestrorum perpetui successorum. Mandantes per eandem inclyto et magnifico infanti Ioanni, primogenito nostro carissimo duci Gerunde et comiti Cervaria ac in Regnis et terris nostris locum tenenti nostro, nec non gubernatoribus ac aliis universis et singulis officialibus et subditis nostris praesentibus et futuris, quatenus praemissum privilegium de omnia et singula in eo contenta iuxta sui seriem et tenorem ac laudationem et confirmationem nostras huiusmodi firmas habeant, tenant perpetuo et observent et faciant /Fol. 3 r./ per quoscumque inviolabiliter observari et contra non veniant nec fieri permittant, ratione aliqua sive causa. Et dicto privilegio et omnibus et singulis in eo contentis iuxta sui seriem et tenorem vos dictum magistrum fratres et homines vestros quos nunc habetis et habebitis in futurum ut et gaudere libere ac pacifice permittant, si iram et indignationem nostram cupiunt evitare. In cuius rei testimonium hanc cartam fieri iussimus nostra maiestatis sigillo appendicio munitam.

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

Datum Barchinone quarta decima die martii anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo quarto, regnique nostri tricesimo nono.

Visa. Signum Sig [senyal] Petri, Dei gratia regis Aragonum, Valentia, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Testes sunt Petrus, archiepiscopus Terraconensis. Romeus, ilerdensis. Petrus, elnensis episcopi. Infans Martinus, comex Xerica et Luna. Joanes, comes Impuriarum, milites. Sig [senyal] num Guillermi Poncii, locumtenentis prothonotarii dicti domini regis, eiusque auctoritate notarii publici per totam terram et dominationem suam. Qui propter obitum Bernardi Carrera praedicti domini regis scriptoris, cui carta [Fol. 3 v.] praesens mandata extitit prout patet de tam dicti domini regis mandato eam clausit in Villafranca Penitensis, decima septima die octobris anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo quarto.

Dominus rex mandavit mihi Bernardo Carrera. Sig [senyal notarial] num mei Antonii Reart domisselli sacra catholica et regia maiestatis mandati scriba Corona Aragonum cum exercitio in praesenti generali Cathalonia locumtenentia in eademque locumtenentis prothonotarii ac regis archivariorum. Qui huiusmodi copiam aliena manu en his tribus praesenti comprehenso papiri foliis scriptam extraxia regestro quodam recondito in regio Archivo Barchinona papichinona gratiarum institulato LXX annorum M CCCLXXXIII et LXXXV a folio eiusdem XXXIII. Quam cum suo originali comprobavi et clausi solito quo supra meo apposito signo. In quorum testimonium ut ubique pateat me esse verum fidelem et legalem regium supra memoratum archivarium et quod instrumentis omnibus huic similibus per me a dicto regio archivo extractis, clausis et subsignatis fides adhibetur indubia et fuit semper adhibita in iuditio et extra praesentem manu propria subscripsi et sigillo regio parvo in posse meo existenti muniri. Barcinona quarta mensis augusti anno a Nativitate Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo quarto.

[Fol. 5 r.]

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valentie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comesque Barchinone, Rosillionis et Ceritanie. Vidimus quoddam privilegium per illustrissimum dominum Petrum, bona memoria, regem Aragonum attavum nostrum concessum Hospitali Sancti Georgii de Alfama, cum eius carta tenoris sequentis:

Manifestum sit cunctis. Quod ego, Petrus, Dei gratia rex Aragonum et comes Barchinone, satus et firmiter mando quod nullus audeat vel praesumat ingredi per violentiam vel signa scindere vel bestiarium aliquod aut focum mittere sive aliquod adempramentum facere infra terminos qui iam assignati sunt Hospitali de Alfama nisi cum voluntate fratrumfratrum et hominum eidem Hospitali servientium, imo volo atque districte precipio quod in pace et sine aliqua inquietudine prefatum Hospitalis habebat et possideat ipsos terminos sicut statuti sunt et terminati. Populatores etiam qui ibi venerint popolare salvi sint et securi; ita quod nemo eos agravet, impedit aut disturbet. Quicumque autem in ipsis terminis aliquam contrarietatem aut impedimentum facere voluerit, aut populatoribus aliquam molestiam intulerit, iram regiam incurrat, et pro poena mille solidos praefato Hospitali paccet. Mando quoque baiulo meo de Cambrils et aliis baiulis quod ipsum Hospitalis et populatores et eorum res tanquam mea propria manuteneant et defendant. Datum Monte Albi, mense augusti per manum Joannis de Burri, domini regis notarii et mando eius scripta a Petro scriptore sub [Fol. 5 v.] anno Domini millesimo ducentesimo secundo Signum [senyal] Petri regis Aragonum et comitis Barchinone. Huius rei testes Guillermus de Cervaria, Guillermus de Guardia, Petrus Ausone, sacrista, Garcia Romei, Assalitus de Gudal.

Et quia noviter pro parte vestri fratris Guillermi Castell, magistri dicti Hospitalis et ordinis dicti Sancti fuit nobis humiliter supplicatum ut privilegium ipsum dignaremur vobis et dicto ordini de nostri solita clemencia confirmare. Idcirco vestris in hac parte supplicationibus favorabiliter annuentes, tenore praesentis carta nostra firmiter cunctis temporibus valitura, de certa sciencia per nos et omnes nostros successores vobis dicto magistro et ordinis prelibato ac fratribus eiusdem ordinis presentibus et futuris iam dictum privilegium et omnia et singula in eo contenta laudamus, approbamus, ratificamus et etiam confirmamus. Ita quod vos dictus magister et alii qui pro tempore magistri fuerint dicti ordinis et fratres eiusdem presentes et futuri utamini et uti valeatis iam dicto privilegio et omnibus et singulis contentis in eo prout eidem melius hactenus usi estis. Mandantes cum hac eadem

inlyto et magnifico infanti Ioanni primogenito nostro carissimo duci Gerunde, comitique Cervaria ac regnum et terrarum nostrarum Generali Gubernatori eiusque vicesgerentibus nec non vicariis, iusticiis, baiuliis, calmedinis, meritis, ceterisque officialibus et subditis nostris presentibus et futuris quatenus ratificationem et confirmationem nostras huiusmodi firmas habeant, teneant et observent [Fol. 6 r.] et ab omnibus faciant inviolabiliter observari et non contraveniant nec aliquem contravincire permittant aliqua ratione ac iram et indignationem nostram cupiunt evitare. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostra maiestatis sigillo impendenti munitam. Datus Dertusa, septima die aprilis anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo primo, regnique nostri trigesimo sexto. P. Cancellarius. Signum [senyal] Petri, Dei gratia regis Aragonum, Valentia, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Testes sunt Petrus, archiepiscopus tarragonensis. Cancellarius. Romeus, ilerdensis episcopus. Guillermus, episcopus dertusensis. Egregius vir Joannes, Impuriarum comes. Berengarius Carrocii, comes Quirre. Fuit clausum per Jacobum Conesa, prothonotarium in absentia Francisci Castilionis, scriptoris mandato domini regis. Franciscus Castilionis mandato regio facto per Bernardum de Bonastre, secretarium.

Sig [senyal notarial] num mei Antonii Reart, domiselli sacra catholica et regia maiestatis mandati scribe Corona Aragonum cum exercitio in presenti generali Cathalonia locumtenentia in eadem que locumtenens prothonotarii ac regii Archivarii. Qui huiusmodi copiam aliena manu in his duobus presenti comprehenso papiri [Fol. 6 v.] foliis scriptam extraxi a registro quodam recondito in regio Archivo Barcina, gratiarum intitulato XXXXVI annorum MCCCLXX et LXXI a folio eiusdem CXX. Quam cum suo originali comprobavi cum post illa quadam apposita in antecedenti pagina et est talis. Nos igitur (sesto) et clausi solito quo supra meo quo utor apposito signo. In quorum testimonium ut ubique pateat me esse verum fidelem et legalem regium supra memoratum. Archivarium et quod instrumentis omnibus huic similitus per me a dicto regio Archivo extractis, clausis et subsignatis fides ubique indubia adhibetur et fuit semper adhibita in iuditio et extra, presentem manu propria subscripsi et sigillo regio parvo in posse meo existenti muniri. Barcina die quarta mensis augusti anno a Nativitate Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo quarto.

[Fol. 8 r.] *La donació dels termens de Sent Georgii d-Alfama*

In Dei nomine. Pateat universis quod nos, Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, viso et recognito in sui prima figura subscripto privilegio per illustrissimum dominum Petrum, recolende memorie, regem Aragonum et comitem Barchinone, peravum nostrum indulto ordini et fratribus Sancti Georgii de Alfama, dum carta sua pergamena continentis subsequentis:

Quoniam que geruntur in nostris temporibus simul fagiunt cum fuga temporum literarum solent a picibus comedendi, ad honorem igitur individue Trinitatis et salutem totius christianitatis. Ego, Petrus, Dei gracia rex Aragonum et Comes Barchinone, assensu et consilio domine matris mee Sanctie, per eandem gratiam reginam Aragonum, comitissae Barchinone et marchionissae Pronvie, et Raymundi de Montecateno et aliorum militorum, proborum virorum, bono anime, dono et concedo imperpetuum tibi Johanni de Almenara et socio tuo Martino Vitalis, subdiacono et omnibus fratribus vestris et successoribus in ordine constitutis locum illum desertum in terra mea qui vocatur Alfama, cum terminis suis inferius assignatis quatinus ibi hospitale domum scilicet ordinis et orationis et misericordie in honorem Dei et Sancti Georgii construatis et deinceps in barbarorum rabies que huc usque viguit propulsetur. Quod enim et quanta mala ibi exercuit non solum vicine set extranee nationes neverunt. Terminetur itaque locus ipse ab Ampulla per torrentem sursum usque ad montem Latum et per eundem montem sicut transit per fontem ricam et dividit cum terminis Fulole et de monte in monte usque ad Gardiam de Coxil et exit ad Collem Balaguerii usque ad Iustellum, in litora maris. Sicut ab istis terminis et affrontationibus includitur et terminatur ipse locus cum ingressibus et egressibus suis et directis et pertinenciis cum castello de Balaguer, cum terris et lapidibus et lapicinis et montibus et planis nemoribus et ligneaminibus cum pratis et pascuis et venacionibus, cum aquis dulcibus et salsa mari etiam ad piscandum et navigandum, cum omne quod ibi est et esse debet et ut melius dici, scribi vel intelligi potest ad vestrum vestrorumque salvamentum et bonum intellectum sic

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

eum locum dono et concedo vobis et omnibus fratribus et successoribus vestris in ordine constitutis per me et omnes meos per secula cuncta in hereditate propria, libera et ingenua sicut domui religionis convenit, salvis adempramentis habitatorum Dertose in pascuis et venacionibus et esparto et mari ad piscandum et navigandum et in ligneaminibus et salvo iure et honore sive reverencia ecclesie dertensis. Populatores vero qui per vos ibi fuerint sint securi et franchi et liberi et ingenui per totam terram meam sicut populatores et habitatores Dertuse, illas libertates quas Raymundus Berengarii, bone memorie dei gratia comes Barchinone et princeps Aragonie dedit et concessit habitatoribus Dertuse et quas dedit et affirmavit patre meus Ildefonsus Rex Aragonum ipsis habitatoribus. Concedo et dono imperpetuum per me et per meos habitatoribus illius loci domus vestra constructa et hedifficata in honorem Dei et Beati Georgii martiris sit franca et libera et ingenua per secula cuncta sicut domus religionis est et esse debet in omnibus rebus, salvo iure et reverencia in omnibus ecclesie dertensis si quis huius donacionis violator [Fol. 8 v.] extiterit et contra illam venire contempserit vel in vobis sine in rebus vestris aliquam vim vel ofreciam fecerit mobilibus et immobilibus regiam se noverit incurrisse ofensam et nostre lesorem existere magestatis.

Actum fuit VIII kalendas octobris anno Incarnati Verbi M.^o CC.^o I.^o

Signum [*senyal reial*] Petri regis Aragonum ac comitis Barchinone. Signum [*senyal reial*] Sancie Deia gracia regine Aragonum, comitis Barchinone, marchionisse Pronvincie. S [*senyal*] Boneti domine regine notarii. S [*senyal*] num fratri Johannis capellani regis Aragonum. S [*senyal*] num Eiximeni Cornelli. Sig [*senyal*] num Petri Sesse. Sig [*senyal*] num Assalliti de Gudal. Sig [*senyal*] num Petri, maiorisdomus. S [*senyal*] num Ferrandi de Figuerolis. Sig [*senyal*] num Johannis de Bax, domini regis notarii. Sig [*senyal*] num Petri de Blandis, notarii domini regis. S [*senyal*] num Raymundi de Gurbs, magistri milicie Templi qui hec laudo et firmo imperpetuum. S [*senyal*] num Raymundi de Montecateno, qui omnia superius scripta confirmo et laudo imperpetuum, salva Fulola cum terminis suis. S [*senyal*] num Balbors uxoris eius que hec laudo et corroboro. S [*senyal*] num Gerberti. S [*senyal*] num Hominis Dei. S [*senyal*] num Johannis de Podio. S [*senyal*] num Guillermi de Podio. S [*senyal*] num Guillermi Eymerici. S [*senyal*] num Arnaldi Garidelli. S [*senyal*] Guillermi Jordani. S [*senyal*] num Petri Jordani. S [*senyal*] num Guillermi de Solanis. S [*senyal*] num Johannis Piconi. S [*senyal*] num Benechs Garidelli. S [*senyal*] num Guillermi Rabaza. S [*senyal*] num Gueraldi de Mantell. S [*senyal*] num Guillermi de Spelunca. S [*senyal*] num Perote Santiponci. S [*senyal*] num Sabassona. S [*senyal*] num Guillermi de Aguillon. S [*senyal*] num Gerald de Argencola. Guillermi Leucte qui scripsit cum litteris adiectis in VIII.^a linea cum Casdtello de Balaguer et in XIII.^a et quas dedit et affirmavit pater meus illud rex Aragonum ipsis habitatoribus die et anno prefixo.

Ad humilem supplicationem nobis factam per vos religiosum et dilectum nostrum fratrem Guillermum Castelli magistrum dicti ordinis noviter confirmati per dominum papam, tenore presentis preinsertum privilegium et omnia et singula in eo contenta iuxta sui seriem et tenorem laudamus, approbamus et ratificamus ac nostre confirmationis presidio roboramus et prout melius et utilius dici ac intelligi potest ad bonum et sanum intellectum vestri dictorum magistri et ordinis ac vestrorum perpetuo successorum. Mandantes per eandem inclito et magnifico inffanti Johanni, primogenito nostro carissimo, duci Gerunde et comiti Cervarie ac in regnis et terris nostris locumtenenti nostro nec non gubernatoribus ac aliis universis et singulis officialibus et subditis presentibus et futuris quatinus preinsertum privilegium ac omnia et singula in eo contenta iuxta sui seriem et tenorem ac laudacionem et confirmationem nostras huiusmodi firmes habeant, teneant perpetuo et observent et faciant per quoscunque inviolabiliter observari et contra non veniant nec fieri permictant ratione aliqua sive causa. Et dicto privilegio et omnibus et singulis in eo contentis [Fol. 9 r. - 9 v.] [Fol. 10 r.] domini regis intitulato gratiarum in dicto archivo regio conservato, tenor cuiusquidem privilegii de verbo ad verbum noscitur esse talis:

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum et cetera. Viso quodam transumpto in formam publicam redacto cuiusdam privilegii seu concessionis per serenissimum dominum Petrum bone memorie regem Aragonum tritavuum nostrum concessi Johanni de Almenara quondam fratri et questori elemosinarum hospitalis de Alfama ac fratribus que quondam fuerunt eiusdem hospitalis cuiusquidem transumpti tenor sequitur sub hiis verbis:

Hoc est translatum fideliter factum a quodam alio traslato sic se habente hoc translatum fideliter

ter factum a quodam instrumento hiis verbis composito idus novembris anno Domini millesimo CC.^o XX.º quinto:

In Christi nomine. Sit notum cunctis quod nos Petrus Dei gratia rex Aragonum et comes Barchinone ob remedium et salutem anime nostre et parentorum nostrorum per nos et omnes successores nostros damus et cum presenti privilegio, perpetuo duraturo concedimus et laudamus domino Deo et tibi Johanni de Almanara fratrii et questori elegmosinarum hospitalis de Alfama et parte eidem hospitali et fratribus eiusdem presentibus et futuris in perpetuum in singulis locis nostris que sunt a flumine Sinque usque Salses, in quibus singulis septimanis mercatum generale celebratur unum hominem nostrum qui tamen pro facultatibus suis non teneatur mictere vel donare in comuni questiarum nostrarum amplius quam decem solidis ullo modo ad ipsius hospitalis elemosinas colligendas. Emfranquimus autem vobis homines illos omnes et francos facimus et quitios in tota eorum tempora ab omni hoste et cavalcata eorumque redempcione ab omni quoque questam, barra, tolta, forcia, prestito, ademprivio, sucursu vivinitate, servitute, monetatico, bovatico et ab omni etiam exaccione et servicio et demanda regali et vicinali que dici potest et excogitari ullomodo. Mandamus ergo firmiter percipientes quod aliquis baiulos vel vicarius aut sagio vel alius quilibet homo noster vel alienus non possit nec audeat unquam homines illos vel eorum res quos predictos modo donamus prenominato Hospitali de Alfama ad hec ultra horum aliquid dandum, solvendum vel faciendum distingere pignorare aut compellere vel forciare aliquo causa aliqua ratione vel modo. Constituhimus etiam et mandamus imperpetuum omnibus baiulis et vicariis nostris et aliis universis hominibus terre nostre presentibus et futuris quod sepedictum hospitale de Alfama et fratres et homines eiusdem et etiam homines illos omnes quos dictus Hospitali donamus sicut in superioribus continetur cum omnibus eorum rebus mobilibus et immobilibus et semoventibus habitis et habendis tanquam nostra propria manuteneant fideliter et defendant et que superius dicta sunt rata et firma habeant et observent et ab omnibus ubique faciant inviolabiliiter observari, quicumque autem contrahimus presentes carte tenorem in aliquo veniret iram et indignacionem nostram se perpetuo noverit incursurum et post dampni illati prius plenari [Fol. 10 v.] in duplum factam restitucionem a nobis in mille morabatinis procul dubio puniendum.

Datum Ilerde, quinto kalendas iunii per manum Ferraria, notarii nostri et mandato nostro in ipsius scripto a Berengario de Parietibus, anno Dominice Incarnationis millesimo CC.^o terciodecimo.

Signum Petri, Dei gratia regis Aragonum et comitis Barchinone. Huius rei testes sunt Raymundus, archiepiscopus Terrachone. Berengarius, episcopus ilerdensis. Raymundus, prepositus Terracone. Nonus Sancii. Assalitus de Gudal, comes de Luna. Guillermus Alcalach. Raymundus de Montecatheno. Guillermus Raymundi, senescallus. Raymundus Galcerandi. Raymundus de Castroveteri. Poncius de Castilione. Guillermus Durfortis. Petrus de Sala. Petrus Buorç.

Ego Ferrarius, notarii domini regis hec scribi feci mandato ipsius, loco die et anno prefixis.

Ego Bernardus de Tapiis, presbiter assum testis apponendo meum et Petrus de Planis presbiter me proteste subscribo et hec feci.

Ego Dalmacius de Brianço hec translatum fideliter translatavi et hec feci consignum Elie sacerdotis, signum. Guillermi, presbiteri. Signum Thome Jalpini, Signum Raymundi de Reria, notarii. Signum Guillermi de Quarto de Santo Felice et Raymundi perpetue nos septem huius translati, testes sunt.

Signum Raymundi de Ulmo subdiaconi et notarii, qui hec confirmo. Signum Petri de Rieria, qui hec translatum fideliter scripsu precepti Raymundi de Ulmo subdiachoni et notarii, VI idus decembris anno Domini millesimo CC vicesimo quinto.

Nunc autem pro parte vestri fratris Omerti de Curtibus, comendatoris maioris ordinis Sancti Georgii de Alfama fuerit nobis humiliter supplicatum ut privilegium seu cartam et concessionem in dicto trasumpto preinsertam laudare, approbare, ratificare et confirmare vobis benigitatem regia Dignaremur idcirco nos pro salute anime nostre et parentum nostrorum, per nos et omnes successores nostros concessionem, privilegium seu cartam predictam et omnia et singula in ea contenta laudamus, approbamus, ratificamus ac etiam confirmamus vobis comendatori, fratribus et hospitali predictis, mandantes procuratori nostro generali eiusque vices gerenti nec non vicariis, subvicariis, baiulis, consilibus, iuratis ac hominibus et universitatibus ceterisque officialibus nostris vel eorum

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

locatenentibus, presentibus et futuris quatinus laudacionem, approbacionem, confirmationem et ratificationem huiusmodi teneant firmiter et observent et faciant ab aliis inviolabiliter observari et non contraveniant nec aliquem contravenire permicant aliqua ratione. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram inde vobis fieri iussimus nostro sigillo apendicio munimine roboratam.

Datum Barchinone, III kalendas iunii [Fol. 11 r.] anno Domini millesimo trecentesimo XL secundo.

Sig *[en blanc]* num Jacobi Egidii, auctoritate regia notarii publici Barchinone, testis. Sig *[en blanc]* num Francisci de la Dornosa, auctoritate regia notarii publici Barchinone, testis. S *[senyal]* num Thome de Costa, baiuli Barchinone, qui huic translato a suo originali fideliter sumpto et cum eodem de verbo ad verbum legittime comprobato, non vcialiter sumpto et cum eodem de verbo ad verbum legittime comprobato, non viciato nec in aliqua sui parte suspecto ex parte domini regis et auctoritate officii quo fungimur auctoritatem nostram impendimus et decretum ut ei tamquam originali suo in iudicio et extra, fides plenaria ab omnibus habeatur apponitum per manum mei Thome Rosteti auctoritate regia notarii publici Barchinone, regentis scribaniam curie ipsius baiuli, in cuius posse dictus baiulus hanc firmam fecit prima die octobris anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo L quarto, presentibus testibus Marcho Castanyerii et Anthonio de Villapessina, civibus Barchinone.

Et ideo Thomas Rosteti notarii qui supra hec scripsi et hoc meum hic apponi sig *[en blanc]* num. Sig *[en blanc]* num mei Bartholomei de Podio, dicti domini regis scriptoris et auctoritate regia notarii publici per totam terram et dominacionem eiusdem, qui hoc translatum fideliter sumptum de mandato dicti domini infantis ut superius continetur a dicto registro auctorizatumque per baiulum Barchinone ut supra paret scribi fecit et clausit, prima die octobris anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo L.º quarto.

S *[senyal]* num Ugueti de Curtibus, subvicarii ville Apiare pro domino rege qui huic translato ab originali suo fideliter sumpto et cum eodem de verbo ad verbum legittime comprobato non viciato nec in aliqua sui parte suspecto ex parte dicti domini regis et auctoritate officio quo fungimur auctoritatem interponimus pariter et decretum ut dicto translato tanquam originali suo in iudicio et extra fides plenaria ab omnibus impendatur apponitum per manum Berengarii Rubei, scriptore et regentis scribaniam curie subvicarie Apiare per venerabili Francisco Çalmoiam et iurati eiusdem in cuius posse dictus subvicarius hanc firman fecit die lune III.º die febroarri anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo nono, presentibus testibus Bartholomeo Solva et Raymundo Ferrarii, notarii. Et idem ego Berengarius Rubei, scriptor predictus hec scripsi et hoc meum hic apponui sig *[en blanc]* num. Sig *[en blanc]* num Raymundi Luçani, notarii publici Apiare pro rectore eiusdem ville auctoritate domini regis, qui hoc translatum sumptum fideliter a dicto alio translato autentico sumpscripto ab originali suo et cum eodem de verbo ad verbum legittime comprobatum scribi fecit et postea auctorizatum per dictum venerabilem subvicarium Apiare ut supra patet clausit XXIX die iulii anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo nono cum supraposito in linea XVI.º ubi dicitur presentis, et cum raso et emendato in linea XXVIII ubi dicitur domini.

[Fol. 11 v.] La donació de Burialaroç a la casa del Spital de Sent Georgii d-Alfama.

Noverint universi. Quod hoc est translatum fideliter sumptum a quodam publico instrumento sive carta regia cuius tenor talis est: Ad noticiam cunctorum perveniat quod ego, Petrus, Dei gratia rex Aragonum, comes Barchinone, dominus Montispesulanus, per me et per meos cum presenti scriptura irrevocabiliter et perpetuo valitura ob remedium anime mee meorumque parentum domino Deo et Hospitali Sancti Georgii d-Alfama et fratribus eiusdem Hospitalis, presentibus et futuris, locum illum qui nuncupatur Burialaroç, cum omnibus terminis et pertinenciis suis et cum omnibus viriis ubicunque ei pertinent vel pertinere debent et cum vinea illa quam per Falcone tenebat a me in Pina et cum omnibus montibus et pascuis prefato loco pertinentibus vel pertinere debentibus huiusmodi autem donum in hunc modum facio quod predicti Hospitalis, fratres habent et tenentur locum illum populare et meliorare pro eorum posse et quandcumque presbiterum eos posse tenere et statuere in eodem loco contigerit ille presbiter tenetur pro me et pro meis cotidianam oracionem et preces domino efundere in super statuo et firmiter mando qui omnes qui in eodem loco populaverint salvi et scuri sint et ab omni serviret regali liberi permaneant et inmunes tempore omni.

Datum apud Cesarauguste, mense madii per manum Johannis de Berix, notarii regii et mandato eius scripta sub ano domini millesimo CC quinto. Era M CC XLIII.

Signum Petru, regis Aragonum, comes Barchinone et domini Montispesulan. Huius rei testis Arnaldus de Alastimo maiordomus, Garzia Romeu, Assalit de Gudal, Petrus de Alcala, Petrus Ceste, Ato de Focibus, Petrus, maiordomus. Signum et cetera.

Comissió feta al bisbe de Leyda de la novella institució del Maestrat de Sent Georgii

Romeus, Dei gracia episcopus ilerdensis, commissarius ad infrascripta a sede apostolica specialiter deputatus. Venerabi et religioso fratri Guillermo Castelli, magistro ordinis milicie Beati Georgii d-Alfama, dertusensis diocesis, nec non comendatoribus preceptoribus et fratribus eiusdem ordinis qui nunc sunt et erunt pro tempore. Religionis observanciam cum salute literas quasdam pergameneas patentes sanctissimi ac beatissimi in Christo patris et domini nostri [Fol. 12 r.] domini Gregori, suprema providencia pape undecimi eius vera bulla plumbea in filis canapis more romane non viciatas, non cancellatas nec in aliqua earum parte suspectas, sed omni prorsus vicio et suspicione carentes nobis per vos dictum fratrem Guillermum Castelli, coram notario publico et testibus infrascriptis presentatas, nos cum ea qua convenit reverencia recepisse noveritis quarum tenor sequitur in hec verba:

[Calderó] Gregorius episcopus, servus servorum Dei Fratri episcopo ilerdensis. Salutem et apostolicam benedictionem. Cupientibus a seculi vanitatibus elongari et relectis mundanis illecebris virtutum domino sub regulari observancia familiari ut in ea asecularibus curis et pro uti per viam salutis liberius currere possint ad bravium apostolicum convenit prebere consensum ut cum in huiusmodi suo proposito se foveri conspexerint in eo fortuis exerdestant. Sane nuper carissimus in Christo filius noster Petrus rex Aragonum illustris nobis exposuit quod dudum per nonnullos predecessores eius reges Aragonum quidam ordo militaris sub regula Beati Augustini et invocatione Beati Georgii in loco d-Alfama, dertusensis diocesis institutus fuit et fundatus quicquidem ordo propter pauperitatem et negligenciam personarum ipsius ordinis a sede apostolica minime extitit aprobatus seu etiam confirmatus. Quodque idem rex ob sinceram devocationem quam habet ad beatum Georgium et ordinem supradictam ipsam si per dictam sedem approbetur pro personis ipsius ordinis in bonis temporalibus quam plurimum augmentare proponit quare pro parte dicto regis nobis fuit humiliter supplicatum ut ad consolationem fidelium qui huiusmodi ordinem militarem sunt professi omnibus qui dicti ordinis et singulis militaris et quorum loca sufficenter dotata existunt recipiendi, assumendi et etiam profetendi dictam regulam et ordinem Sancti Augustini alia pro ut fratres Hospitalis Santi Johannis Iherosolomitani recipiunt, assumunt et etiam profitentur. Ita quod sub vocabulo Beati Georgii nuncupentur et secundum constituciones et statuta dicti Hospitalis Sancti Johannis Iherosolomitani que in dicta regula inferius scripta continentur vivere debeant et quod alios ad huiusmodi professionem ipsi aut eorum vel singulorum locorum superiores recipere possint concedere de benignitate apostolica dignarumur. Nos ita quod huiusmodi tam pium quam Deo gratum et acceptum ipsius regis propositum dignis in domino laudibus comendantes ipsius regis supplicationibus inclinati fraternalitati tue de qua in his et aliis speciale in Domino fiduciam obtinemus per apostolica scripta comictimus et mandamus quatinus omnium et singulorum qui dicti ordinis militaris ut premictit sunt et quorum loca sufficenter dotata existunt recepciones auctoritate apostolica aprobe ac seis assumendi et etiam profitendi dictam regulam et ordinem Sancti Augustini prout fratres dicti Hospitalis Sancti Johannis Iherosolomitani assumunt et profitentur. Ita quod sub nomine Beati Georgii nuncupentur ac habitum [Fol. 12 v.] album cum cruce rubea in antea portent et secundum constituciones et statuta rationablia dicti Hospitalis Sancti Johannis Iherosolomitani vivere debeant et quod ipsi aut eorum vel singulorum locorum superiores alios ad huiusmodi professionem recipere possint auctoritate apostolica licenciam largioris squitur regula dictorum fratrum Hospitalis Sancti Johannis Iherosolomitani eorum constituciones et statuta continens aliquibus tamen de tractis que ad huiusmodi fratres Sancti Georgii congrue adaptari nequivant. Quamquidem regulam profiteri et secundum constituciones et statuta predicta vivere debeant fratres ipsi. In primis siquidem iubetur ut omnes fratres ad servicium pauperum vementes tria que promictunt Deo teneant cum Dei auxilio scilicet castitatem et obedientiam hoc est quedcumque percipitur eis a magistris suis et sine proprio vivere quia hec tria requiret Deus ab eis in ultimo examine et non querant amplius ex debito nisi panem et aquam atque vestitum

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

que eis promictuntur et vestitus sit humilis quia domini nostri pauperes quorum servos esse fatentur nudi et sordidi incedunt et turpe est servo ut sit superbur et dominus eius humilis. Constitutum est etiam ut in ecclesia honestus sit eorum incossus et conversacio yodena scilicet ut clerici ad altare cum albis vestibus deserviant presbitero, diaconus vel subdiaconus et si necessitas fuerit alius clericus hoc idem exerceat officium et lumen die nocteque in ecclesia semper sit ad infirmorum visitacionem presbiter cum albis vestibus incedat religiose portaris corpus dominam cum candela accensa et spongiam cum aqua benedicta. Item cum ierint fratres per civitates et castella non eant soli sed duo vel tres nec cum quibus voluerint sed cum quibus magister visserit ire debebunt sed cum venerint quo voluerint simul stent in incessu in habitu in omnibus montibus eorum nichil fiat quod cuiuscumque ofendat aspectum sed quod suam deceat sanctitatem. Quando etiam fuerint in domo vel in ecclesia aut ubique fuerint femine invicem suam pudiciam custodian nec femine capita eorum lavent nec pedes nec lectum eorum faciant Deus enim qui habitat in sanctis isto modo eos custodiat amen. Et in sanctorum pauperum querendo elemosinas religiose persone fratum de clericis et laicis incedant et cum hospicium quesierint ad ecclesiam vel aliquam honestam personam veniant et ex caritate ab ea victum petant et nil aliud emant. Si vero non invenerint qui tribuant eis mensurare emant unum solum cibum una vivere possint et ex inquisitione elemosinarum nec terram nec pignus recipient, sed suo magistro per scriptum reddant ac etiam magister cum suo scripto pauperibus ad Hospitale transunctat et non eant de ulla obedienciis ad collectas nisi solum illi quod capitulum et magister ecclesie miserit et ipsi fratres qui exierint ad collectas colligendas in quancunque obedienciam venerint recipientur et accipiant talem [Fol. 13 r.] victum qualem fratres inter se dispensaverint et aliam vexacionem ibi non faciant lumen secum portent et in quacunque domo hospitati fuerint ante se lumen ardere faciant de inde pannos religioni eorum non congruos et pelles silvestres omnino prohibetur ne a modo induant fratres et non comedant nisi bis in die et quarta feria et die sabbati et a septuagesima usque in pasca carnem non comedant preter eos qui sunt infirmi et imbecilles et nunquam nudi jaceant sed vestiti camisis laneis vel lineis aut aliis quibuslibet vestimentis. Aut si aliquis fratum quod ultimam nunquam eveniat pectatis exigentibus ceciderit in lapsus carnis si occulte peccaverit occulte peniteat et iniungatur sibi penitencia congrua. Si autem publicam et comprehensis pro certo fuerit in eadem villa in qua facimus perpetraverit dominica die post missas, quando populus ab ecclesia egressus fuerit videncibus cunctis exuatur et a magistro suo vel aliis fratribus quibus magister preceperit corrigiis vel virgis durissime flagelletur et verberetur ac de omni societate aliorum fratum expellatur. Postea vero si Deus illius illustraverit et ad domum pauperum reversus fuerit et emendacionem promiserit recipiatur et penitencia sibi digna imponatur et per annum integrum in loco extranei teneatur et in hoc spacio videant fratres satisfaccionem suam. Postea faciant quod melius sibi videbitur. Aut si fratres altercati fuerit cum aliquo fratre et clamorem procurator domus habuerit talis sit penitencia septem diebus ieunet quarta et sexta feria in pane et aqua comedens in terra sine mensa et manutergio, et si percussit quadraginta et si recesserit a domo vel a magistro cui comissus fuerit propria voluntate et sine voluntate eius et postea reversus fuerit quadraginta diebus manducet in terra ieunans quarta et sexta feria in pane et aqua et per totum tempus permaneat in loco extranei quantum foris extiterit nisi tam prolixum fuerit tempus ut capitulo conveniat temperari. Ad mensam etiam sicut apostulus dicit uniusquisque panem suum cum silencio manducet et post completorum non vivant et in lectis fratres silencium teneant. Ac si aliquis fratum non bene se habens a magistro suo vel ab aliis fratribus bis atque ter correctus et admonitus fuerit et diabolo instigante se emendare et obedire voluerit magistro dicti ordinis mittatur pedestris cum carta continente suum delictum tamen procuratio rata ei donetur ut ad ipsum magistrum pervenire possit cumque corrigat et nullus servientes sibi comisso pro aliquo facinore percuciat sed magister domus et fratum coram omnibus vindictam accipiat. Tamen iusticia domus omnino teneatur. Et si aliquis fratum de proprio dimissus in morte sua proprietatem habuerit et magistro suo [Fol. 13 v.] celaverit ac postea super cum inventa fuerit ipsa pecunia ad collum eius ligetur et ab aliquo fratre durissimi aliis fratribus domus presentibus verberetur et quadraginta dies penitentie ieunans quarta et sexta feria in pane et aqua. Statutum est etiam et mandatum ut de omnibus fratribus viam universe carnis ingredientibus in omnibus obedienciis quibuscumque obediernit, trigesima misse diebus pro eius anima cantentur. In prima unusquisque fratum qui aderit candelam cum immo offerat qui videlicet numi quotcumque fuerint pauperibus erogentur et presbiter qui missas cantaverit si non est de domo prourationem in obediencia pro his diebus habeat et per acto officio magis-

ter sibi caritatem faciat et omnia indumenta fratris defuncti pauperibus dentur. Fratres vero sacerdotes qui missas cantaverint pro eius anima oraciones fundant ad dominum Jhesum Christum et clericorum unusquisque cantet psalterium laicorum autem centum quinquaginta pater noster et de omnibus aliis peccatis et rebus et clamoribus in capitulo iudicent et discernant iudicium rectum. Et hec omnia ut supradicta sunt ex parte Dei omnipotentis et beate Marie et Beati Johannis et pauperum perceptum est ut cum summo studio ita per omnia teneantur et in ea obediencia ubi magister et capitulum hospitalis concederit. Cum venerit ibi infirmus ita recipiatur. Primum peccata sua presbitero confessus comunicetur et postea ad lectum deportetur et ibi tamquam dominus secundum posse domus omni die antequam fratres eant pransum caritative reficiatur et incunctis dominicis diebus epistole et evangelium in ea domo cantentur et cum processione aqua benedicta aspergatur. Item siqui fratum qui obediencias per diversas terras tenent ad quamlibet secularem personal venientes rebellando pecunias pauperum dederint ut eos per suam vim contra magistrum suum regnare faciat ab universa societate fratrum proiiciatur et si duo vel amplius fratres insimul fuerint et unus eorum nequiter male vivendo se habuerit alter non eum diffamare debet neque populo neque priori sed primum per se ipsum castiget eum et si se voluerit castigare adhebeat secum duos fratres vel tres ad eum castigandum et si emendaverit inde gaudere debet. Si autem emendare voluerit tunc culpam suam scribetis mittat magistro et secundum quod magister et capitulum iusserit et eo fiat atque ullus fratrum alium fratrem suum non accuset nisi bene possit probare. Si autem fecerit ipse frater non est. Item omnes fratres huiusmodi presentes et posteri cruces rubeas ad honorem Dei et eiusdem Sancti Crucis in capis et mantellis albis secum deferant ante pectus ut Deus per ipsum vexillum fidem operacionem et obedienciam eos custodiat et a diaboli postestatis in hoc et in futuro seculo defendat in anima et in corpore simul cum omnibus suis benefactoribus christianis amen. Datum apud Pontem Sorgie, avignonensis diocesis.

Nos ita quod Romeus episcopus illerdensis comissarios prefatus tanquam obediencie filius volentes nobis mandata et comissa a sede apostolica reverenter exequi [Fol. 14 r.] ut enemur instantibus et requirentibus nobis super hoc serenissimo et magnifico principe et domino domino Petro, Dei gratia rege Aragonum predicto et vobis fratre Guillermo Castelli, magistro qui supra ac volentes procedere in premissis debite ut convenit forma predictarum literarum diligenter inspecta petivimus et certo scire volumus numerum fratrum iam in dicto ordini receptorum. Et quia per informacionem legitimam inde per nos habitam comperimus fratres dicti ordinis iam receptos esse numero sex et loca sua domos ipsorum esse a Deo sufficienter dotata precipue cum donacione et assignacione infrascriptis quam dictus dominus rex Aragonum noviter fecit dicto ordini quod ex eorum redditibus poterint et possunt bene et decenter vitam suam ducere sustendandam. Assignavit quidem et dedit dominus rex prefatus castra et loca de Aranda, cesaraugustane, et de Monclús, oscencis diocesum pro statica et habitatione et ipsorum castrorum et locorum redditus et proventus regios quos in ibi percipiebat expeditos pro sustentacione potiori fratrum et ordinis predictorum ut in carta ipsius domini regis die presenti confecta hec latius vidimus comuniri. Ac amplius ex uberiori dono gracie sue dare et assignare proposuit et promisit dante domino in futurum. Ea propter vestri magistri et fratrum predictorum qui dicti ordinis militaris ut premictitur nunc estis et quorum loca ut predictur sufficienter dotata existunt recpeciones auctoritate apostolica nobis in hac parte commissa aprobas ac vobis et quibuscumque aliis fratribus qui erunt dicti ordinis militaris in futurum assumendi et profitandi dictam regulam et ordinem Sancti Augustini pro ut fratres dicti Hospitalis Sancti Johannis Iherosolomitani assumunt et profitentur. Ita quod sub nomine Beati Georgii nuncupemini et nuncupentur et habitum album cum cruce rubea in antea portetis et portent et secundum constituciones et statuta rationabilia dicti Hospitalis Sancti Johannis Iherosolomitani prescripta vivere debeatis et debeant ac quod vos et qui post vos erunt aut vestrum vel eorum aut singulorum locorum superiores alios ad huiusmodi professionem recipere possitis et possint auctoritate apostolica nobis ut predictur attributa, vobis et eis qui post vos erunt licenciam largimur et conferimus potestatem vos ita quod carissimi in Christo fratres regulam Sancti Augustini ut predictu assumatis et profiteamini et secundo constituciones et statuta fratrum Hospitalis Sancti Johannis Iherosolomitani prescripta que dictos dominus noster papa vobis dedit vivatis et vivere ad predicta omnia prout dictus dominus noster papa vobis mandat et pro ut vos dictus magister in manibus nostris promissitis pro vobis et pro aliis qui post vos erunt fratribus dicti ordinis facere et observare ac adimplere teneamini inconcusse. Et perpetu religionis observancie et sincere

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

caritaris non immemores in Christo valeatis altissimo ei reddentes suum debitum familiatum qui vos augeat et custodiat, amen. Ceterum omnes et singulos ad quos huiusmodi litere pervenerint per eas reddimus certiores. Quod nos die presenti vobis dicto fratri Guillermo Castelli, magistro qui supra quem prefatus dominus rex ipsa die militari cingulo decoravit habitum album cum cruce [Fol. 14 v.] rubea, de manu nostra tradimus et vos eodem induimus cui similem vos et successores vestri ac ceteri fratres dicti ordinis qui sunt et erunt eum de manu magistri vel superiorum locorum requirentes et habentes portare habeatis et teneamini aliis indumentis superiorem vosque fratrem Guillermum magistrum qui supra admisimus solemniter ad professionem iuxta moren et usum fratrum dicti ordinis Hospitalis Sancti Johannis Iherosolomitani per vos de dicta regula factam in quorum omnium fidem et testimonium presentes literas nostras in formam publici instrumenti per notarium publicum insfracscriptum fieri et publicari mandavimus nostrique sigillo appensione muniri.

Datum et actum Barchinone in capella Palacii Regii Barchinone, die octava septembris anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo tercio.

Presentibus egregio viro Johanne, comite Impuriarum et nobilibus viris Hugone, comite Palliensis, Rogerio de Comerge, vicecomite Bruniquelli, Raymundus de Villanova et Johanne Alfonsi de Luria, militibus pro testibus ac premissa vocatis specialiter et rogatis et me notario infrascripto.

Donació del estatge del castell de Emposta en esmena del castell d-Aranda

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comesque Barchinone, Rossiliones et Ceritanie, dudum cum carta sigillo nostro pendentibus munita datum Barchinone, VIII die septembris anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo tercio, regnique nostri tricesimo octavo, certos vobis religioso et dilecto nostro fratri Guillermo Castelli milite magistro ordinis Sancti Georgii et ipsi etiam ordini assignavimus et dedimus redditus atque iura et inter alia redditus regios loci d-Aranda in regno Aragonum constituti deductis tamen prius ab inde certis cavallariis et oneribus aliis quibus iam erant ipsi redditus obligatori. Et voluimus etiam quod vos dictus magister et fratres ipsius ordinis teneritis castrum dicti loci d-Aranda cum omnibus furnimentis que in eo tunc erant, sic quod in dicto castro d-Aranda esset habitatio sive staticum fratrum ordinis supradicti ut in carta eadem ista et alia seriosus sunt contenta Nunc autem quia pre [Fol. 15 r.] dicta castrum et locum d-Aranda cum suis iuribus universis vendidimus per purum liberum atque franchum alodium, nobili Tode Petri de Luna et suis perpetuus franqua et quitia ab omnibus assignacionibus, obligacionibus, donacionibus et aliis honoribus quibuscunque ut in instrumento vendicionis eiusdem. Datum et acto in loco d-Almenar IIII die madii proxime retrolapsi et clauso per fidelem scriptorem nostrum Berengario Vallosera auctoritate nostra notarium publicum latius continetur. Et propterea nos oportet castrum et locum iam dicta et redditus et iura ipsorum ab assignacionibus et aliis quibuscunque quas et que vos dicti magister et vestri ordino iamdictus habetis et recipietis super eis exonerare totaliter et quitare et illa vobis alibi assignare cum alia suum sortiri non posset effectum vendicio supradicta sit duximus providendum et volumus ac vobis dicto magistro et dicto etiam ordini perpetuo concedimus cum presenti quod vos et ordo vester predictus teneatis et etiam habeatis pro habitacione seu statico vestri et fratrum ordinis memorati castrum vocatum d-Emposta infra vicariam civitatis Dertuse consistens illis videlicet modo et forma quibus dictum castrum d-Aranda antea tenebatur. Sit quod in castro eodem d-Emposta sit a modo habitacio sive staticum fratrum ordinis vestri iamdicti loco videlicet ac in esmendam predicti castri d-Aranda quod quitcum remanere ab inde totaliter volumus atque esse nec vos nec vester ordo iamdictus possitis de cetero habitacionem seu staticum dicti castri d-Aranda pettere ullatenus seu habere. Et ulterius habeatis et recipiatis etiam vos et vester ordo iamdicto perpetuo illa iura universa et singula que alcaydus dicti castri d-Emposta seu castrum ipsum tenens pro nobis recipiebat annis singulis et habebat seu recipere poterat et debebat tam pro retinentis dicti castri quam pro preheminencia ac alio iure illius de redditibus autem et aliis iuribus quos et que super dicto castro et loco d-Aranda recipitis ut prefertur. Intendimus vobis et vestro ordini prelibato esmendam alibi facere condescente. Adiuvimus tamen et volumus quod vos et fratres vestri ordinis habeatis et exerceatis bene et legaliter custodiam dicti castri d-Emposta et recolligatis nos et nostrum primogenitum gratos et paccatos de die pariter et de nocte et qualicumque hora nobis placuerit cum multis vel paucis armatis vel sine armis etiam si veniremus primer vel ult-

mus ac alia quocienscunque a nobis vel ipso nostro primogenito ac nostris successoribus et ipsius inde fueritis requisitus. Super quo nobis iuramentum de presenti et homagium prestitistis mandantes firmiter et expresse sub pene nostre gracie et mercedis cuicunque tenente pro nobis [Fol. 15 v.] dictum castrum d-Emposta quod vobis dicto magistro ac cui volueritis loco Vrisola ostensione corte huiusmodi tradat et deliberet castrum ipsum d-Emposta, cum suis omnibus furnimentis. Quoniam nos absolvimus et quitamus ipsum nunc pro tunc serie cum cadem ab omni iuramento atque homagio et alia obligacione quacunque quibus nobis ratione dicti castri quomodolibet teneatur ipso tamen tradente ac deliberaente illud vobis ac cui volueritis ut prefertur. Mandantes etiam per eandem de certa sciencia et expresse inclito et magnifico infante Johanni primogenito nostro carissimo ac in regnis nostris et terris generali Gubernatori et post nos Deo propicio successori eiusque vicesgerentibus, vicariis baiulis et aliis universis et singulis officialibus nostris et subditis vel dictorum officialium locatenentibus presentibus et futuris quatinus provisionem et concessionem nostram huiusmodi gratam et firmam habentes nil in contrarium faciant nec permitant fieri per quoscunque. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostro sigillo pendenti munita.

Datum in Monasterio Populeti, XVII die iulii anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo quarto, regnique nostri quadragesimo nono. Rex Petrus.

Executoria

Petrus, Dei grati rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, fideli nostro Raymundo Barberani, procuratori nostro in civitate Dertuse et aliicuicunque qui pro tempore dicto pererit officio. Salutem et gratiam. Ecce quod nos cum carta nostra sigillo nostro appendicio communita, datum in Monasterio Populeti, XVII die mensis iulii proxime preteriti in emendam et satisfaccionem castri de Aranda quod seu custodiam et habitacionem cuius dederamus magistro ordinis Sancti Georgii d-Alfama quodque castrum ex causa in alium duximus noviter transportandum dedimus eidem magistro et ordini habitacionem seu custodiam castri nostri de Emposta ut in dicta carta nostra laciis ista patent. Quare vobis dicimus et mandamus de certa sciencia et consulte quatinus de salario per vos dari solito castelanis dicti castri de Emposta et etiam de eo quod eisdem castelanis consueiustis ex solvere racione provisionis pavonum respondeatis a modo integreret et complete et per assuettas soluciones prefato magistro dicti ordinis presenti et qui pro tempore fuerit vel cui voluerit loco sui alio mandato nostro super hoc minime expectato recuperando in quemlibet solucione apocham in qua de presenti fiat mencio specialis. Et nos per eandem mandamus magistro rationali curie nostri aliquae cuicunque a vobis inde compotum audituro quod tempore vestri totum vobis sibi restitu [Fol. 16 r.] ente dictas apochas totum id quod ratione predicta eidem magistro ex solveritis in vestro recipiat compoto et admictat.

Datum in Villafranca Penitensis, XIII die octobris anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo quarto. Vicecancellarius.

Carta com lo rey en Pere donà II milia sous censals a la casa de Sant Georgi

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Dudum cum carta sigillo nostro pendenti munita, datum Barchinone VIII die septembres anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo tertio, regnique nostri tricesimo octavo, certos vobis religioso et dilecto nostro fratri Guillermo Castelli, militi magistro ordinis Sancti Georgii et ipsi etiam ordini assignavimus et dedimus redditus atque iura et inter alia redditus regios loci d-Aranda in regno Aragonum constituti deductis tamen prius ab inde certis cavallariis et omnibus aliis quibus iam erant ipsi redditus obligari. Et volumus etiam quod vos dictus magister et fratres ipsius ordinis teneretis castrum dicti loci d-Aranda, cum omnibus furnimentis que in eo tunc erant. Sic quod in dicto castro d-Aranda esset habitatio sive staticum fratrum ordinis supradicti ut in carta eadem ista et alia seriosuis sunt contenta. Nunc autem quia predicta castrum et locum d-Aranda cum suis iuribus universis vendidimus per purum liberum atque franchum alodium nobili Tode Petri de Luna et suis perpetuo franca et quitia ab omnibus assignacionibus obligacionibus, donacionibus et aliis omnibus quibuscumque in esmendam et satisfaccionem loci seu castri de Borgia que ad nos et ad nostrum reduximus dominium ut in instrumento vendicionis eiusdem dato et

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

acto in loco de Almenar, quarta dia madii proxime retrolapsi et clauso per fidelem scriptorem nostrum Berengarium Vallosera auctoritate nostra notarium publicum latius et iura ipsorum ab assignacionibus et aliis quibuscunque quas et que [Fol. 16 v.] vos dictus magister et vester ordo iamdictus habetis et recipietis super eis exonerare totaliter et quitare illaque vobis alibi assignare cum alia suum sortiri non posset et factum vendicio supradicta sic duximus providendum et volumus a vobis dicto magistro et dicto etiam ordini loco videlicet et in compensacione pro rata reddituum iurium emolumentorum et aliorum quorumcunque vobis et dicto ordini in predictis castro et villa de Aranda pertinencius seu spectancium quovis modo. Damus, concedimus et etiam assignamus presentium serie duos mille solidis Barchinone, annuales, perpetuales et rendales in nuda tamen percepcione inde et super redditibus, proventibus, emolumentis et aliis iuribus que nos habemus et habere debedus et ad nos pertinent seu spectant quocunque titulo sive iure in villa Muriveteris et eius terminis ubicunque. Mandantes per hanc eandem de certa sciencia et consulte dilecto nostro Bonafonato de Santo Felice, mili, procuratori dictorum reddituum et iurium et aliis quibuscunque, qui post ipsum successivis temporibus dicto pererunt officio quatinus solutis primitus aliis assignacionibus et oneribus iam antea positis in et super emolumentis et iuribus procuracyonis predice de eisdem seu peccunia inde pervenienti vobis dicto fratri Guillermo Castelli ut magistro prefati ordinis et vestris successoribus in eodem exsolvat realiter et cum effectu dictos duos mille solidis videlicet a presenti die ad medium annum medietate et in fine anni alia medietate et sic de inde annis singulis, perpetuo terminis et solutionibus supradictis. Et si forsam aliquo vel aliquibus annis solutis dictis primis assignacionibus seu oneribus officii procuracyonis predice dicta emolumenta et iura non sufficient ad integrum solutionem dictorum duorum mille solidorum volumus et providemus ac dicto procuratori et eius successoribus mandamus quod de eo siquid alio vel aliis annis successivis ex post fortitan superaverit ex emolumentis et iuribus supradictis faciant complementum in prima autem solutione quam dictus Bonafanatus de Santo Felice nunch procurator et successores sui in eodem officio facient de dictis duobus mille solidos recuperent inde apocam in qua tenor concessionis et assignacionis huiusmodi de verbo ad verbum totaliter sit insertus. Et in aliis solutionibus recuperent ex inde similiter apocam de soluto in qua de presenti fiat mencio specialis. Et nos per eandem mandamus magistro rationali curie nostre et alii cuicunque ab ipsis sibi restituentibus apochas supradictas quitquid ratione predicta exsolvent in eorum compoto recipiat et admittat. Mandamus in super per presentem inclito et magnifico infante Iohanni carissimo primogenito et generalit gubernatori ac post dies nostros in omnibus regnis et terris nostris Deo propicio successori eiusque vicesgerenti in Regno Valencie, baiulo Generali eiusdem [Fol. 17 r.] regni, iusticiis, iuratis, ceterisque universis et singulis officialibus nostris et eorum locatenentibus presentibus et futuris ut concessionem et assignacionem nostras huiusmodi et omnia alia et singula supradicta rata grata et firma semper habeant, teneant et observent et faciant ab aliis inviolabiliter observari et non contraveniant nec aliquem contravenire permictant aliqua ratione. In cuius rei testimonium hanc fieri et sigillo nostro pendent iussimus comuniri.

Datum in Monasterio Populeti, XVII iulii anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo quarto, regnique nostri quadragesimo nono. Rex Petrus.

Executoria

A mossen Bonafonat de Sent Feliu, procurador de les rendes, esdeveniments e emoluments al senyor rey pertanyents en la vila de Murvedre e a qualsevol altre qui apres regira lo dit offici, de part den Pere Dezvall, conseller e tresorer del senyor rey. Com lo senyor rey ab carta sua ab son segell pendent segellada, dada en lo monestir de Poblet a XVII dies de julio del any present mil trecents huitanta quatre haia dats e assignats al religios frare Guillem Castell, cavaller maestre del orde de Sent Georgii sobre la moneda a mans vostres provenidora per la rao damun dita duos mill sous barcelonesos annuals, perpetuals e rendals en nuda percepcio tant solament havedors e rebedors cascun any per ell e per sos succehidors, del dia de la dita carta a un any primervinent e d-aquí avant cascun any en lo dit terme, e aquells lo dit senyor li haia dats en esmena e satisfacció d-algunes rendes e drets, les quals lo dit senyor graciosament li havia dades ab altra carta sua ab son segell pendent segellada, dada en Barcelona, a VIII dies del mes de setembre del any M CCC LXXXIII per les rahons en la dita carta contengudes. E ab la damunt dita carta lo dit senyor man a vos que de la moneda a mans vostres pervendrà per la rao damunt dita, donets e paguets cascun any al dit maestre los dits dos millia

solus barchinonesos segons que en la dita carta es largament contengut. Per çò de part del senyor rey vos dich e us man e de la mia vos prech que l manament del dit senyor compliscats segons cotinencia a tenor de la dita carta sua. E en cascuna paga que per la dita raó li farets cobrats d-ell apacha en la qual çò és en la primera les tenors de la dita carta real e de la mia present sien insertes e en les altres d-aquella e d-aquesta tant solament special [Fol. 17 v.] menció hi sia hauda.

Scrita en Villafranca de Penedés a XXIII dies del mes d-octubre anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo quarto.

La carta de donació e possessió que l rey en Pere feu a la casa de Sent Georgii de les rendes e drets de Vallobar

Noverint universi. Quod die lune septima die introitus mensis novembris, anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo quarto mei presencia notarii et testium infrascriptorum, ad hec specialiter vocatorum, rogatorum et electorum in platea loci de Vallobar, Ripparie Alcanadris, constitutus personaliter honorabilis et religiosus frater Guillermus Castelli, ordinis Sancti Georgii miles et eius ordinis antem presenciam honorabilis et discreti Arnaldi de Camarasa, scutiferi et locuntenentis iusticie in dicto loco de Vallobar, pro venerabili et discreto Saccio Doso, iusticie dicti loci et ut locumtenentis baiuli in dicto loco pro venerabili Michaeli de Alcola, scutifero et baiulo dicti loci, nec non Dominici Barbaça, Johanni d-Esteva, iuratis eiusdem loci, Raymundi Doso, maiorum diem, Nicholai Jarra, Guillermi Ortola, Dominici Calbet, Egidii de Calbet, Bernardi Iuseu Cerdonis, Bernardi de Pomar, Guillermi Arantis, Ferrarii de Lunyana, Anthonii Dorrea et Petri Dorrea, vicinis et habitatoribus dicti loci de Vallobar et pluribus aliis hominibus in dicta platea existentibus. Idem frater Guillermus Castell, miles et magister predictus presentavit ac per me notarii infrascriptum legi et exponi fecit delacione informacio prefatis iusticie et locuntenens baiuli, iuratis et aliis probis hominibus dicti loci ibidem existentibus quandam cartam regiam pergameneo scriptam serenissimi domini regis Aragonum suo sigillo maiore cere rubee pendent in filiis sircis et croceis sigillatam cuius tenor dicti instrumenti sequitur sub ac forma:

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, dudum carta sigillo nostro pendentí munita, datum Barchinone octava die septembries anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo tercio, regnique nostri tricesimo octavo, certos vobis religioso et dilecto fratri Guillermo Castelli, magistro ordinis sancti Georgii et ipsi etiam ordini assignavimus et [Fol. 18 r.] dedimus redditus atque iura et inter alia redditus regios loci de Aranda in regno Aragonum constituti, deductis tamen prius ab inde certis cavallariis et omnibus aliis quibus iam erant ipsi redditus obligari. Et volumus etiam quod vos dictus magister et fratres ipsius ordinis teneretis castrum dicti loci d-Aranda cum omnibus furnimentis que in eo tunc erant, sit quod in dicto castro d-Aranda esset habitatio sive statitum fratrum ordinis supradicti ut in carta eadem ista et alias seriosius sunt contenta nunch autem quod predicta castrum et locum d-Aranda cum suis iuribus universis vendidimus per purum et liberum atque franchum alodium nobili Tode de Luna et suis perpetuo franca et quitia ab omnibus assignacionibus, obligacionibus, donacionibus et aliis oneribus quibuscumque ut in instrumento vendicionis eiusdem dato et acto in loco d-Almenar IIII die madii, proxime retrolapsi et clauso per fidelem scriptorem nostrum Berengarium Vallosera, auctoritate nostra notarium publicum latius continetur. Et propter nos oportet castrum et locum iamdicta ac redditus et iura ipsorum ab assignacionibus et aliis quibuscumque quas et que vos dictus magister et vester ordo iamdictus habetis et recipietis super eis ex onerare totaliter et quitare illaque vobis alibi assignare cum alia sortiri non posset effectum vendicio supradicta sit duximus providendum et volumus ac vobis dicto magistro et dicto etiam ordini loco videlicet et in compensatione aliquam reddituum emolumenterum et aliorum etiam quorum cunque vobis et predicto ordini in predictis castro et villa de Aranda pertinencium seu spectatium quovis modo seu partis eorum. Damus, concedimus et etiam assignamus presentium serie omnes et singulis redditus, exitus, provenitibus, emolumenta et alia universa et singula iura nobis pertinentes et pertinencia ac pertinere debentes et debentia in loco de Vallobar in regno sisteni Aragonum supradicto ac terminis territorisque eiusdem pro ut melius et plenius nos eadem recipere consuevimus usque ac nobis nunch pertinent seu pertinere possunt quoquomodo hanc. Ita quod assignacionem, donacionem et concessionem seu potius compensacionem sive esmendam facimus vobis magistro et ordini supradictis de redditibus,

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

iuribus et aliis memoratis sicut melius poterit intellegi sive dici ad vestrum et dicti ordinis sanum et bonum intellectum. *Et extrahimus predicta omnia et singula que vobis assignamus et concedimus de iure dominio et posse nostri et nostrorum.* Eademque omnia et singula in vestrum et dicti ordinis dominium et posse mittimus et transferimus revocabiliter pleno iure ad habendum, tenendum, omnique tempore pacifice possidendum et recipiendum et ad omnes vestras et dicti ordinis voluntates inde libere faciendas sine contradicione et impedimento nostri et nostrorum et alterius cuiuscunque personae [Fol. 18 v.]. Mandantes quibuscumque hominibus et mullieribus atque aliis personis quibuslibet in loco habitantibus supradicto et habitaturis etiam in futurum quod vobis et dicto vestro ordini seu cui volueritis loco vestri de redditibus, emolumentis et aliis iuribus supradictis respondeant a modo satisfacient pareant et attendant prout et que ad modum nobis et nostris respondere et parere et attendere tenebantur autem assignacionem et concessionem presentis. Nos enim transferimus in vos et dictum ordinem omnia supradicta et facimus vos et dictum ordinem in eisdem dominos et procuratores ut in rem vestram et dicti ordinis ad faciendum inde vestris et ipsius ordinis omnimas voluntates, sed cum nos dicto propicio intendimus ordinem supradictum sufficientibus congruisque dotare redditibus in nostro dominio. Retinemus et salvamus nobis et nostris expresse quod si et cum nos redditus et iura predicta seu eorum valorem vobis et dicto ordini assignaverimus in loco aliis bene cutis presens assignacio atque donacio et alia omnia supradicta in effecta remaneant et nullius roboris seu firmitatis et ad nos et nostrum et nostrorum ius dominium redundantur totaliter ipso causa. Mandantes per hanc eandem inclito et magnifico inffanti Iohanni, primogenito nostro carissimo eiusque vicesgerentis in Regno Aragonum, nec non iusticie, baiulo generali, merinis, calmedis, iusticiis, iuratis ceterisque universis et singulis nostris officialibus dicti regni vel eorum locatenentibus presentibus et futuris quatinus assignacionem et concessionem nostras huiusmodi ratas et firmas habeant, teneant et observent et contra non veniant nec aliisque contravenire permitant aliqua racione. Quinimo illi videlicet ex officialibus supradictis qui inde extiterint requisiti tradant vobis seu cui volueritis loco vestri possessionem corporalem vacuam, expeditam predictorum omnium et singulorum per nos vobis et ordini supradicta assignatorum et concessorum in ductu seu inductos manuteneant et defendant viriliter in eadem. Quoniam nos omnes et singulos officiales prefatos et eorum quemlibet ad tradendum vobis possessionem prefatam aut vobis inducendum et ponendum etiam in eadem procuratores nostros facimus speciales as eisdem super eis plenarie vices nostras cum omni plenissima facultate. In cuius rei testimonium hanc fieri et sigillo nostro iussimus comuniri. Est tamen certum quod presens esmendam non sufficiit ad valorem reddituum et iurium que recipiebatis antea in dicto castro et loco d-Aranda. Immo intendimus vobis in eis super aliis redditibus et iuribus facere complementum.

Datum in monasterio Populeti sextadecima die iulii anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo quarto, regnique nostro quadragesimo nono. Rex Petrus.

[Calderó]. Quod quidem instrumentum sive privilegium predictum [Fol. 19 r.] presentatum et lectum prefatus dominus Guillermus Castelli, magister predictus in continentib[us] ibidem in dicta platea constituitus presentavit ac per me notarium infrascriptum legi et exponi fecit prefate iusticie locum tenens baiuli et iurati predicti nec non aliis probis hominibus in dicta platea existentibus quandam literam papiream patentem scriptam dicti serenissimi domini regis suo sigillo maiori cere rubee in dorso ipsius litere sigillatam cuius tenor dicte litere sequitur, sub hanc formam:

[Calderó] Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Fidelibus universis et singulis portariis tam nostris quam nostri carissimi primogeniti ad quem seu quos presentes pervenerint. Salutem et gratiam. Quia nos in emendam et satisfaccionem castri et reddituum de Aranda, que magister et ordo Sancti Georgii de Alfama ex largacione nostra tenebant et possidebant quoque in alium transportavimus non est diu dedimus noviter eisdem magistro ordini castrum nostrum de Emposta et redditibus nostros loci de Vallobar ut in carta et aliis nostris provissionibus inde factis latius continetur. Ideo vobis et unicuique vestrum dicimus comittimus et comendamus expresse ac de certa sciencia quatinus attendendo personaliter ad predictum castrum de Emposta et locum de Vallobar et induccatis nostre nomine et ponatis realiter et de facto a motis ab inde quibuscumque aliis detentoribus magistratum qui nunch est dicti Ordinis seu quem ipse voluerit loco sui in corporalem possessione quasi dictorum castri de Emposta et reddituum et iurium nostrorum dicti loci de Vallobar eis scilicet modo et forma quibus et prout similes rerum possessio tradi solet et debet. Comictentes vobis unicuique vestrum in solidum super pre-

EUGENI DÍAZ MANTECA

missis omnibus et singulis cum dependentibus emergentibus et connexis vices nostras plenarie per presentes per que universis et singulis officialibus tam nostris quam dicti nostri dicti primogeniti tradimus firmiter in mandatum quod vobis et unicuique vestrum prestant consilium, auxilium et favorem si et quando et quociens ac prout inde fuerint requisiti.

Datum in Villafranca Penitensis quarta decima die octobris anno a Nativitate Domini mille-simo trecentesimo octuagesimo quarto. Registratus cancellerie.

Quibus si quidem literis supradictis presentatis et lectis Jacobus *[en blanc]*, portarius serenissimi domini regis in continentib[us] ibidem realiter et de facto posuit et misit de facto in possessionem et corporalem omnium et singulorum iurum reddituum et emolumenterum dicti domini regis pertinencium et pertinenciarum in dicto loco de Vallobar. Et dicti iusticie locumtenens baiuli *[Fol. 19 v.]* et iuratororum predictorum receptis literis dicti domini regis cum illa maiori reverencia et honorem qua de cum erunt, dixerunt se fore paratos facere et obedire totis suis viribus cum effectu contentis tam instrumento quam in litera dicti domini regis expressatorum et predictis omnibus et singulis superius expressatis dictus dominus frater Guillermus Castelli magistri predictus requiescit me notari infrascripti ut de presentacione dicti provisione et littere que super dixerat et responsionem factas factarum facerem sibi dicto nomine publicum et testimoniale instrumentum in testimonium premissorum. Presentibus ac predicta pro testibus vocatis rogatis et electis Guillermo Araces, scutifero et Guillermo sa Sala, laico, habitatori dicti loci de Vallobar. Sig *[en blanc]* num. et cetera.

*Donacio reddituum loci d-Aranda et de Montibus per Regem Petrum,
milicie Beati Georgii facta*

In Christi nomine. Nos, Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Ad perpetuam rei memoriam. Notum facimus universis presentibus et futuris quod licet dudum per predecessores nostros reges Aragonum illustre memorie recolende quidam ordo militaris sub regula Beati Augustini et invocatione Beati Georgii in loco d-Alfama, diocesis dertusensis institutus et fundatus existerat. Tamen quia ordo ipse non fuerat per sedem apostolicam confirmatus supplicatio per nos domino Pape plures et instanter super ipsius ordinis confirmatione et per ipsum dominum Papam scilicet dominum Gregorium nunc regimini ecclesie presidentem comissione inde facta venerabili patri in Domino Romeo, divina providencia episcopo ilerdensis. Idem episcopus odierna die dictum ordinem in nostri presencia auctoritate apostolica confirmavit et vobis religioso et dilecto nostro fratri Guillermo Castelli, quem nos in presenciarum singulo militari decoravimus habitum album cum cruce rubea iuxta designationem in literis papalibus traditam religionis et ordinis ipsius contulit et eo collato vos quem nos in magistrum dicti ordinis eligimus et assignavimus ad professionem dicti ordinis admisit quam professionem vos fecistis *[Fol. 20 r.]* solemniter in nostri presencia in manibus dicti episcopi ilerdensis verum cum nos dicto propicio intendamus dictum ordinem et ipsius magistrum qui erit pro tempore congruis et sufficientibus dotare redditibus in terra nostra sed ad presens solum invenerimus redditus expeditos in locis de Aranda et de Montibus, regni Aragonum, quod vobis possumus assignare. Ideo tenore presentis carte nostre firmiter valiture damus et assignamus vobis dicto magistro pro sustentacione vesrra et dicto Ordini dictos redditus regios ipsorum locorum de Aranda et de Montibus. Qui redditus de Aranda iuxta informacionem per vos habitam a magistro rationali curie nostre ascendunt uno anno cum alia compensato ad octo mille quingentos solidos jaccensis, sed super eis sunt assignate novem cavallerie et habent inde solvi salarium collectoris ipsorum reddituum et loguerium domus ubi reponuntur blada ipsorum reddituum et percipit etiam super eisdem redditibus Romeus Lulli de civitate Barchinone nongentos solidos Barchinone, censuales, mediante gracie instrumento. Sic quod deductis ipsis assignacionibus restant expedita tria milia solidorum barchinonensis vel circa. Et redditus loci de Montibus iuxta informacionem a dicto magistro rationali habitam ascendunt in anno usque ad quinquaginta vel sexaginta libris jaccensis. Quod siquidem redditus dictorum locorum ad quamcunque ascendant quantitatem vobis et dicto ordini damus et assignamus habendos et percipiendos per vos et quos volueritis annis singulis donet ipsos redditus in aliis locis tutis duxerimus assignandos sicut assignare intendimus etiam in longe maiori quantitate pro ampliacione et augmentacione dicti ordinis tenatis concedente. Et etiam volumus quod vos dictus magister et fratres vestris ordinis teneatis castra dictorum locorum de Aranda et de Montibus cum omnibus furnimentis que inibi nunc sunt et quod in dicto

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

castro de Munctibus faciat habitacionem unus frater vestri ordinis quem vos ad id duxeritis eli-
gendum qui illud teneat ad consuetudinem Ispanie fideliter atque bene comissione per nos facta ad
nostrum beneplacitum de alcaydia dicti castri Roderico de Muro, domicello, camerario nostro peni-
tus revocata, hoc declarato et expresso condicto que vos et fratres vestri ordinis habeatis ex exercea-
tis bene et legaliter custodiam dictorum castrorum. Et acolligatis nos et nostrum primogenitum iratos
et paccatos de die et de nocte cum multis vel paucis armatis vel sine armis etiam si venerimus primus
vel ultimos et qualicunque hora nobis placuerit in ipsis castris quocienscumque a nobis et ipso nostro
primogenito et successoribus nostris inde fueritis requisiti. Super quo nobis de presenti iuramentum et
homagium prestitistis. Et simili iuramentum et homagium preset nobis ille cui dictum castrum de
Muctibus duxeritis committendum. Et iniungimus firmiter [Fol. 20 v.] dicto Roderico de Muro que
vobis dicto magistro aut cui vos volueritis tradat et delliberet dictum castrum cum omnibus suis furni-
mentis. Quem nos ipsum Rodericum ex nunc pro tunc absolvimus et quitamus ab omni iuramento et
homagio quibus vobis aut cui volueritis vestri loco. Et similiter mandamus dictis hominibus de
Aranda qui ipsum castrum tenent quod illud vobis cum dictis furnimentis tradant et deliberent. Qui-
bus ipsum vobis tradentibus et deliberantibus volumus et nominamus eos quitos et absolutos ab omni
iuramento et qualibet alia obligacione qua nobis inde quomodlibet teneantur. Mandantes per presen-
tem hominibus dictorum locorum de Aranda et de Montibus quod vobis aut cui seu quibus colueritis
respondeant de dictis redditibus nobis inibi restantibus deductis assignacionibus supradictis factis
super redditibus de Aranda. Et per eandem mandamus gubernatori et iusticie ac baiulo generali Ara-
gonum aliisque universis et singulis officialibus nostris vel eorum locatenentibus presentibus et futu-
ris quod vobis aut cui seu quibus volueritis responderi faciant de dictis redditibus iuxta superius
declarat. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostro sigillo appendicio comunitam.

Datum Barchinone, VIII die septembbris anno a Nativitate Domine millesimo trecentesimo sep-
tuagesimo tertio. Regnique nostri tricesimo octavo. Rex Petrus.

[Fol. 21 r.] *Incorporacio sive annexio milicie Beati Georgii domui
Sancte Marie de Montesia facta*

Ferdinandus, miseracione divina basilice Duodecim Apostolorum de Urbe Sancte Romane
ecclesie presbiter Cardinalis tirasonensis, vulgariter nuncupatus. Ad perpetuam rei memoriam. Ad ea
sanctissimus in Christo Pater et dominus noster dominus Benedictus, divina providencia papa XIII
ex apostolice servitutis sibi iniuncte de super officio libenter intendit que personarum ecclesiastica-
rum presertim ad defensionem catholice fidei contra infideles militancium ac militarum locorum et
domorum ipsarum utilitates et comoda respicere dinoscuntur. Cum itaque venerabilis et religiosus vir
dominus Franciscus tunc magister milicie Sancti Georgii regimini eiusdem milicie cui tunc pererat ac
ipsius magisterio per venerabilem virum Johannem romani canonicum barchinonensem dicti domini
nostri pape cubicularium procuratorem suum ad hoc ab eo specialiter constitutum in ipsius domini
nostri pape manibus ex certis causis rationabilibus libere renunciaverit. Idemquod dominus noster
papa renunciationem huiusmodi duxerit adnuctendam et sicut peticio pro parte illustrissimo princi-
pisa domini Martini regis Aragonum nuper prefato domino nostro pape exhibita continebat olim clare
memorie Petrus, rex Aragonum ipsius domini Martini, regis proavus ob reverenciam generis redemp-
toris humani et devocationem prenimiam (*sic*) quam ad Sanctum Georgium dicte fidei atletam et pug-
alem fortissimum tunc habebat dictam miliciam canonice fundasset ac de castro seu domo sua de
Alfama, dertusensis diocesis et non nullis aliis castris, domibus, locis, possessionibus, censibus, red-
ditibus, proventibus et iurisdiccionibus cum omnibus iuribus et pertinenciis suis pro magistro militi-
bus et fratribus dicte milicie ac defensionem dicte fidei deputatis dotasset ac eam opulencius dotare
intendens morte preventus intuitum suum huiusmodi adimplere nequivisset nec alii domini reges Ara-
gonum eius successores, tam propter guerras quam alia ardua negocia eis incumbencia prepediti ad
ampliorem dotacionem huiusmodi intende minime potuerunt. Et bona et redditus et alia iura
magistri, militum, fratrum et milicie predictorum a Deo propter guerras predictas et alias ad tantam
tenuitatem devenerint quod ipsi ex eis comode sustentari et incumbencia eis omnia supportare et per
se proficere et diu durare non possent immo in via totalis destruccionis et desolacionis existant quod
cedit in dicti fundatoris et successorum suorum oprobrium dictorum que magistri militum prefati
domini Martini regis [Fol. 21 v.] eidem domino nostro pape extitit humiliter supplicatum ut miliciam

predictam, cum castris vassallis, domibus, locis, possessionibus, censibus, redditibus, proventibus iurisdiccionibus ac omnibus aliis universis et singulis iuribus et pertinenciis suis, venerabilibus et religiosis viris magistro, militibus et fratribus domus Beate Marie de Montesia, valentinensis diocesis, milicie Calatrave, cisterciensis ordinis et eidem domui imperpetuum unire et annectere et etiam incorporare ac velle et statuere quod ex nunc milites et fratres domus et milicie Sancti Georgii predictarum qui sunt et erunt pro tempore milites et fratres domus et milicie earumdem communiter nuncupentur et esse constantur, ac magistri ipsarum pro tempore existens magister dictarum domus Sancte Marie de Montesia et milicie Sancti Georgii etiam nuncupetur. Et tam magister ipse quam milites et fratres earumdem domus et milicie presentes et posteri crucem rubeam que est signum dicte milicie Sancti Georgii in eorum superioribus vestibus albis in latere sinistro portent et deferant ac portare et deferre possint et debeant et etiam tenantur. Presertim cum hoc venerabilium religiosorum virorum Berengarii, magistri ac Francisci, nec non militum et fratrum domus Beate Marie Montesie et milicie Sancti Georgii predictarum accedat assensus pariter et consensus de benignitate apostolica dignaretur. Prefatus autem dominus noster papa gerens dictum Berengarium milites et fratres domum et miliciam supradictos in viceribus caritatis ac cupiens more pii patris eorum utilitatibus providere huiusmodi supplicationibus inclinatus miliciam Sancti Georgii predictam, cum castris, domibus, locis, possessionibus, vassallis, censibus, redditibus, proventibus iurisdiccionibus ac omnibus aliis universis et singulis iuribus et pertinenciis supradictis eisdem magistro, militibus et fratribus dicte domus Beate Marie de Montesia et eorum successoribus et eidem domui videlicet VIII.º kalendas febroarii pontificatus sui anno VI.º, auctoritate apostolica in perpetuum univit, annexivit et etiam incorporavit. Volens et concedens que dominus Berengarius, magister ac milites, fratres predicti per se vel alium seu alios ex nunc corporalem possessionem milicie Sancti Georgii castrorum, domorum, locorum, vassallorum, possessionum, cen [Fol. 22 r.] suum, redditum, proventum, iurisdiccionum ac omnium aliorum universorum iurum et pertinenciarum predictorum auctoritate propria apprehendere et perpetuo retinere ac illas illos et illa in suos ac domus et milicie sepe dictorum usus convertere, libere, et licite valeant cuiuscunque licencia minime requisita. Ac statuens que magister, milites et fratres domus et milicie earumdem qui sunt et erunt pro tempore magister, milites et fratres ipsarum communiter nuncupentur et esse censeantur, ac magister earum pro tempore existens magister dictarum domus et milicie etiam nuncupetur. Et que tam ipse quam milites et fratres earumdem presentes et posteri crucem rubeam predictam in eorum superioribus vestibus albis predictis in latere sinistro secundum que dicti milites et fratres milicie Sancti Georgii portare et deferre consueverunt ex tunc patenter portent et deferant ac portare et deferre possint et debeant et etiam teneantur. Proviso tamen que magister milites et fratres predicti non dimicant scapulare senbenitiello vulgariter nuncupatum quem deferre et portare teneantur sicut ante unionem huiusmodi defferre consueverunt et portare, non obstantibus quibuscumque constitutionibus apostolicis et statutis et consuetudinibus militarum domus et ordinis predictorum iuramento, confirmatione apostolica vel quacumque firmitate alis roboratis et quibuslibet privilegiis, indulgenciis et litteris apostolicis generalibus ac specialibus quorumcunque tenorum existant per que presentibus non expressa vel totaliter non inserta affectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri et de quibus quorumcunque totis tenoribus habenda sit in presentibus litteris mencio specialis provisio etiam que dicta milicia et eius domus et loca debitis obsequis non fraudentur sed suportentur eius onera consueta. Et in super idem dominus noster papa ex tunc irritum decrevit et inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingenter attemptari. Verum cum propter nonnullas persecuciones satis toti orbi notorias pro dolor eidem domino nostro pape illatas obsidionemque manifestam in qua Avinione in palacio apostolico per annum et ultra detentus ac subtractionem bulle papalis sibi factam litere apostolice tam super huiusmodi quam super aliis diversis graciis quas personis diversis dictus dominus noster papa fecerat et ex tunc etiam faceret nec non iusticie et aliis literis in cancelaria expediri solitis more solito expediti et bullam non possent ne persone huiusmodi dictarum graciarum [Fol. 22 v.] et aliarum litterarum predictarum frustarentur affectu. Idem dominus noster papa statuit et per suam constitutionem ordinavit quod nos Ferdinandus, cardinalis tirasonensis prefatus, super predictis omnibus et singulis concessionibus et indultis et aliis graciis quibuscumque factis et fiendis nec non et litteris aliis quibuscumque in cancelleria expediri solitis litteras nostras sub nostro sigillo concederemus volens nichilominus quod huiusmodi litteris nostro sigillo munitis tam iam expeditis quam imposterum expe-

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

dientis traditis et tradendis ubique plena fides adhibeatur tam in iudicio quam extra. Quodque presentes littere apostolice super graciis vel aliis predictis confecte et sub bulla sua plumbea bullate nec ad id alterius probationis adminiculum requirantur. Voluit tamen idem dominus noster papa quod quam premium ipse bulla sua papli utetur predicti magister milites et fratres infra trium mensium spaciū a tempore expedicionis primarum litterarum apostolicarum sub dicta bulla litteras apostolicas super huiusmodi gratis predictis facta sub sulla ipsa teneantur facere expediri. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum presentes nostras litteras nostri sigilli appensionum munitas predictis magistro, militibus et fratribus duximus concedendas.

Datum Avinione, sub anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo indiccione octava, die vero, XXX mensis augusti pontificatus prefati domini nostri domini Benedicti, pape XIII anno sexto.

Quod magister milites et fratri domus Beate Marie de Montesia et militiae Sancti Georgii valeant perpetuo gaudere omnibus privilegiis et inmunitatibus cisterciensis ordinis ac milicie de Calatrava per sede apostolicam in specie vel genere concessis

Ferdinandus miseratione divina basilice duodecim apostolorum de urbe sancte Romane ecclesie presbiter cardinalis tirasonensis vulgariter nuncupatus. Venerabilibus et religiosis viris domino Berengario, magistro militibus et fratribus domus beate Martie de Montesia, valentine diocesis, milicie Calatrave, cisterciensis [Fol. 23 r.] ordinis ac milicie Beati Georgii eidem domui canonice unite. Salutem in Domino. Sincere devacionis affectus quem ad sanctissimum in Christo patrem et dominum nostrum dominum Benedictum divina providencia papam XIII et romanam ecclesiam geritis proferetur ut petitionis vestras quantum cum Deo potest ad graciam exauditionis admictat. Hic est que idem dominus noster papam illustrissimi principis domini Martini, regis Aragonum ac vestris in hac parte supplicationibus inclinati vobis quod vos et successores vestri domus et milicie Sancti Georgii predictarum magistri et quecunque alie persone ecclesiastice domus Beate Marie et milicie Beati Georgii predictarum nec non aliarum domorum et castrorum earumdem omnibus et singulis privilegiis libertatibus et inmunitatibus cisterciensis ordini ac milicie de Calatrava per sedem apostolicam in speciem vel genere concessis uti et gaudere perpetuo libere ac licite valeatis auctoritate apostolica ex certa sciencia gracie concessit. Verum cum propter nonnullas persecuciones satis toti orbi notoriaris proch dolor eidem domino nostro pape illatas obsidionemque manifestam in qua Avinione in palacio apostolico per annum et ultra detectus est ac substraccionem bulle papalis sibi factam littere apostolici tam super huius modi quam super aliis diversis graciis quas personis diversis dictus dominus noster Papa fecerat et ex tunc etiam faceret nec non iusticie et aliis litteri in cancelleria expediri solitis more solito expediri et bullari non possent ne persone huiusmodi dictarum graciarum et aliarum literarum predictarum frustrarentur effectum. Idem dominus noster papam statuit et per suam constitucionem ordinavit quod nos Ferdinandus Cardinalis Tirasonensis prefatus super predicti omnibus et singulis concessionibus et indultis et aliis graciis quibuscumque factis et fiendis nec non et litteris aliis quibuscumque in cancelleria expediri solitis litteras nostras sub nostro sigillo concederemus, volens nichilominus quod huiusmodi litteris nostro sigillo munitis tam iam expeditis quam impostorum expedientis traditis et tradentis ubique plena fides adhibeatur tam in iudicio quam extra. Quodque presentes littere ad probandum omnia et singula in eis contenta sufficient ac si essent littere apostolice super graciis vel aliis predictis confecte et sub bulla sua plumbea bullate nec ad id alterius probationis adminiculum requiratur. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum presentes nostras litteras nostri sigilli appensionum munitas vobis predictis duximus concedendas.

Datum Avinione, sub anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo indiccione VIII die vero XV mensis septembris, pontificatus prefati domini nostri domini Benedicti pape XIII anno sexto.

[Fol. 23 v.] *Quod magister vel aliquis ex militibus Beate Marie Montesie ac milicie Beati Georgii ipsius vexillum Beati Georgii in guerris seu factis armorum regis Aragonum deferat*

Ferdinandus miseratione divina basilice duodecim apostolorum de urbe sancte Romanae

ecclesie presbiter, cardinalis tirasonensis vulgariter nuncupato. Vererabili et religioso viro domino Berengarius magistro domus Beate Marie de Montesia, valentine diocesis, militie Calatrave, cisterciensis ordinis nec non milicie Sancti Georgii eidem domui canonice unite. Salutem in Domino. Sanc-tissimus in Christo pater et dominus noster dominus Benedictus divina providencia papa XIII illustrissimi principis domini Martini regis Aragonum ac vestris in hac parte supplicationibus inclinatus vobis et successoribus vestris magistris domus et milicie sancti Georgii predictarum, ut vos et ipsi per vos vel aliquem ex militibus domus et milicie sancti Georgii ipsarum vexilla seu pendones signi Beati Georgii in quibuscumque guerris seu factis armorum dicti domini Regis et successorum suorum regum Aragonum forsam pro tempore existentium in quibus dominum regem Aragonum pro tempore existentem personaliter ire et interesse continget portare quibuscumque constitutionibus apostolicis ac statutis et consuetudinibus domus et milicie Sancte Goergii et ordinis predictorum iuramento confirmatione apostolica vel quacumque firmitate alia roboratis nequaquam obstantibus libere et licite valeatis auctoritate apostolica ex certa sciencia gracie indulsit. Verum cum propter nonnullas persecuciones fiat ut in suprema et cetera.

Datum Avinione sub anno a Nativitate Domini millesimo quadragesimo, indicacione VIII die vero XV mensis septembris pontificatus prefati domini nostri Benedicti pape XIII anno sexto.

[Fol. 24 r.] *Quod magister Beate Marie Montesie ac Sancti Georgii unam vel duas galeam vel galeas contra infideles sarracenos valeat armare*

Ferdinandus miseratione basilice duodecim apostolorum de urbe sancte Romanae ecclesie presbiter cardinalis tirasonensis vulgariter nuncupatus. Venerabili et religioso viro domino Berengario magistro domus Beate Marie de Montesia valentinensis diocesis milicie Calatrave cisterciensis ordinis, nec non milicie Sancti Georgii eidem domui canonice unite. Salutem in Domino. Sincere devacionis affectus quem ad sanctissimum in Christo patrem et dominum nostrum dominum Benedictum divina providencia papam XIII et romanam ecclesiam geritis promeretur ut peticiones vestras illas prosertim que proteccionem fidei catholice et christiani populi respiciunt ad graciam exauditionis admiccat. Hinc est quod idem dominus nostre papam illustrissimi principis domini Martini regis Aragonum ac vestris in hac parte supplicationibus inclinatis arandi seu armari faciendi quociens fuerit opportunum unam vel duas galeam vel galeas contra infideles sarracenos divini nominis et fidei catholice iniunctos et cum eisdem galeris ipsis inimicis guerram faciendi. Et quod de atquieren-dis cum galea seu galeis huiusmodi nichil dicto domino regi et successoribus suis regibus Aragonum seu aliis quibuscumque personis dare seu solvere teneamini nec ad id a quoquam quocumque modo compelli possitis iniucti vobis et successoribus vestris magistris militibus et fratribus domus Beate Marie et milicie Sancti Georgii predictarum quibuscumque constitutionibus statutis et consuetudinibus militcarum domus et ordinis predictarum iuramento confirmatione apostolica vel quacumque firmitate alia roboratis neque quam obstantibus auctoritate apostolica ex certa sciencia gracie concessit verum cum propter nonnullas persecuciones satis toti orbi et cetera. Ut in suprema fiat.

Datum Avinione sub anno a Nativitate Domini millesimo quadragesimo indicacione octava, die vero XV mensis septembris, pontificatus prefati domini nostri Benedicti pape XIII anno sexto.

Quod illi qui pias elemosinas erogaverint ad sustentacionem galee seu galearum huiusmodi unius annum et quadraginta [Fol. 24 v.] dierum de iniunctis eis penitenciis habeant remissionem suorum pecaminum

Ferdinandus miseratione divina basilice duodecim apostolorum de urbe sancte Romane ecclesie presbiter cardinalis tirasonensis vulgariter nuncupatus. Universis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis. Salutem in Domino. Quoniam ut omnes scabimus ante tribunal Christi recepturi pro ut in corpore gessimus sive bonum fuerit sive malum operet nos dicte missionis extreme misericordie operibus provenire ac eternorum intuitu seminare in terris quod redente Domino cum multiplicatu frutu recolligere valeamus in celis firman speciem fiduciamque tenentes quod qui parcer seminat parte et metet et qui seminat in benedictionibus et metet vitam eternam. Cum itaque nuper sanctissimus in Christo pater et dominus noster Dominus Benedictus sivina providencia papa XIII venerabilibus et religiosis viris domino Berengario magistro domus Beate Marie de Montesia,

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

valentinensis diocesis milicie Calatrave, cisterciensis ordinis ac milicie Beati Georgii eidem domui canonice unite ac successoribus suis magistris et militibus ac fratribus domus et milicie Sancti Georgii predictorum armandi seu armari faciendi quociens fuerit oportunum unam vel duas galeam vel galeas contra infideles sarracenos divini nominis et fidei catholice inimicos guerram faciendi gracie duxerit concedendum sintque propterea ad sustentacionem galle seu galearum huiusmodi et gentium in eis pro tempore existentium Christi fidelium elemosine plurimum oportune. Prefatus dominus nostre papam universitatem vestram tenore presencium rogat monet et ortatur actente in remissionem pecaminum ninicholominus vobis iniungens predicta pias elemosinas et grata caritatis subsidia erogatis ut per subvencionem vestram huiusmodi galea vel galee huiusmodi teneri valeant. Et vos per hoc et alia bona [Fol. 25 r.] que inspirante Domino feceritis ad eterne possitis felicitatis gaudia pervenire ipse enim dominus noster papa de omnipotenti Dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisus omnibus vere penitentibus et confessis qui pro premissis pias elemosinas erogaverint unum annum et quadraginta dies de iniuntis eis penitenciis misericorditer relexavit. Ac voluit que magister milites et fratres predicti quamdiu galeam seu galeas huiusmodi tenebunt ut preretur elemosinas et subsidia predicta ubilibet in terris diconi (sic) domini regis Aragonum illustris subiectis per questuarum seu questuarios per eundem magistrum nunc et pro tempore existentem eligendum seu eligendos ad deputandum seu deputandos pretere libere et licite possint in usus galee seu galearum predictarum dumtaxat penitus convertenda. Voluit tamen prefatus dominus noster Papa quod anno quolibet per duos menses continuos vel interpaulatos galeam vel galeas huiusmodi armata cum sua armatas cum omnibus necessaris ad eandem seu easdem galeam seu galeas pertinentibus supra mare quequidem galea seu galle hinc inde per mare pro tuicione fidelium discurrent predicti magister et successores ac milites et fratres tenere habeant alioque presentem suam concessionem nullius es se voluit roboris vel momenti verum cum propter nonnullas et cetera ut supra fiat.

Datum Avinione sub anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo indicacione VIII die vero XVIII mensis septembris pontificatus prefati domini nostri domini Benedicti pape XIII anno sexto.

[Fol. 25 v.] *Qui magister Munesie ac Beati Georgii aut alter miles ipsius ordinis deferat in guerris vexillum Beati Georgii*

In nomine Domini et Beati Georgii athlete et militis gloriosi. Nos Martinus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Quia sanctissimus dominus dominus Benedictus divina providencia papa XIII ad nostre per humilis supplicationis instancia vobis venerabili viro religioso et dilecto consiliario nostra fratri Berengario magistro domus Beate Marie de Munesia et milicie Sancti Georgii ac magistris successoribus vestris quod vos vel successores vestri magistri vel aliquis ex militibus domus et milicie Sancti Georgii vexilla seu pennonis signi Beati Georgii in quibuscumque guerris seu armorum congressibus nostri et successorum nostrorum regum Aragonum existentis forsam pro tempore in quibus nos aut successores nostros reges Aragonum personaliter ire et interesse contingat portare quibuscumque constitutionibus apostolicis ac statutis et consuetudinibus domus et milicie Sancti Georgii et ordinis predictarum iuramento confirmationi apostolica vel quacumque firmitate alia roboratis nequaquam obstantibus libere et licite valeatis et valeant magistri futuri perpetuo vell ille ex militibus supradictis qui ad hoc fuerit deputatus auctoritate apostolica ex certa sciencia gracie indulsit cum litteris per reverendum in Christo patrem dominum Ferdinandum divina gratiam duodecim apostolorum de urbe sancte Romane ecclesie presbiterum cardinalem loco et nomine dicte domini pape concessis et datis Avinione sub anno a Nativitate Domini M CCCC indicacione octava die vero XV mensis septembris pontificatus prefati domini Benedicti pape XIII anno sexto, nos indultum huiusmodi habentes gratissimum ipsumque laudantes et etiam aprobantes tenore presentis damus atque concedimus licencia et posse plenissimum vobis magistro et predictis successoribus vestris in magistratu eodem quod per vos vel successores vestros iamdictos vel aliquem ex militibus supradictis portetur et portari possit et habeat penno seu vexillum Beati Georgii in quibuscumque guerrarum seu armorum congressibus in quibus nos vel successores nostros reges Aragonum presentes etiam contigerit ut prefertur pro ut et eis modo et forma quibus per dictum papam est concessum etiam indultum adiacentes concessionis huiusmodi et volentes ac concedentes expresse quod ille ex militibus prelibatis per vos dictum magis-

trum vel vestri successores magistros electus vexillarius vexilli sive pennonis signi Beati Georgii supradicti portandi et exercendi in [Fol. 26 r.] guerris nostris seu armorum strepitibus iam narvatis quintacontra ordinariam quatuor animalium et ipsius bestiarium continue in nostra regali curia libere habeat. Et nos ac nostri successores eidem vexillario ob reverenciam gloriosissimi Beati Georgii tenamur ac thesaurarius vel alii nostri officiales ad quos ista pertineant dare teneantur quitacionem et vestiarium ordinarie supradicta de quibus scriptor porcionis domus nostre teneatur sibi facere albarrana sicuti aliis qui quitacio nec consimilem in regla domo nostra sunt recipere assueti que recuperet thesaurarius vel alias supradictus in solucione quitacionis et vestitus iamdicte. Mandantes per hanc eandem serenissimo principi Martino regi Sicilie ac ducatum Athenarum et Neopatrie duci primogenito nostro precaro et in omnibus regnis et terris nostris felici Deo propicio successori tesaurario et scriptori porcionis nec non universis et singulis officialis nostris et subditis et successorum nostrorum ac aliis ad quos spectet presentibus et futuris quatinus concessionem presentem et omnia et singula contenta in ea teneant firmiter et observent et faciant ab aliis servari perpetuo et non contraveniant vel aliquem contravenire permietant aliqua ratione. Si quis autem ex officialis supradictis et subditis contrapremissa vel aliquod ex premissis venire presumpserit indignacionem nostram et iram ac penam mille florenorum auri nostro aplicandorum erario absque specie venie se noverit incursum. In cuius rei testimonium presentem cartam fieri iussimus sigillo plumbeo bulle nostre inpendenti munitam.

Datum Cesarauguste quintadecima die octobris anno a Nativitate Domini M.^o CCC.^o nonage-miso nono, regnique nostri quarto. Matias vicecancellarius.

Signum Martini et cetera.

Testes sunt Johannis episcopus barchinone. Berengarius de Comelles et Petrus cardinalis Cathaniensis. Jacobus de Prades. Rogerius de Montecatheno, milites camerlensi. Sig [senyal] num Guillermi Poncii, secretarii serenissimi domini regis Aragonum supradicti, qui mandato eiusdem hec scribi fecit et clausit, cum raso in III lineis quod et XXIII plumbee bulle.

[Fol. 26 v.] *Penonias regii in domibus Montesie ac Sancti Georgii recondantur et stipendum unius diei dicte domini detur decentibus armorum que fuerunt in guerra*

In nomine Domini nostri Ihesu Christi eiusque genitricis Marie virginis gloriose. Nos, Martinus, Dei gratia rex Aragonum et cetera. Moti devocationem primma quam ad sanctum Georgium catholice fidei athletam et pugilem fortissimum gerimus cuius milicia in nostro domino peribat et anichilabatur totaliter quod ni oprobrium vertebatur domini Petri regis Aragonum, peravi nostri, clare memorie eiusdem milicie fundatoris ac successorum suorum et nostre regis magestatis ne huiusmodi sequretur [...] quin per ocios milicia ipsa conservaretur salubriter providimus suplicare domino sumo pontificis ut dictam miliciam Beate Georgii domini Beate Marie de Montesia, milicie Calatrave, cisterciensis ordinis aggregaret anecteret, incorporaret et indissolubili modo uniret idem dominus summis pontifex nostre supra per humili condescendens huiusmodi agregacionem, anexcionem, incorporationem et unionem concessit et fecit cuius pretextu et ob reverenciam Beati Georgii, cum hoc presenti privilegio nostro omnibus temporibus valituro et ex certa sciencia et gracie damus atque concedimus vobis venerabili viro religioso et dilecto consiliario nostro fratri Berengario, magistro domus Beate Marie de Montesie et milicie Sancti Georgii ac magistris successoribus vestris necnon comendatoribus, militibus et fratribus ac eiusdem domui et milicie ac etiam ordinamus et volumus quod infra monasteria et domos Beate Marie de Montesia et milicie Sancti Georgii in terris nostre dominacioni subiectis sistentia in quibus nos et successores nostros Aragonum regis per tempore forsitan residere seu declinare contingat omnia vexilla et omnes pennones signorum nostri et ipsorum regum recordatur, ponatur, teneatur et etiam conserventur. Et cum guerras aliquas vel facta armorum tam in terra quam in mari per quoscumque aut contra quoscumque oriri, exerceri et esse contingat vexilla et pennones predicta de predictis monasteriis et domibus extrahantur et in guerris et factis armorum huiusmodi publice elevata portetur quoconque per nos vel successores nostros aut capitaneum dicte guerre ordinatum fuerit et mandatum. Volumus necminus, providemus et etiam ordinamus quod gentes armorum recipientes stipendia ob reverenciam et honorem Dei cuiusque genitricis Marie virginis gloriose ac Sancti Georgii predictorum domini Beate Marie de Montesia et milicie Beati Georgii supradictis stipendum unius [Fol. 27 r.] dici totius unius guerre dare teneantur et habeant quod ille vel illi per nos aut successores nostros aut generale nostre domini vel alias quascumque personas qui ad sti-

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

pendium huiusmodi exsolvendum fuerit deputati domini et milicie prelibatis aut illi qui pro parte ac nomine domus et milicie predictarum ad congregandum stipendum supradictum ordinatus extiterit dare ac solvere teneantur ac dari precipimus. Cum presenti volumus inquam providemus et etiam ordinamus presentium serie quod ex toto illo quod ob inimicis nostris in guerris predictis tam in mari quam in terra recipi lucrari ac adquiri contigerit aut quocumque modo ad premissarum gentium armorum manus evenerit partem consimilem quam uni ex hominibus dictarum armorum gentium pertinebit ac dabitur et inquam ultra partem premissa decimam partem quinti vel viris alterius competendis nobis et successoribus nostris in bonis et rebus sic receptis acquisitis et habitis ad inimicis nostris iamdictis predicte domus et milicia habeat et libere ac licite recipere valeant. Nosque et hominis armorum predicti aut alii in quorum posse spolia seu prede rex predictarum adveniant partes distinctas superius eisdem domui et milicie tradant omni obstaculo quiescente. Mandantes tenore presentis serenissimo principi Martino Regi Sicilie ac ducatum Athenarum et Neopatrie dicti primogenito nostro precaro ac in regnis et terris nostris felici Deo propicio successori thesaurario et scriptori porcionis nec non universis et singulis officialis nostris et subditis ac deputatus quibuslibet ad prescripta presentibus et futuris quatinos ordinacionem provisionem et concessionem presentes et omnia et singula contenta in eis teneant et observent perpetuo et faciant teneri et observari a cunctis et non contraveniant vel aliquem contravenire permicant aliqua ratione. Si quis autem ex officialis nostris et subditis ac aliis deputatis predictis contra premissa vel aliqua eorumdem tenere, venire presumpserit iram et indignacionem nostram ac penam duorum mille florenorum auri nostro aplicadorum erario se noverit incursum. In cuius rei testimonium presentem cartam fieri et sigillo plumbeo bulle nostre iussimus comuniri.

Datum Cesarauguste, quintadecima die octobris anno a Nativitate Domini M.^o CCC.^o LXXX.º nono, regnique nostri quarto. Macias, vicecancellarius. [Fol. 27 v.] Signum Martinum et cetera.

Testes sunt Johannis episcopus barchinonensis. Berengarius de Cruillis et Petrus Cardinalis Cathanie. Jacobus de Prades. Rogerius de Montecatheno, milites camerlengi.

Sig [senyal] Guillermi Poncii secretarii serenissimi domini regis Aragonum supradicti, qui mandato eiusdem hec scribi, fecit et clausit, cum raso in linea XVIII plumbee bulle.

Licència regia unam vel duas galeas armandi cum eius generali guidatico

Nos Martí per la gracia de Deu rey d-Aragó, de València de Mallorques, de Cerdanya e de Corcega e comte de Barchinona, de Roselló e de Cerdanya. Com a instant suplicació nostra lo sant Pare haia unida e incorporada la cavalleria del benaventurat sent Jordi a la casa de Madona Sacta Maria de Muntesa e per rahó de la unió e incorporació haie otorgat alcuns privilegis, libertats e gracies ales dites cassa e cavalleria, e entre les altres haie atorgat a nostra instant supplicació licencia d-armar dues galees contra los enemichs de la fe segons que en la bulla de la dita licencia que fon dada en Avinyó en l-any de la Nativitat de Nostre Senyor M CCCC en la indicació huytena a quinze dies del mes de setembre del pontificat del senyor pare Benet, papa XIII en l-any sisé és pus largament contingut, per ço per expedició de les dites coses ab la presenta nostra concessio, donació o privilegi enper tots temps valedor tenidor e per alguna manera no revocador donam privilegiem e atorgam plena facultat a vos venerable religios e amat conseller nostre frare Berenguer, mestre de la casa de Sancta Maria de Muntesa e de la cavalleria del dit benaventurat sent Jordi e a qualsevol successor vostre o a aquell o aquells comanadors, cavallers o frares dels dites casa e cavalleria, lo qual o los quals vos o successor vostre darets o elegirets en patró o patrons a les dites galea o galees que puxats generalment en totes ciutats, viles e lochs de nostra senyo [Fol. 28 r.] ria accordar gent tanta com volrets per a les dites galea a galees e armar aquella o aquelles. E parar taular o taules d-acordar, en la qual o les quals tingats solamente nostres penons reyals e los penons de la casa de Santa Maria de Muntesa e de la cavalleria de Sent Jordi damunt dits e los penons dels dits patró o patrons. En axí que algun penó o penons de nostre almirall, visalmirall o de qualsevol altre per alguna manera o rahó no y pusca ésser més ne posat les quals coses e cascuna de aquelles atorgam, donam e privilegiem no contrastants qualsevol paus o treves fetes o faedores per nos predecessors o antecessors nostres ab qualsevol reys, princeps o comunes, car pus los dits armaments se fan solament contra los enemichs de la fe cathòlica no és interès sino dels enemichs, los quals pus son enemichs de nostre senyor deuen ésser e són enemichs de tots feels christians e tals armaments no deuen esser intrepelats contraris a paus o

pactes alcuns mas a aquells concordats als quals així acordats e encara als dits patró o patrons en favor del dit armament. Pel tenor dels presents atorgam guiatge e assegurament en la nostra bona fe reyal de tots e qualsevol crims, excesses e delictes que haien comés en qualsevol parts o de que sien o puxen ésser incolpats, exceptat que no sien bares, traydors, heretges, ladres, sodomites, falssadors de moneda, homicides, cambiadors abatuts, trencadors de camins e que non ahien comés crim de lesa magestat. E allongam encara los dits patró o patrons e tots aquells qui iran en el dit armament e cascun dels e llurs mullers deutors e fermances ab ells e per ells axí principalment com per qualsevol manera ensembs o departidament obligats, totes penes e usures cessants de tots e qualsevol deutes per aquells deguts axí a christians com a juheus e sarrahins per qualsevol manera. Exceptat censals morts, violaris e comandes veres declarants que en lo present guiatge e allongament sien enteses e compreses totes aquelles qui per qualsevol crims o deutes tenen o tendran daci avant sots manleutes o axí com a carcellers aquells qui sacordaran e iran en lo dit armament, segons dit és ab que nols tinguen per occasió dels crims e deutes per nos damunt exceptats. E no res menys, volem que sia sobresegut en tots e sengles plets, processos execucions e enantaments civils e criminals e encara arbitrals tocants en qualsevol manera los dits patró [Fol. 28 v.] o patrons e qualsevol altres quis acordaran e iran en lo dit armament e encara deutors e formances ab ells e sens ells obligats segons dites los quals guiatge allongament e sobresehiment volem que duren per sis jorns après que los desus dits seran intrats per acordar se en qualsevol ciutat, vila o loch de nostra jurisdicció o altra es seran acordats. E dallí avant stants e servints lo dit armament e après que de aquel sien exits e tornats per un any continuament seguent, en axí que nols calega obtenir de nos o de nostros successors o de qualsevol officials nostres los dits guiatge allongament e sobresehiment mas mostrants ells o qualsevol dels ab letra testimonial de vos dit maestre o dels patró o patrons damunt dits com són acordats en lo dit armament, sien per benefici e vigor del present privilegi ara per la donchs e ladonchs per ara guiats, assegurats e allongats segons la forma dessus dita la qual letra testimonial puxats vos e los dits vostres patrons o patró dar e tolre axí e quant a vos o a ells plaurà ésser ben vist. E per ço com la jurisdicció que vos havets en vostres viles e lochs e termens lurs nos poria estendre fora los dits termens sobre les dites coses e sia necessari que vos dit maestre e los patró o patrons damunt dites sobre los homens de la dita galea o galees haiats e o haien tota jurisdicció criminal e civil stants en la galea o galees dessus dites en qualsevol parts en mar o en terra fora aquelles per rahó dels fets tocants lo dit armament per ço a vos e als dits patrons o patrons tota iuredicció civil e criminal e lo exercici de aquella en les dites galea o galees e fora aquelles en terra segons damunt dit és ab les presents ara per lavors e lavors per ara plenerament e de certa sciéncia donam e atorgam e encara expresament volem atorgam e donam que de qualsevol bens que atquiriran o guanyaran los dites galea o galees axí en mar com en terra de aquells infeels qui ab nos en treva o en pau alguna no seran nos ne nostres successors ni qualsevol altres oficials nostres no puxam ne puxem demanar e menys haver algun quint o part alguna o altra qualsevol dret que dir o nomenar se puxa per qualsevol rahó a vos o aquelles o a qualsevol de aquelles per algun dret costum o privilegi pertanyent ans tot allò quant que sia o sera sia decontinent guanyar e adquisit a les dites galea o galees en per tots temps per rahó del sosteniment de aquelles com sia certals o semblants armaments no poder ésser fets ne sostengus sens grans despeses et messions. Manats per tenor de les presents als dits almirall vis [Fol. 29 r.] almirall e a tots qualsevol altres officials e sotsmeses nostres presents e sdevenidors que totes les dites coses e cascuna d-aquelles ensembs o departidament tinguen e observen e tenir e observar inviolablement facen e en alguna manera no hi contravinguen ne contravenir permeten ans ab totes lurs forces les dites coses e cascuna d-aquelles deffenent e mantenguen si alcú empero les dites coses o alguna d-aquelles directament o indirecta turbara e contra aquelles o alguna d-aquelles veura o venir assaira en nostra ira e indignació enper tots temps e encara en pena de tres milia florins en continent sida encorregut. En testimoni de la qual cosa manam la present carta ésser feta e ab segell de nostra bulla de plom segellada.

Dada en Caragoça a XV dies d-octubre del any de la Nativitat de Nostre Senyor M CCC noranta nou e del nostre regnat quart. Matias vicecanceller.

Senyal [senyal] de nos en Martí, per la gràcia de Deu rey d-Aragó et cetera, de València et cetera. Rex Martinus.

Testimonis son en Pere Cardenal de Cathania, en Johan bisbe de Barchinona, don Jayme de Pradas, mossen Berengue de Crylles, mossen Roger de Muntcada, camerlenchs.

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

Sig [senyal] num Guillermum Poncii, secretarii serenissimi domini regis Aragonum supradicti, qui mandado eiusdem hec scribi fecit et clausit, cum rasis in lineis XI homicides, cambiadors e XXIIII tenor de les. Et XXVII bulla de plom.

[Fol. 29 v.] Privilegi atorgat a la casa de Muntesa e de Sant Jordi ab lo qual lo senyor rey fa franch un hom en cascuna ciutat vila o loch on se celebre mercat

In nomine illius quo omnia prosperantur. Nos, Martinus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comesque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie. Vidimus et diligenter prospeximus quandam concessionem seu graciā per serenissimum dominum Patrum regem Aragonum quatrvum nostrum memorie recolende, Iohanni d-Almenara quondam fratri et questori elemosinarum hospitalis d-Alfama ac fratribus qui coactis fuerint et futuris erunt temporibus eiusdem hospitalis concessam cuius tenor dicitur et est talis:

In Christi nomine, sit notum cunctis quod nos, Petro, Dei gratia rex Aragonum ac comes Barchinone ob remedium et salutem anime nostre et parentum nostrorum per nos et omnes successores nostros, damus et cum presenti privilegio perpetuo duratorum concedimus et laudamus domino Deo et tibi Johani d-Almenara fratri et questori elemosinarum hospitalis d-Alfama et per te eidem hospitali et fratribus eiusdem presentibus et futuris imperpetuum in singulis locis nostris que sunt a flumine Cinque usque Salses in quibus singulis septimanis mercatum generale celebratur unum hominem nostrum qui tamen pro facultatibus suis non teneatur nuetere vel donare in comuni questiarum nostrarum amplius quam decem solidos ullomodo ad ipsius hospitalis elemosinas colligendas. Enfranquimus autem vobis omnes homines illos et franquos facimus et quitios in totam eorum tempora ab omni hoste et cavalcata eorumque redempcione ab omni quoque questa barra tolta forcia prestito ademprivō sucursum viamtatis servitute, monetatico, bovatico ab omni etiam exaccionē et servicio et demanda regali et vicinali que dici poste et cogitari ullomodo, mandamus ergo firmiter percipientes quod aliquis baiulus vel vicarius vel alius quilibet homo noster vel alienis non possit nec audiat unquam homines illos vel eorum res quos predicto modo donamus prenominato hospitali de Alfama ad hec ultra horum aliquid dandum vel solvendum vel faciendum distingere, pignorare aut compellere vel forciare aliquo causa aliqua ratione vel modo. Constituimus etiam et mandamus imperpetuum omnibus baiulis et vicariis nostris et aliis universis hominibus terre nostre, presentibus et futuris quod sepeditum hospitale de Alfama et fratres et homines eiusdem et etiam homines illos omnes quos dicto Hospitali donamus sicut in superioribus contra cum omnibus eorum rebus mobilibus et immobilibus et semoventibus habitis et habendis tanquam nostra propria manuteneant et fideliter defendant et qui superius dicta sunt rata et firma habeant et [Fol. 30 r.] observent et ab omnibus ubique faciant inviolabiliter observari. Quicumque autem contra huiusmodi presentis carte tenorem in aliquo veniret iram et indignacionem nostram se perpetuo noverit incursum. Et post damus illati primus plenare in duplum factam restitucionem a nobis in mille morabatinorum proculdubio pervinendum.

Datum Ilerde, quinto kalendas iunii per manum Ferrarii notarii nostri et mandato nostro in ipsius scripto a Berengario de Parietibus, anno Dominice Incarnationis M.^o CC.^o tertiodecimo.

Signum [senyal reial] Petri Dei gratia regis Aragonum et comitis Barchinone.

Huius testes sunt Raymundus, archiepiscopus Terracone, Berengarius episcopus Ilerde, Raymundus, prepossitus Terracone. Nonus Sancii, Assalicus de Guadal, comes de Luna. Guillermus Alcalanus, Raymundus de Montecatheno, Guillermus Raymudi, senescallus, Raymundus Galcerandi, Raymundus de Castroveteri, Poncius de Castilione, Guillermus Durfortis, Petro de Sala, Petrus Buorç.

Ego Ferrarius notarii domini regis hec scribi feci mandato ipsius loci die et anno prefixis.

Et quia super sanctissimus dominus Benedictus, divina providencia papa XIII, ad humilis nostre suplicationis instancia dictum Hospitale de Alfama, quod dictus dominus papa nunc domum et miliciam Sancti Georgii moninata decrevit et nos etiam nominamus domui Beate Marie de Muntlesia univit, incorporavit et indissolubili modo annexivit. Et nos unionem, incorporationem et annexionem huiusmodi ratas et gratas habentes concessionem et gratiam supra insertam iuxta sui seriem plenorem, tenore presentis laudamus, approbamus, ratificamus et etiam conformamus necnon de novo concedimus ad cautelam vobis venerabili viro religioso et dilectis nostris fratris Berengario magistro, comendatoribus, militibus et fratribus domus Beate Marie de Muntlesia et militie Sancti Georgii ac

domui et milicie supradictis. Et ob reverenciam generis redemptoris humani et eius virginis genitricis Marie ab invocacione cuius ordo Mantesie est fundatus et devocationem per quam ad sanctum Georgium catholice fidei atletam et pugilem fortissimum gerimus et habemus nec non ad salutem animarum nostri ac predecessorum nostrorum gratiam et concessionem insertam superios ampliando. Tenore presentis cunctis valitura temporibus, ordinamus, volumus et in perpetuum concedimus et donamus vobis magistro, comendatoribus, militibus et fratribus et successoribus vestris ac domui et milicie supradictis sic ut prefertur annexis, incorporatis et indissolubili nodo unitis in quibuscumque unitatibus villis et locis tam citra quam ultra mare nostre dicioni subiectis que possidemus ad presens et nos ac successores nostros possidere contingerit in futurum ubi celebratur et vel contingerit celebrari mercatum prefixum hominem ad servicium vestri et successorum vestrorum ac domus et milicie predictarum [Fol. 30 v.] pro elemosinis coligendis quem in quolibet dictarum civitatum, villarum et locorum possitis et possint eligere vestri perpetuo successores ex facultate quam vobis et eis conferimus cum presentis. Nos enim facimus hominem ipsum in quacumque civitatis, villa vel loco sit ut premititur electum ab omnibus his quibus dictus dominus rex Petrus de super in preinserta concessione seu gracia fecit franchum, liberum et muniminem, mandantes huius serie serenissimo principi Martino, regi Sicilie ac ducatum Athenarum et Neopatrie duci primogenito nostro precaro et in omnibus regnis et terris nostris post dies nostros felici Deo propicio successori sub paterne benedictionis obtentu neconon gubernatoribus, vicariis, baiulis, supramuntariis meriniis, iusticiis et juratis ceterisque universis et singulis officialis nostris et subditis dictorumque officialium, locatenentibus presentibus et futuris sub pena mille florenorum auri nostro applicandorum erario quatinus concesiones et gricias supradictas perpetuo teneant et observent ac teneri et observari inviolabiliter faciant et nullatenus contraveniant vel aliquem seu aliquos contravenire permicant aliqua ratione. Quin poecius omnibus viribus easdem manuteneant et defendant si quis autem ex officialis vel subditis nostris predictis contra predicta vel aliquod predictorum directe vel indirecte aut alia venerit aut temere, contravenire presumpserit iram et indignacionem nostras et penam mille florenorum predictorum se noverit absque specie venire incurssurum. In cuius rei testimonium presentem cartam fieri et nostra plumbea bulla iussimus comuniri.

Datum Cesarauguste, quintadecima die octobris anno a Nativitate Domini M.^o CCC.^o LXXX.º nono, regnique nostri quarto. Matias, vicecancellarius.

Signum [senyal] Martini, Dei gratia regis Aragonum et cetera. Rex Martinus.

Testes sunt Johannis episcopus Barchinone, Berengarius de Cruillis et Petrus cardinalis Cathanie. Jacobus de Prades. Roderius de Montecatheno, milites camerlengi.

Sig [senyal] num Guillermi Poncii, secretarii serenissimi domini regis Aragonum supradicti, qui mandato eiusdem hec scribi fecit et clausit, cum rarsis in lineix X fideliter et defendant et que sirus dicti sunt rata et firma habeant et observent et ab omnibus ubique faciant inviolabiliter observari quicunque et XI.^a parietibus.

[Fol. 31 r.] *Unio et incorporatio milicie Beati Georgii, facta domui Beate Marie de Montesia ac deferendi crucem rubeam in superioribus vestibus albis dimisso tamen minime scapulari benetelle nuncupato*

Benedictus episcopus, servus servorum Dei. Ad perpetuam rey memoriam. Ad ea libenter intendimus que personarum ecclesiasticarum praesertim ad defensionem catholice fidei contra infideles militantium ac locorum et domorum ipsarum utilitates et commoda respicere dinoscuntur. Cum ita quod dilectus filius Franciscus, frater domus Beate Marie de Montesia, milicie Calatrave, cisterciensis ordinis, valentinensis diocesis, olim magister milicie Sancti Georgii regimini eiusdem milicie Sancti Georgii cui tunc pererat per dilectum filium Iohannem romani canonicum Barchinonem procuratorem suum ad hoc ab eo specialiter constitutum in manibus nostris apud sedem apostolicam libere cesserit nosque cessionem huiusmodi duxerimus admittendam. Et sicut exhibita nobis nuper pro parte carissimi in Christo filii nostri Martini regis Aragonum illustris peticio continebat olim clare memorie Petrus, rex Aragonum, eius peravus ob reverencia redemptoris generis humani et devocationem quam ad sanctum Georgium fidei catholice athletam et pugillem fortissimum tunc habebat miliciam sancti Georgii canonice fundaverit et eam de Alfama dertusensis diocesis et nonnullis aliis domibus castris, locis, possessionibus, censibus, redditibus, proventibus et iurisdiccionibus pro

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

magistro militibus et fratribus dicte milicie ad deffensionem eiusdem fidei deputatis dotaverit et eandem miliciam opulencius dotara intendens morte preventus intentum suum huiusmodi adimplere requiravit nec aliqui reges Aragonum eius successores tam propter guerras quam alia ardua negocia eius incumbencia propedici ad ampliorem dotacionem huiusmodi intendere potuerint ac bona redditus et alia iura magistri militum et fratum ac milicie predictorum a Deo propter guerras predictas et alias ad tantam remutante devenerint quod ipso ex eis comode sustentari et incumbencia eis omnia supportare non possunt. Pro parte prefati Martini regis fuit nobis humiliter supplicatu quatinus dictam miliciam sancti Georgii cum domibus [Fol. 31 v.] castris, locis, possessionibus, censibus, redditibus iureddicionibus ac omnibus aliis iuribus et pertinenciis suis dicte domui Beate Marie imperpetuum incorporare, annexere et unire ac statuere et ordinare quod ex tunc milites et fratres domus Beate Marie et militie Sancti Georgii predictarum qui sunt et erunt pro tempore milites et fratres domus et milicie earumdem comuniter nuncupentur et esse censeantur ac magister ipsarum pro tempore existens magister dictarum domus et milicie Sancti Georgii etiam nuncupetur et quod tam ipse quam milites et fratres earumdem domus et milicie qui sunt et erunt pro tempore crucem rubeam in eorum superioribus vestibus albis in latere sinistro defferre teneantur cum dilecti filii Berengarii magistre militum et fratum domus Beate Marie et Milicie sancti Georgii predictarum ad id accedat assensus de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur ipsorum militum et fratum milicie sancti Georgii utilitatibus intendentibus providere huiusmodi supperibus inclinati dictam miliciam sancti Georgii cum domibus castris, locis possessionibus, censibus, redditibus, proventibus iuridictionibus ac iuribus et pertinenciis supradictis eisdem magistro militibus et fratribus dicte domus Beate Marie et eidem domui auctoritate apostolica imperpetuum incorporamos, anneximus et unimus. Ita quod liceat eisdem magistro militibus et fratribus per se vel alium seu alios ex nunc corporalem possessionem domorum, castorum, locorum possessionum, censum, redditum, proventum iureddicionum, iurum et pertinenciarum predictorum auctoritate propria apprehendere et proprio retinere ac illa illas et illos in suos ac domus Beate Marie et Milicie Sancti Georgii predictorum usus convertere libere et licite cuiuscumque linea minime requisita. Et insuper statuimus et etiam ordinamus quod magister milites et fratres domus Beate Marie et milicie Sancti Georgii predictarum qui sunt et erunt pro tempore magister milites et fratres ipsarum domus et milicie comuniter nuncupentur et esse censeantur ac magister earum pro tempore existens magister dictarum domus et milicie etiam nuncupentur et quod tam [Fol. 32 r.] ipse quam milites et fratres earumdem domus et milicie qui sunt et erunt pro tempore huiusmodi crucem ut premictitur parentur defferant et deferre teneantur. Pro iuso quod magister milites et fratres predicti scapulare venitielle nuncupatum quod milites et fratres dicte domus Beate Marie defferre consueverunt defferre teneantur. Non obstantibus quibuscumque constitutionibus apostolicis ac statutis et consuetudinibus miliciarum et domorum ac ordinis predictorum contrariis iuramento confirmatione apostolica vel quacumque firmitate alia roboratis et quibuslibet privilegiis, indulgenciis et literis apostolicis generalibus vel specialibus quorumcumque tenorum existant per que presentibus non expressa vel totaliter vel non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel dferri et de quibus quorumcumque totis tenoribus habenda set in nostris litteris mencio specialis. Nos enim ex nunc irritum decernimus et inane si secus super hiis a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingere attemptari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum incorporationes, annexionis, unionis satutati ordinacionis et constitutionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare presumpserit indignacionem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Avinione, VIII.º kalendas febroarii pontificatus nostri anno sexto.

Armandi unam vel duas galeam aut galeas contra crucis hostes

Benedictus episcopus, servus servorum Dei. Dilectis filiis magistro et fratribus domus Beate Marie de Montesia, milicie Calatrave, cisterciensis ordinis, valentinensis diocesis, nec non milicie [Fol. 32 v.] Sancti Georgii eidem domui canonice unite. Salutem et apostolicam benedictione, sincere devotionis affectus quam ad nos et romanam geritis ecclesia promeretur ut petitionis vestras illas presertim que proteccionem fidei catholice et christiani populi respiciunt ad exauditionis graciā admictamus. Hinc est quod nos carissimi in Christo filii nostri Martini, regis Aragonum illustris et vestris in hac parte supplicationibus inclinati armari seu armari faciendi quociens fuerit opportu-

EUGENI DÍAZ MANTECA

num unam vel duas galeam vel galeas contra infideles sarracenos divini nominis et fidei catholice inimicos et quod de eisdem atquicet cum galea seu galeas huiusmodi ab eisdem inimicis aliquid dicto regi vel eius successoribus seu aliis quibuscumque personis dare seu solvere minime teneamini nec ad in a quoquam quovis modo compelli possitis invici quibuscumque constitutionibus apostolicis ac statutis et consuetudinibus domus miliciarum et ordinis vestro iuramento confirmatione apostolica vel quacumque firmitate alia roboratis contrariis nequaquam obstantibus devocioni vestre acutoritate apostolica tenore presentium licenciam concedimus de gracia speciali. Nulli ergo omnino hominum liceam hac paginam nostre concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit indignacionem omnipotentis Dei et Beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Avinione XVII kalendas octobris, pontificatus nostri anno sexto.

Unus anus et XXXX dies de iniunctis penitenciis cuilibet eroganti elemosina et gratia caritatis subsidia in sustentacione galee milicie Montesie ac Santi Georgii

Benedictus episcopus, servus servorum Dei. Universis Christi fidelibus presentes literas inspecturis. Salutem et apostolicam be [Fol. 33 r.] nedictionem. Quoniam ut aut apostolicis omnes statutis ante tribunal Christi recepturi prout in corpore gessimus sive bonum fuerit sive malum oportet nos diem mesis extreme misericordie operibus prevenire ac eternorum intuitu seminare in terris quod reddente Domino cum multiplicata feulta recolligere valeamus in celis firmam spem fiduciamque tenentes quod qui parte seminat parte el metet et qui seminat in benedictionibus de benedictionibus et metet vitam eternam. Cum itaque nuper dilectis filiis magistro et fratribus domus Beate Marie de Montesia milicie Calatrave cisterciensis ordinis, valentinensis diocesis, nec non milicie Sancti Georgii eidem domui canonice unite armandi seu armari faciendi quociens foret opportunum unam vel duas galeam seu galeas contra infideles sarracenos divini nominis et fidei catholice inimicos gracie licencia duxerimus concedenda. Et sicut accepimus ad sustentaciones galee seu galearum huiusmodi et gentium ad eis vel earum regimen in ea vel eis pro tempore existentium Christi fidelium elemosine sint plurimum oportune universitatem vestram tenore presentium rogamus movemus et hortamur attente in remissionem pecaminum vestrorum vobis iniungendo quatinus de bonis a Deo vobis collatis sustentacione predicta pias elemosinas et grata caritatis subsidia erogetis ut per subvencionem vestram huiusmodi galea vel galee huiusmodi tenere valeant et vos per hec et alia bona que inspirare domino feceritis ad eterne possitis felicitatis gaudia pervenire. Nos enim de omnipotentis Dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi omnibus vere penitentibus et confessis qui pro premissis pias elemosinas erogaverunt unioni annum et quadraginta dies de iniunctis eis penitenciis misericorditer relaxamus volumus autem quod iidem magister et fratres quamdiu galeam seu galeas huiusmodi tenebunt ut profertur elemosinas et subsidia predicta ubilibet in terris dicioni carissimi in Christo filii nostri regis Aragonum qui est et erit pro tempore per questorem seu [Fol. 33 v.] questores per eundem magistrum deputandum seu deputandos petere libere et licite possint in usus galle seu galearum huiusmodi convertenda quodque ipsi magister et fratres teneantur anno quolibet per duos menses continuos vel interpaulatos galeam seu galeas huiusmodi armatam seu armatas cum omnibus necessariis ad eam vel eas pertinentibus que per mare tunc hinc inde pro dictorum Christi fidelium defensione et tuicione discurrant alioquin presentes literas ex tunc nullo esse volumus robore vel momenti ceterum ut omnia et singula que per eosdem fideles pro relaxacionis huiusmodi gracia consequenda erogari contigerit in usus ad quos erogata fuerint integre convertantur sub interminacione divini judicij districtus inhibemus ne quis cuiuscumque status vel condicionis existat quitquam de erogatis ipsius sibi aliquatenus apropriet vel usurpet. Si quis autem hoc attemptare presumpserit non possit a reatu presumptionis huiusmodi ab aliquo nisi apud sedem apostolicam ac satisfaccione debita de illis que sibi aproprioerit vel usurpaverit realiter prius impensa nisi in mortis articulo constitutum absolucionis beneficium obtinere.

Datum Avinione XVII kalendas octobris pontificatus nostri anno sexto.

Que domus et loca Beate Marie de Montesia uti et gaudere perpetuo et licite valeat omnibus et singulis privilegiis, libertatibus, inmunitatibus milicis Calatrave et Sancti Georgii ac cisterciensis ordinis auctoritate apostolica specialiter vel generaliter concessis

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

Benedictus, episcopus, servus servorum Dei. Dilectis filiis magistro et fratribus domus Beate Marie de Montesia milicie Calatrave, cisterciensis ordinis, valentinensis diocesis, nec non milicie Sancti Georgii eidem domui canonice unite. Salutem et apostolicam benedictionem. Sincere devocationis affectus [Fol. 34 r.] quo nos et romanam ecclesiam reveremini non indigne promeretur ut vos graciosis favoribus prossequamur. Hic est quod nos carissimi in Christo filii nostri Martini regis Aragonum illustris et vestris in hac parte supplicationibus inclinati ut vos et domus ac loca vestra omnibus et singulis privilegiis, libertatibus, inmunitatibus miliciis Calatrave et Sancti Georgii ac cisterciensis ordini auctoritate apostolica specialiter vel generaliter concessis uti et gaudere perpetuo libere et licite valeatis devocioni vestre tenore presentium concedimus de gracia speciali. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit indigacionem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Avinione, XVII kalendas octobris pontificatus nostri anno sexto.

Deferendi per aliquem militem vexilla seu pendones signi Beati Georgii in quibuscumque licitis guerris seu factis armorum in quibus rex personaliter intererit

Benedictus episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis magistro et fratribus domus Beate Marie de Montesia, milicie Calatrave, cisterciensis ordinis, valentinensis diocesis, nec non milicie Sancti Georgii eidem domui canonice unite. Salutem et apostolicam benedictionem. Exigit vestre devocationis sinceritas quam ad nos et romanam geritis ecclesiam ut vos graciosis favoribus prossequamur. Hic est quod nos carissimi in Christo filii nostri Martini regis Aragonum illustris et vestris in hac parte supplicationibus inclinati ut fratres qui milites fueritis per aliquem ex vobis vexilla seu pendones signi beati Georgii in quibuscumque licitis guerris seu factis armorum dicte regis et eius successorum regum Aragonie qui erunt pro tempore in quibus ipsum regem vel aliquem ex successoribus predictis personaliter interesse contigerit portari facere quibuscumque constitutionibus apostolicis ac statutis et consuetudinibus domus militarum et ordinis vestrorum iuramento confirmatione apostolica vel quacumque firmitate alia roboratis contrariis nequaquam ostantibus libere et licite valeatis devocioni vestri auctoritate apostolica concedimus de gracia speciali. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attempare presumpserit indignacionem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius de noverit incursum.

Datum Avinione XVII kalendas octobris, pontificatus nostri anno sexto.

Capitols de la confraria de Sant Jordi de València

[Fol. 35 r.] Primerament volem e ordenam que sia començada e feta confraria en la casa de mont senyor Sant Jordi, en la ciutat de València, en la qual confraria metem de present Nos e la molt cara companyona nostra la Reyna, e en la qual confraria sien admeses e reebuts tant solament nobles homens, cavallers e tots altres qui sien o seran de la empresa del gloriós cavaller monsenyor Sent Jordi e lurs mullers.

II.—Item, con segons doctrina del apòstol Sant Pau caritat haia propietat e virtut que obre e deleix los pecats. E per çò, nos tuyt ensembs en honor e reverència de! Salvador nostre, Jhesucrist, qui es vera caritat e volenterosament sia ab tots aquells qui són en caritat e acull, ab si tots aquells qui en obres piadoses e de caritat design e volen viure a preservar, per çò fem entre nos la dita confraria e germanitat de bens spirituais, tant solament segons que ací deius sera declarat.

En axí que en totes bones obres de misericòrdia e béns spirituais, los quals nos farem a servei de nostre Senyor Deu, nos acullim ens fem per comuns los uns als altres.

En axí que en tots los béns que cascú fara en qualche loch que sia en aytant de temps com stara en aquesta confraria, tots los altres confrares qui feument servaran aquestes ordenacions ne sien parçonders.

[Fol. 35 v.] III.—Item fem la dita confraria dels bens temporals, per ajudar als confrares pobres en aquestes coses que ací en los presents capitols són scrites, tan solament e açò per complir les obres de misericòrdia e per donar sostentiment als confrares pobres, segons la forma e manera que en aquestes ordenacions es scrit.

EUGENI DÍAZ MANTECA

IV.—Item ordenam que el dia de monseyor Sant Jordi, tots los confrares e confraresses qui seran dins la ciutat, sien tenguts seguir la processó ab sos ciris blanxs, ab la creu vermella. E la vespra hagen a venir a les vespres. E açò sots pena de una liura de cera.

V.—Item ordenam que ls dits confrares e confraresses lo endemà de la festa de monsenyor Sant Jordi, si feriat no sera en altra manera, el subsegüent dia no feriat, sien tenguts venir a la ecclesia de Sant Jordi, e aquí fer celebrar solennitatem anniversari e missa de requiem per les ànimes dels confrares defunts, los quals confrares e confraresses sien tenguts portar los ciris. E açò en pena de una lliura de cera per a la luminària.

VI.—Item que finit lo dessus dit anniversari, los confrares tinguen capitol, en lo qual sien elegits dos maiorals e VI consellers, los quals regesquen e administren los bens de l dita confraria per I any tant solament, los quals maiorals sien tenguts retre compte de ço que hauran administrat als altres maiorals e consellers qui apres [Fol. s/n.] succeiran.

E açò hagen a fer dins I mes aprés que ahuran finat lur any, sots pena de perdre lur salari. E que de totes les dates e missions que fetes hauran per la dita confraria hagen a mostrar en lo retinent de lur compte, apoques o albarnas testimonials o signats de mà [en blanc].

En altra manera no ls sien reebuts si donchs no eren tals dates e missions que apoques o albarnans bonament no s-en poguessen fer.

VII.—Item que los qui volran ésser confrares e confraresses, hagen ésser reebuts ab consell dels dits maiorals e consellers, los quals puxen reebre aquells qui seran homens o dones de bona fama e honesta vida e conversació, de la qual cosa ells se certifiquen ans qu.els reeben, guardant tota vegada lur bona consciència.

VIII.—Item, que cascun confrare e confraressa qui d-aquí avant sera reebut, pach quant sera reebut en confrare o confraressa X sous, e a la fi CC sous, de les quals quantitats damunt dites, se hagen es degen proveir los dits confrares e confraresses pobres en lurs neccesitats, axí en lurs malalties e sepultures, com en sanitats e convertir en uses necessaris de la dita confraria, aconeguda dels dits maiorals.

IX.—Item, que tots los diners qui a mà dels dits maiorals venran, sien meses per ells, present lo prior, en la caxa de la confraria. Exceptat CC sous que tinguen en lur poder los dits maiorals, de que facen missions en ço que mester hi sera, de la qual caxa tinga lo dit prior una clau, e los maiorals altra, e l-un conseller l-altra.

[Fols. s/n.] X.—Item que si los maiorals sabran alcun confrare e confraressa malalt vagen a aquell o a quella, e sapien si haurà res mester de la dita confraria. E si ops sera, sia-li ajudat dels bens de aquella, a coneугuda dels maiorals.

E si haurà neccesari visitació, sia-li feta per los confrares en aquesta forma: que si sera confrare sia visitat per dos confrares, axí le dia com de nit; e si sera confraressa, sia visitada per dues confraresses, segons que per los maiorals sera manat fer, sots pena de I liura de cera.

XI.—Item que cascun confrare o confraressa sia a la sepultura de cascun confrare o confraressa, ab son ciri blanch, ab la creu vermella, segons desus es dit, e accompany lo cors a la dita sepultura, e sia a la missa si ni haura, e açò haia a fer sots pena de una libra de cera si donchs ab licència del prior e dels maiorals, no romania. Et sien tenguts tots los dits confrares qui seran de la empresa, portar los mantonets blanxs ab la creu, e açò sots pena de una liura de cera. E sia tengut cascun confrare e confraressa dir per cascun confrare o confraressa mort C paternostres e C avemaries, o si vol dir uns setpsalms penitencials, ab la letania qu.en puxa fer, o fer dir una missa de requiem, qual més volra.

XII.—Item, qu.el confrare o confraressa mort, sia portat a la sepultura en lo lit de la dita confraria, per los confrares, e sia soterrat per aquells o per altres confrares de la dita confraria.

[Fol. 36 r.] XIII.—Item, que si alcun confrare o confraressa venra a menys, ço és a pobrea, que no hagués de que visqués, aquell aytal sia provehit dels bens de la dita confraria, en les sues neccesitats, axí en sanitat com en malaltia, aconeguda del prior e dels maiorals e consellers. E si alcun confrare o confraressa sera en catiu, que li sia ajudat en la sua reemició dels bens de la dita confraria, a coneuguda dels dits prior, maiorals e consellers. E si depuixs haura de que torn a la confraria ço que haura bestret.

XIV.—Item, si alcun confrare o confraressa haura alcuna rancor, inxa, discordia o malevolencia, de fet o de dit o per altra qualsevol rahó, contra o ab los confrares o confraresses o alcú o alcuna

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

de aquells o aquelles, que aquelles rancors, inxes, ires, discordies e malevolences, puxen e degen ésser remeses e toltes pler manament e ordinació dels dits prior e maiorals.

En altra manera, si al manament dels dits prior e maiorals, obeir no volran, sialsolt lo ciri e sien girats de la dita confraria, e rasos del libre, e d-aquí avant, no sien dits ni appellats confrares u confraresses.

XV.—Item, que si alcum confrare o confraressa sera diffamat públicament, de alguns mals vicis, axí com ésser userer, adulter, concubinari publich, embriac, ladre, taffur, o dient mal de la dita confraria o de les ordinacions de aquella, o tractàs o metés mal o discordia entre los confrares, e no fos obedient en ço que hagués a fer per la dita confraria, o haguen, en fi, alguns altres mals vicis, per los quals hagués [Fol. 36 v.] o pogués haver infamia, que aquell confrare o confraressa aytal amonestat primerament per lo prior una vegada e puixs preservara en son mal, sia amonestat altra vegada per lo dit prior ab los maiorals ensembs, e si corregir nos volra, sia appellat per lo prior e maiorals e venga e amonesten-lo davant los consellers, si açò al prior ben vist sera, per tal que es corregechera de son mal vici.

E si per tot açò corregir nos volra, la donchs sia foragitat de la dita confraria, e sia-li tolto lo ciri, e ras del libre, e d-aquí avant no sia dit confrare o confraressa de aquella.

XVI.—Item, que si alcun confrare o confraressa per son plà voler sera exit o se exirà de la dita confraria, o no volra ésser confrare o confraressa de aquella, o per qualche rahó sera girat de aquella, e a près volra o requerirà tornar en aquella, que aquell aytal no sia per null temps d-aquí avant reebut per confrare o confraressa de la dita confraria.

XVII.—Item, volem e ordenam, a honor e gloria de nostre senyor Deu, e de la Verge nostra dona Santa Maria, e del gloriós màrtir monsenyor Sant Jordi, e de tota la cort celestial, e en reemissio de nostres peccats, que d-aquí avant perpetualment, celebre e celebrar deia continuament, en la ecclesia e altar de monsenyor Sant Jordi de la dita ciutat, un prevere, per les ànimes dels confrares e confraresses defuncts o morts, e que d-aquí avant morran, e dels benifactors de la dita confraria, e de tots feels defunts, al qual prevere sia dat dels béns de la dita confraria cascun any per los dits maiorals CCCC sous en sustentació de la sua vida, lo qual prevere sia mudat tota vegada que al prior e als maiorals ben vist sera.

[Fol. 37 r.] XVIII.—Item que sien donats cascun any dels bens de la dita confraria als maiorals de aquella, per los treballs que sostendran e portaran per aquella, ço és a cascú [en blanc].

XX.—Item que sien fets dels béns de la dita confraria als dos andadors e als missatgers qui porten lo banch dels ciris a cascú de aquells un mantó e caperó de drap [en blanc] los quals andadors sien tenguts portar quant iran per la vila notificant la mort dels confrares e a la sepultura de aquells. E los dits missatges a la dita sepultura, los quals mantos e caperons los sien fets de tres en tres anys a cone-guda del prior e maiorals.

XXI.—Item si alcun confrare o confraressa sera request de pagar lo que ha a pagar tots anys a la dita confraria, e cessarà pagar per IIII anys continuus, que aquell aytal sia ras e damnat del libre e d-aquí avant no sia dit ni appellat ni nomenat confrare, si donchs no era absent [Fol. 37 v.] del bisbat de València o no. ls podia pagar, ço és que hagués inopia evident o mostrás al prior e maiorals dins los dits IIII anys justa rahó per la qual lo haguesen per excusar.

XXII.—Item que si alcú o alcuna fará hereva la dita confraria, que aquella herència haia acceptar lo prior ab los maiorals ensembs e no a altre, per esquivar damnatge a la dita confraria. E açò ab benefici de inventari a profit de la confraria tota vegada.

[Fol. s/n.] Capítols que el senyor rey En Pere de bona memòria feu per la Orde del benaventurat baró e cavaller glorios Sant Georgii

[Fol. 38 r.] Nos en Pere et cetera. Com tots bens e totes gracia vinguen e devallen del Altisim, em per amor d-açò Nos a honor e gloria de Deu e de tota la cort celestial e specialment per reverencia del benaventurat cavaller e amich de Deu glorios cors Sant de Mossen Sent Jordi, lo qual ha demonstrat e demostra a nos e als nostres e ha demonstrat a nostres predecessors e si a la sua memoria plaura ab nostres succehidors e tots dies specialmente en nostres necessitats molt grans e asenyalats miracles e victories qui per reverència de la tant gran e solempna [taca] qui nos e nostres cavallers portam e portaren en per tots temps volents donar loch que monestir o casa sia començada dels cavallers fra-

res del Orde del benaventurat Sent Jordi en la ciutat de Barchinona o de València e aquell sia dotat, construit, començat e acabat per desacarrech de la nostra ànima e consciencia de molts e diverses càrrechs, als quals en moltes de manera son tenguts en la forma e manera següent:

Primerament donam e assignam al dit monestir o casa e orde per compra hun pati o torra o casa que sia constituit dins los murs de Barcelona o de Valencia III milia florins los quals assignam ara de present sobre usures e sobre testaments e amortizacions dels regnes de Valencia, de Mallorques e del Principat de Cathalunya, com encara de tots los regnes e terres nostres, los quals se haien a llevar e cullir per los officials e ordinaris de cada vegueria o batlia o alguns officis com se vulla sien nomenats e d-açò volem ques facen totes aquelles comissions provisions que sien necessaries per totes les governacions, vegueries e batlies e alguns officis ensembs o departidament e que sobre açò sia feyta comissió bastant a micter Pere Terre e a mossen Francesch de Sent Climent, als quals sia donat plen poder de rebre los dits III milia florins e de convertir-los en obra e compra fahedora.

Item donam e assignam de renda al dit Orde emper tots temps tres milia florins d-or d-Aragó sobre los lochs del comdat de Hugriciano, qui sien enfrontera de la mar ab tota iuredicció civil de homens e de fembres, e açò per tal que les galeres que seran de mossen Sent Jordi haien e pusquen haver refrescamet tota hora ques [Fol. 38 v.] volran. E si açò bonament no poden fer assignam aquells sobre los drets de les duanes que nos havem e speram aver en castell de Caller e en lo castell del Alguer, pagadors en la forma e manera que nos acostuman e acostumaren de pendre e reebre aquells, los quals dits III milia florins volem que sien tenguts dar e pagar cascun any en per tots temps aquells qui seran administradors e collidors de les dites duanes al dit orde.

Confraria

Item volem e ordenam que sia començada e feyta confraria en la casa o monestir ques deu fer en la dita ciutat de Barcelona o en la casa de Valencia o en qualsevulla altres parts de nostres regnes, e terres del dit glorios mossen Sent Jordi en la qual confraria metem de present nos e la molt cara companyona nostra la reyna e tots nostres infants nats e naxedors.

Item ordenam que tots aquells e aquelles que entraran en la dita confraria pach cascun per la entrada deu sous e en la fi X lliures. E cascun confrare sie tengut de dir per anima de cascun confrare mort CL patenostres e CL avemaries o fer dir una missa e tot ço que saura en esguart de la dita confraria ne sie comprat vestiments, libres, calzes, creus e en obrar la església del dit orde. Encara en sostener alcuns confrares qui sien venguts a menys apres que seran entrats en la dita confraria.

Item ordenam que totes les confraries del dit benaventurar mossen Sent Jordi axl aquelles que seran constituïdes en les dites ciutats de Barcelona e de València com encara en qualsevulla alcunes ciutats, viles e lochs de nostres regnes e terres puxen anar ab esquelle o esquelles per les dites ciutats, viles e lochs a monestar los dits confrares quant algun confrare hi haurà mort hoc encara per congregar capitol quant mester serà.

Item quant los dits confrares hiran a alguna sepultura de alcun confrare mort, [Fol. 39 r.] tots los cavallers nostres haien a portar los mantos blanxs ab la creu e ab sos ciris blanxs sots pena de X sous per cascuna vegada. E tots los altres confrares e confrareses ab sos vestiments acostumats negres o blaus ab sos ciris o brandons blanxs ab creu vermella, sots pena de V sous per cascuna vegada.

Item ordenam que III dies l-any se tinga capitol dins la dita casa o cases o monestir e que cada hun confrare que sia dins la ciutat sia tengut de venir dins la casa hon lo dit capitol se tendra sots pena de una lliura de cera per cascuna vegada o ultra la dita pena sia tengut dar I sou cada vegada que vindrà al dit capitol de la dita confraria.

Item volem e ordenam que totes les festes del glorios mossen Sent Jordi nos tingam aquell dia tinell o casa a tots los dits confrares de nostra casa e als cavallers frares del dit orde.

Item volem e ordenam que dins los dits monestirs o cases de Barcelona o de Valencia o en qualsevulla altra ciutat, vila o loch de nostres regnes e terres hon nos serem e monestir o casa de mossen Sent Jordi hi sia hedificada estiguen totes banderes e penons de nostres armes. E que d-allí haja a partir la nostra bandera o senyera o penó tota hora e tota vegada que stol o armada per mar o host o cavalcada per terra sera començada per nos o per nostres succehidors en qualsevulla parts dels dits regnes e terres nostres. Que tot hom de cavall e de peu qui pendra sou sien tenguts dar a honor de Deu e del

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

dit glorios mossen Sent Jordi lo sou d-hun dia al dit orde e aquell qui dara lo sou per nos ço es nostre tesorer o altre per nos deputat a pagar lo dit sou se retinga e haia a retenir lo sou de hun dia de qualsevulla soldada per que de fet do lo dit sou a aquell qui sera diputat per lo dit orde a plegar aquell.

[Fol. 39 v.] Item volem e ordenam que tot ço e quant vendra a mans del dit stol o armada de les dites gents nostres, ço és saber de tot quant pendran e guanyaran de enemichs nostres ans que sia levada alguna part o quantitat per via de repetició o en altra manera, hoc encara ans que sia levat algun dret a nos e als nostres pertanyents, volem que ans e primerament de totes coses ne sia donada la deena part el dit orde.

Item volem e ordenam que tots los cavallers que nos o nostres succehidors farem o altres qualsevol dins los regnes e terres nostres haia a hoir missa en la casa o cases del dessus dit benaventurar mossen Sent Jordi si ni haura. E sino ni haura que haia a hoir missa la hon nos o aquell qui creara cavallers hoyran missa e si sera comte o baro aquell qui pendra la orde de cavalleria haia donar al dit orde cent sous de entrada e en lur fi trenta lliures e si sera noble LXXX sous de entrada e en lur fi XX lliures. E si sera de paratge de qualsevulla estament pach LX sous e en lur fi X lliures. E tots aquells qui son ja ehan rehebut lo dit orde de cavalleria sien compresos sots aquesta regla e ordenació del present capitol en quant toqua en lur fi. E aquest sien confrares del dit orde e iuren e prometen de dar sens neguna despesa e embark les dites quantitats al dit orde e de tenir la regla del dit orde de cavalleria. E en lo dit orde sien provehits tots cavallers qui sien venguts a menys e que estiguen residents en la dita casa o monestir.

Item volem e ordenam que aquell qui sera maestre del dit orde siasenyaller nostre e dels nostres e haia quitació per a IIII besties ordinariament e son vestiari e aquell deja esser en tots feyts d-armes que nos e els nostres serem portant la senyera o penó del dit glorios mosse Sent Jordi.

Item volem e ordenam que en per tots temps lo dit orde puxa tenir e armar una o dues galeres en defensió e en guarda de les nostres mars contra moros [Fol. 40 r.] e anamichs nostres sens demanar licencia a nos e anostres succehidors e encara officials a les quals galeres e al dit orde asignam les leudes de Mediona, Tortosa e de Tamarit e totes qualsevulla altres leudes ques collguen e leven en esguart de la guarda de la mar no contrastans qualsevulla donacions o assignacions que nos haiam feytes a qualsevulla ciutats, viles e lochs o a qualsevulla altres personnes. E encara no contrastants qualsevulla transportacions, donacions, alienacions, feytes per lo archabisbe de Tarragona o son capitol de les leudes de Tamarit com aquelles fossen antigament donades a atorgades per guarda e per defensio de la mar. E tot ço que guanyaran les dites galeres ab la ajuda de nostre senyor Deu tot sia del dit orde sens que a nos e als nostres officials algun dret no sia donat.

Item volem e ordenam que en tots los bisbats de nostres regnes e terres vlien bacines de acaptiri entre les bones gents de les parroquies e esgleyes fent almoynes a sostener les dites galeres que guardaran les mars dels infels. E tot açò ques plegara en los dits bisbats dels dits nostres regnes e terres vinga cascun any en la casa o monestir de mossen Sent Jordi en poder del maestre del dit orde.

Item volem e ordenam que per descarrech de nostra anima e consciencia donam e asignam en per tots temps al dit ordi la deena part de totes qualsevulla penes bans remissions, relaxacions, perdonacions, punicions peccuniaries per qual sevulla causa o rahó axí civils com criminals pertanyents a nos e als nostres E per nos e els nostres se faran en tots los regnes e terres nostres. E d-acçò volem e manam ques facem totes aquelles provisions e comissions per totes les governacions, batlies, vegueries dels dits regnes e terres nostres. E per tuicio e corroboració de les dites coses volem e ordenam que en per tots temps sia hun cavaller frare del dit orde hoydor de la nostra cort, havent sa quitació ordinaria et cetera. De les quals penes, bans, remissions, relaxacions, perdonacions o punicions encars que [Fol. 40 v.] continguen ésser per nos feta gràcia de aquelles a qualsevulla personnes de qualsevulla estamet, condició o preheminença sien no sia entesa o compresa la X part que nos donam al dit orde ans aquella li sia e li romanga salva, pagant aquella al maestre del dit orde o a son procurador.

Item volem e ordenam que com sia obra meritòria e caritativa reparar les coses mal regides e administrades e mes les obres quis convertesquen en obres pies donam en per tots temps al dit orde la administració del Spital de la Reyna dona Blanch de bona memòria instituí e fundà en la font del Pere llo ab totes ses rendes però lo dit orde sia tengut de fer tot ço e quantes mandes que nos haiam fetes del dit regiment del dit Spital com sia nostra intenció e volem que aquell haia lo dit orde axi com ho havien e tenien los frares del Orde de Alcipas.

Item volem e ordenam quel dit orde haia en per tots temps cent lliures de renda sobre les salines e sobre tots drets que nos havem en lo Grau e les salines de Tortosa e açò per sustentació e augmentació del dit Orde.

Item volem e ordenam quel dit orde haia en per tots temps tots drets e rendes que nos e els nostres havem e d-aquí avant haurem en lo loch e terme de Amposta, com nos haiam ja feta donació del castell al dit Orde.

Item donam al dit orde en per tots temps cent lliures de renda sobre tots drets a nos pertanyents e pertanyer devents sobre les salines e alcuns drets o rendes en illa de Eviça.

[Fol. 41 r.] Item donam al dit orde totes rendes o drets a nos pertanyents sobre los lochs o termes de Montrog e de Vilagrassa qui són entre Tarragona e Cambrils.

Item donam al dit orde totes rendes e drets a nos pertanyents sobre molins e termens de Santa Maria Dezplà.

Item donam al dit orde en per tots temps totes aquelles cavalleries que per nos li són ja stades donades, los quales havia e possechia mossen Johan Remir de Arellano.

Item donam al dit orde en per tots temps cent lliures de renda sobre qualsevulla rendes e drets que nos havem en la vila de Murvedre.

Item volem e ordenam encara de gràcia special atorgam al dit mestre e orde de Sent Jordi qui ara és e per tots temps sera que per rahó de alguns privilegis, gracies, concessions, letres de qualsevulla natura o especia sien que nos façam al dit orde e per forts d-aquell els quals se haien a desempaxar en nostra cancelleria o per nostre secretaris lo dit mestre e orde no sien tenguts pagar dret algun de sagell jatsia que de present no paguen ne haien pagat en temps passats.

Item per augmentació e creiximent del dit orde e per honor e reverència del dit glorios venaventur mossen Sent Jordi, en lo qual nos havem singular devoció per çò com tots temps nos ha socorreguts e ajudar en nostres afers. E per çò com lo monestir o casa qui és cap del dit orde qui és en aquell desert costa la marítima sia poblat he habitat per çò com sera gran sosteniment e manteniment dels caminats e navegació car per la in habitació que [Fol. 41 v.] de present es se seguex e sa seguit moltes de vegades que fustes de infels hi arriben e giten terraveneria (*sic*) e prenen e cativen los caminants a aquells sen leven catius, volem e ordenam e encara de special gràcia atorgam que tots e qualsevulla personnes de qualsevol lex, condició o stament sien qui volran venir per star, habitar e tenir son domicili en la dita casa o termens de aquella sien franchs en per tots temps de tots drets reals e vehinals, fogarges de osts e de cavalcades e altres per qualsevol manera nomenar se puxen. Encara allogangam a aquells e a cascun de aquells de tots deutes que degen a qualsevol personnes e per qualsevol manera. Exceptat censals e açò per temps de XV anys après que sera vengut per star e habitar aquí. E axi matex volem que di tots e qualsevulla aqui habitants e encara dels viandans e caminants lo mestre del dit orde o aquel qui en lo loch seu hi sera puxa conèixer e fer tots juhits civils.

Item volem que per çò que la dita població sia mils sosteguda e preservada e los caminats passen pus salvament ordenam e volem que los camins de Sent Jordi sien adobats e los damunt trencats. E per sustentació de tenir los dits camins ensus dret e fer sisternes e aljups de tenir ayuga en los lochs hon mester sera dins los termens o limits de la dita casa e per adobar aquella sia tengua barra en la dita casa o població, en la qual pach cascun cavalcant qui passara I lliura e cascun hom de peu a honor e gloria de Deu e de Sent Jordi.

Item volem e ordenam que tot açò e quant havem donat al dit orde en los presents capitols es contingut es nostra intenció e voler haver donat en franch alou. Encara donam al dit mestre e orde los lochs de Vallobar e los castell de Monclous ab tots sos termens e pertinències franchs e quitis per fer d-aquells a lurs propries volentats e ab tots drets e iurediccions, exceptat lo criminal dels quals lochs era e és ja en possessió lo dit orde. [Fol. 42 r.] Item volem e ordenam que en cascuna ciutat, vila o loch reyal de nostres regnes e terres hon celebre mercat haia e tinga lo dit orde un hom franch de tots drets reals e vehinals e de ost e de cavalcada, segons que per rey En Pere de bona memòria fou atorgat ab privilegi seu e en apres confermat per los altres reys predecessors nostres. E jatsia per lo dit rey En Pere no fos stat atorgat fins de Cincha tro en Salses per la devoció que nos havem al dit senyor sent Jordi applicam aquell e volem segons que damunt es contingut que sia per tots nostres regnes e terres en general.

Item volem e ordenam encara atorgam e donam licencia al dit mestre qui ara és o per temps sera

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

a la orde de Sent Jordi qui tota via que ben vist li sia puxa comparar per obs del dit orde de béns reallenchs ab lur càrrec tro en quantitat de doents mil sous.

Item donam e atorgam al dit Orde totes e qualsevol gracies, privilegis, franqueses e libertats quels frares cavallers e vasalls del Orde de Sent Johan del Spital se alegren per nos e per los nostres predecessors los són stats atorgats, no contrastante una proteccio e salvaguarda per nos feta al mestre e homens del dit Orde.

Item si per aventura algun mal feitor era atrobat o pres dins los termens e casa del dit senyor Sent Jordi, per lo qual maleficci meresquen mort volem e atorgam quel dit mestre o sos officials li puxen dar aquella.

Item donam e atorgam e novellament confermam a la dita casa de Sent Jordi tots aquells termens que antigament li foren donat e asig [Fol. 42 r.] nats per lo rey en Pere de bona memòria segons que après ab carta o privilegi seu sots kalendarii de VIII kalendas octobris anno Incarnatus Verbi M.º CC.º primo dels quals termens puxen usar segons que en lo dit privilegi se conte no contrastants qualsevulla provisions per nos o per los nostres fetes en contrarii del dit privilegi.

Totes les damunt dites coses contengudes en los presents capitols son per nos ordenades, donades e asignades fem a honor e gloria de nostre senyor Jesuchrist e del glorios benaventurat cavaller de Deu mossen Sent Jordi¹, en ben fundar e dotar lo dit orde per descarrech de la nostra anima. Volem que sien observades e complides per nostres succehidors. E major fermetat farem aquelles jurar en les cors generals que nos breument entenem a tenir en la vila de Monçó a nostre car primogenit e a tots los braços de les dites corts.

[Fol. 43 r.] Hoc est translatum fideliter sumptum a quadam patenti papiri littera serenissimi domini et domini Alfonsi, Dei gratia regis Aragonum infrascripti eiusque sigillo comuni in dorso ut primis videbatur inspectibus sigillata cuius tenor est talis:

N'Alfonso, per la gràcia de Déu rey d'Aragó, de Sicilia, de València, de Mallorques, de Cerdanya, de Corsega, comte de Barcelona, duch de Athenes e de Neopatria e encara comta de Roselló e de Cerdanya. Als feels venerables religiosos egregiis nobles, amats e fehels nostres arquebisbes, bisbes, abats, priors e altres prelats o persones ecclesiàstiques, comtes, vescomtes, richs homens e generosos dins nostra senyoria constituhits e encara governadors, justicies, veguers, batles, salmedines, merins, jurats, regidors de ciutats, viles e tots altres sengles officials e sotsmesos nostres, presents e sdevenidors e dels dits officials lochtinents. Salut e dilecció. Com prestament siam obligats per lo offici a nos comanat en la conservació de nostres regnes e terres, aquelles regis e guardar en tota unitat, pau e concòrdia e de perill sinistres e scandols principalment preservar-los de les mans dels enemichs infels, los quals ab lurs fustes, galeres e galiotes e altres vexelles marítimes e pirates continuament solien habitar en la maior part de l-any en la costa de les mars del Coll de Balaguer, dins lo principat de Catalunya, robant, matant, cativant e apresonant los feels christians e aquells menar em les parts de Barberia, fahent-los reneguar lo nom de Jesuchrist en gran menyspreu de la sancta fe catòlica e dans de nostres vassalls e sotmesos e per les mars navegant. E per obviar degudament els dits dans e scandels nostres predecessors de gloriosa memòria provehiren que fos hedificar un castell o monestir en la dita costa, sots invocació de Sant Jordi, en lo qual stiguessen frares del dit Orde de Sent Jordi, per guarda general de les dites mars. E siam certificats que certa obra que ara de nou ses començada en lo dit castell o monestir sta molt avançada e per devoció singular que nos aportam al dit orde e per satisfer a la deffesió de nostres regnes e terres de la christiandat, considerant que la dita caritat de les almoynes és mol disminuida e decayguda e per augmentar aquelles per les quals lo prior de aquell castell o monestir, frares, obrers, guardes e de altra familia que continuament stan per continuar la dita obra e guardar lo dit pas e lochs an ordenades certes personnes qui treballen per fer acaptures per totes nostres regnes e terres. Per ço vosaltres e cascun de vos [Fol. 43 v.] los requiridors requirim e pregam e als altres dehim e manam expressament e de certa sciencia, sots pena de mil florins d-or d'Aragó a nostres cofres aplicadors que tota veguada aquell prior del dit castell o monestir o

1. A la fi del text: e per descarech del vot e promissió que nos havem fet a Deu e al dit mossen Sant Georgii.

altres en nom seu vendran o deelmanar a les ciutats, lochs, viles e castells a vostre districte o iurediccions sotmesos per demanar almoyna, subvenció o ajuda de la dita obra de continent que per ells o per alguns dels ne serets requests ab veu de crida pública per los lochs acostumats de les dites ciutats, viles e lochs, fahedora ab certa pena a vostre arbitre imposadora fassats lo poble congregar e ajustar les esglésies e altres lochs acostumats per ausir les indulgències a tots aquells qui almoynes faran al dit castell o monestir atorgades e aquelles en nostres almoynes, així com si consiliarment com en altra manera ajudets e admetats benignament e ajudar e admetre façats bacins e altres mesures per les dites almoyna e ajuda demanar, reebre e aportar franquament permetats. E en altra manera lo dit prior e altres dessus dits les dites almoynes e ajudes demanants e a cascun dels axí en letres de indulgències atorgar com en altres coses favorablement per tractets e per tractar façats, servants tots privilegis així per nostros predecessors com per nos als dits prior, castell o monestir atorgats, deffenents aquells de tots greuges, iniurias e offenses e donar-los en e sobre les dites coses consell, favor e ajuda tota vegauda que requests ne serets. E contra les dites coses o alguna de aquells no façats e permetats esser fet lo contrari per alguna causa o rahó.

Dada en Barcelona, a XVIII dies de juliol en l-any de la Nativitat de Nostre Senyor M CCCC XX VII. Rex Adefonsus.

Sig *[en blanc]* num Johannes Ubach, auctoritate regia notarii publici Barchinone, testis.

Sig *[en blanc]* num Johannis Guart, auctoritate regia notarii publici Barchinone, testis.

S *[senyal]* num Johannis Lulli, baiuli Barchinone, qui hunc translato ab eius originali fideliter sumpto et cum eodem veridice comprobato ex parte domini regis et auctoritate officii que fungimus auctoritatem nostram impendimus pariter et decretum et in eodem ad cautelam sigillum curie nostre impendi duximus apponendum ut eidem transllato tanquam suo originali in iudicio et extra iudicium fides plenarie ab omnibus impendatur apositum manu mei Marchi Canyas, auctoritate *[Fol. 44 r.]* regia notarii publici et regentis scribaniam curie baiulie Barchinone, pro venerabili Iohannes Beneti de Mediavilla, cive Barchinone, domino utili eiusdem scribania in cuius posse dictus honorabilis baiulus hanc firmam fecit XVII.^a die madii anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo trigesimo primo, presentibus testibus discretis Iohanem Guardiola et Anthonio Buach, notario civibus Barchinone in quorum testimonium ego Marchus Canyis, notarius predictus hec scribi et hoc meum solitum hic aposui. Sig *[en blanc]*.

Signum mei Iohannes Ferrariae auctoritate regia notarii publici Barchinone, qui hoc translatum ab originali suo fideliter sumptum et cum eodem de verbo ad verbum veridice cōprobatum scribi, fecit et auctoritatum per honorabilis baiulum Barchinone, pro ut supra pariter clausi decima octava die mensis madii, anno a Nativitate Domini millesimo CCCC tricesimo primo, cum litteris in raso positis in lineis prima domini et secunda ea et alibi in eadem linea tertia e dels dits quinta fehels, sexta predecessors, de octava prior et alibi in eadem linea treballen, nona prior, decima o iurediccions, et alibi in eadem linea los, undecima acustu, et etiam alibi in eadem I liura o mo, duodecima altres mesures per les et alibi in eadem linea demanar reebre et etiam alibi in eadem linea prior et cum litteris suprapositis in lineis tertia decima deffenants aquelles de tots greuges, iniurias, quarta-decima fet.

[Fol. 44 v.] Hoc est translatum bene et fideliter sumptum cum auctoritate et decreto venerabilis Bartholomei Anthoni terrem subvicarii Barchinone, regentis vicariam prefate Barchinone civitatis, propter absenciam honorabilis Bartholomei Gastilionis, regentes dictam vicariam infrascripto eiusque sue curie sigillo pendenti a quadam carta pergamentea illustrissimi domini regis Aragonum eiusque sigillo comuni pendenti, in quadam veta cirici crocei et vermilio colorum sigillata, non viciata, non cancellata ut in aliqua sui parte suspecta, sed prorsus vicio et suspicione carenta, cuius quidem carte regie tenor de verbo ad verbum erat et est talis:

Alfonsus Dei gratia rex Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comes Barchinone, dux Athenarum, Neopatrie ac etiam comes Rossilionis et Ceritanie. Quis nostre culmen deceat dignitatis et ad officium nobis altissimo traditum pertinere noscat in requie securitatis et pacis amenitate favore singulariter singulos et generaliter universos intra nostri favente imperii limites incolatum personas cum et loca preteteris ab omni tenemur offensa gravamine, violencia et inquietudine preservare deffensionis clipeo specialis a quibus bonum rei publice et deffensio Christi fidelium et nostrorum [...] subditorum vitaque procurantur. Cum itaque plus tinieri (*sic*) soleant que specialiter imparantur quodque generaliter iniungiuntur licet castrum hospitalis custodie Sancti Georgii de

EL LLIBRE DE PRIVILEGIS DE L'ORDE DE SANT JORDI D'ALFAMA

Alfama, collis Balagarii ad deffensionem, custodiam et tutelam Christi fidelium primaria illius navingantium cum eius habitatoribus personis et bonis sub nostro sint comprehensi guidatico generali verumtamen ut prevens nostra protectio generaliter omnibus innocescat et a pravo malignam de proposito audaciam chibeat perversorum. Cum presenti nostra carta ponimus, recipimus et constituimus dictum castrum hospitale et custodium, procuratorem, rectorem sive custodem et familiam et eorum bona et iura quecumque nec non et quoscumque administratores, custodes, protectores, procuratores, rectores, donatos, servidores, acaptatores, bacinerios, nuncios et familiam eorumdem et omnes alios et singulos cuiusvis legis seus condicionis existant et tam intus castrum hospitalis et custodiam predictam nunc vel imposterum habitantes vel deservientes quod extra dictum castrum, hospitalem et custodiam et bonam eiusdem et eorum omnium et singulorum ubicumque infra nostrum dominium fuerint existentes et existencia sub nostra proteccione regia et speciali custodia, guidatico et comanda. Ita quod nullus de nostri considens gracia vel ammortentet audeat vel presumat castrum et hospitale predictum procuratores, custodes, protectores, donatos, servidores, acaptatores, bacinerios, nuncios et familia eorumdem et omnes et singulos intus et extra castrum et hospitale predicta et vel castrum et hospitale habitantes seu deservientes nunc vel imposterum ubique aut bona ipsorum vel alicuius eorum invadere, capere, detinere, marchare, pignorare, agravare, inquietare, molestare, iniuriari [Fol. 45 r.] verbo vel facto palam vel occulte per se, aut interpositam personam alio quocumque modo impedire culpa, crimine vel debito seu debitum, alienis vel alia in personis vel bonis iniuriam, gravaminem, offensam vel violenciam aliquatenus irrogare. Immo possunt per totam terram et dominacionem nostram cum omnibus bonis et rebus dictorum castri hospitalis et custodie et suis ire esse stare et ab inde recedere salva pariter et secure subvencionesque a quibusuis personis cuiusvis fuerint status seu condicionis petere, recipere et habere ipsasque subvenciones a civitatibus, villis, castris, locis, parrochii in quibus fuerint ad alia seu alias tam per terram quam per mare transire, ducere, mittere et portare tociens quociens voluerint, salve pariter et secure et absque aliquo impedimento iniungentes, mandantes quibusuis sindicis, subsindicis quaruncumque universitatum operariis, fabricarum ecclesiarum. Intus donacione nostram constructarum et decetero construendarum et earumdem parochianis, presentibus et futuris quatinus in unam quaque ecclesiarum predictarum, bacinum vel bacina ad opus custodie castri et hospitalis predictorum teneantur acceptare, recipere et ordinare inmediate post bacina ipsarum ecclesiarum sub pena duorum mille florenorum. Et pro ipso bacino vel bacinis nonnullos probos homines eligere vel diputare qui dicta bacina afferant et portent quique per ecclesiam vel ecclesias in qua seu quibus deputati fuerint seu electi acaptent, habeant, exigant et recipiant a quibuscumque personis cuiuscumque status, preheminente seu condicionis existant pro dicta custodia castri et hospitalis faciendo quascumque elemosinas, vota et alia pia legata et caritativa subsidia ab ipsis eroganda nec non de ipsis elemosinis, votis, piis legatis et caritativis subsidiis per ipsum et quemlibet eorum receptis et habitis ipsi procuratori, rectori seu custodi dicti castri et hospitalis seu cui vel quibus ipse voluerint loco sui compotum et rationem vel compota et rationes legaliter reddere, teneantur. Et etiam volumus, concedimus et damus licenciam acaptandi bacinos vel bacina ponendi dicto procuratori, rectori seu custodi vel eius procuratori et ipsi bacini ad exercendum alia officia ipsarum civitatum seu villarum distingi non valeant seu compelli et ut idem procuratorem, rectorem et custodies eiusque familia et bacineri antedicti uberiori favore letentur et ad predictorum exequitionem ardencius animentur. Concedimus eis et cuilibet eorumdem quod semper et ubique terrarum nostrarum sin franchi et exempti ipsosque franchos et exemptos facimus et esse volumus et iubemus ab omni prestacione vel solucione barre sive pontagii pro quibus nichil solvere infra dictum nostrum dominium teneantur possintque et liceat eis omni tempore arma defferre prohibita et deffensionem personarum suarum non obstantibus quibusuis ordinacionibus et prohibicionibus in contrarium editis sive factis denique eodem tempore sint franchi et exempti ab omni hoste sive exercitu et cavalcata [Fol. 45 v.] et redemptionibus eorumdem. Mandantes per hanc eandem inclito inffanti Johanni, duci Montisalbi et de Penyefiel, fratri nostro carissimo ac in omnibus regnis et terris nostris generali gubernatori, nec non requirentes et rogantes archiepiscopos, episcopos, collegia quecumque, abbatis, prioris, commendatoris alioque prelatos et personas ecclesiasticas quascunque ac etiam iubentes marchionibus, ducibus, comitibus, ricens hominibus et generosis inffra nostrum dominium constitutis, gubernatoribus, iusticiis, vicariis, baiulus, salmedinis, merinis, supra iunctariis, iuratis, consiliariis et consulibus ceterisque universis et singulis officialibus et subditis nostris, presentibus et

futuris, locatenentis officialium eorumdem sub obtenti mee gracie et medis natis huiusmodi proteccione, custodiam, comandam et guidaticum firmiter observando et faciendo inviolabiliter observari administratoribus, custodibus, protectoribus, rectoribus, procuratoribus, donatis, servitoribus, acaptatoribus, bacineriis, nunciis et familie eorumdem predictis pro ut ab eorum singulos pertinuerit presente auxilium, consilium et favorem tociens quociens extiterint requisiti. Nec non ipsos manteneant et deffendant, preserventque et faciant preservari a gravaminibus, iniuriis, violenciis, oppresionibus et tediis quibuscumque. Quicumque autem usu ductus temerario contra proteccionem, comandam et guidaticum presentis et alia privilegia concessa vel aliquam eius partem seu partes venire presumserit, iramt et indignacionem nostras ac penam duorum mille florenorum auri de Aragonum ultra penas contra nostram specialem proteccionem, franquitatem et guidaticum ac gracias infringentes apositas se neverint absque remedio aliquo incurrisse, damno et iniuria ac gravamine illatis primo et plenari restitutis et satisfactis. Dicimus tamen quod super dicti eisdem casibus et casis in penas presentium proteccionis comande et guidatici censeantur incidisse quas alii ipsos ut premittitur offendentes incidenter ipso facto ut utrique qualitas observetur iniungentes predictis gubernatoribus, iusticiis, iuratis, vicariis, baiulis et aliis officialis et eorum cuilibet ad quem spectet et qui inde fuerint requisiti quod proteccionem, comandam et guidaticum ac alia precontenta voce preconis in locis assuetis iuridiccionum eis commissaris publicarii faciant. Necminus idem officialis seu portarius omni inde fuerit requisitus pennones regales in dictis castro hospitali, domibus, possessionibus et aliis edificiis ipsius castri et hospitalis habitatorum, administratorum, predictorum cutodum proctorum, procuratoru, rectorum, donatorum, servitorum, acaptatorum, bacineriorum, nunciorum et familie eorumdem quando et quociens requisiti fuerint in signum nostre presentis proteccionis et comande apponant seu apponi faciant ut inde per aliquios noqueat ignorancia [Fol. 46 r.] allegari. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram fieri iussimus nostro sigillo pendenti munitam.

Datum Dertuse, secunda die aprilis anno a Nativitate Domini millesimo quadragesimo vicesimo, regnique nostri quinto. Rex Alfonsus.

Sig *[en blanc]* num Petri Andree, regia auctoritate notarii publici Barchinone, testis.

Sig *[en blanc]* num mey Nicholay Cafabraga, vicinis Barchinone, auctoritatem regiam notarii publici per totum Cathalonie et Principatu, testis.

Sig *[senyal]* num Bartholomey Anthonii, terreni subvicarii ac regentis vicariam Barchinone propter absencia honorabilis Bartholomei Castilionis, regentis vicariam Barchinone Aqualate et Vallensis, Modiliani et Modilianensis, qui huic transllato ab eius originali fideliter sumpto et cum eodem veridice comprobato ex parte domini regis et auctoritate officiis quo fungimur auctoritatem impendimus nostram pariter et decretum ipsumque transllatum sigillo pendenti nostre cuire iussimus roborari et huiusmodi transllato tanquam originali suo in iudicio et extra plena ab omnibus impendantur fides appositum manu mei Arnaldi de Millariis, regia auctoritate notarii publici Barchinone, ac regentis scribaniam curie vicarie ipsius civitatis pro venerabilis Bernardo Terreni, cive Barchinone, domino utili predicte scribanie, in cuius posse prefatos honorabilis regens vicariam hanc firman fecit vicesima die iulii, anno a Nativitate Domini millesimo CCCC.^o XX.º, presntibus testibus discretis Jacobo Bages, Petro Jordani et Laurencio de Colle, notariis civibus Barchinone. Et ideo ego notarius predictus hec scripsi et hoc meum hic apposui sig *[en blanc]* num.

Sig *[en blanc]* num Jacobi Iserni, auctoritate regia auctoritate publici Barchinone qui hoc transllatum ab originali suo fideliter sumptum et cum eodem de verbo ad verbum veridice comprobatum et auctoritzatum, per honorabilem Bartholomeum Anthonii terreni [Fol. 46 v.] subviserium Barchinone et regentesque vicariam ut supra patet eiusque curie sigillo impendenti cum veta regali dicirico cum cera viridi coloris inmunitum scribi fecit et vicesima die mensis iulii anno a Nativitate Domini M.^o quadragesimo vicesimo clausit, cum raso et correcto in quinta linea ubi dicitur tene-
mur, et cum supraposito in secunda linea huiusmodi clasure ubi dicitur eius et etiam cum literis et emendatis in linea XX.^a ubi dicitur pena duorum.

¹ Registrado y extractado por Juan Antonio Fernández, notario y archivero del Ilustrísimo señor obispo de Tudela, en Uclés, año 1790.

1. En lletra segle XVIII.